

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

K. A. *L. o. u.*
0
STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1931:22
FÖRSVARSDEPARTEMENTET

1930 ÅRS
MILITÄRAVLÖNINGSSAKKUNNIGA

B E T Ä N K A N D E

M E D F Ö R S L A G T I L L

A V L Ö N I N G S B E S T Ä M M E L S E R

F Ö R I C K E - O R D I N A R I E P E R S O N A L

V I D

F Ö R S V A R S V Ä S E N D E T

S T O C K H O L M

1 9 3 1

Statens offentliga utredningar 1931

Kronologisk förteckning

1. Sammandrag av yttranden över 1927 års prästlönerregleringssakkunnigas betänkande rörande nya grunder för lagstiftningen om prästerskapets avlöning och förvaltningen av den därtill anslagna egendomen. Idun. 622 s. E.
2. Utredning och förslag rörande läroböcker vid de allmänna läroverken och med dem jämförliga läroanstalter. Norstedt. 131 s. E.
3. Betänkande med förslag angående arbetslöshetens motverkande genom beredskapsarbeten. Norstedt. 81 s. S.
4. Utredning och förslag av frågorna om ytterligare inskränkningar i den nuvarande folkskoleseminarieorganisationen samt om statens övertagande av de utav landstingen och vissa städer upprätthållna småskoleseminarierna m. m. Norstedt. (2), 215 s. E.
5. Utlåtande angående utförelsebevissystemets verkningar m. m. Marcus. 25 s. Jo.
6. Jordbruksutredningens betänkanden. 4. Betänkande angående åtgärder för fjäderfäskötselns främjande. Beckman. vj, 109 s. Jo.
7. Jordbruksutredningens betänkanden. 5. Statistisk översikt över det svenska jordbrukets utveckling och läge. Av E. Höijer. Marcus. 74 s. Jo.
8. Ny värmeledning samt elektrisk belysningsanläggning i Nationalmuseumbyggnaden i Stockholm. Stat. Repr. anst. 43 s. K.
9. Lagberedningens förslag angående vissa internationella rättsförhållanden. 3. Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge om erkännande och verkställighet av domar, m. m. Norstedt. 39 s. Ju.
10. Betänkande med förslag till lag om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker m. fl. områden. Marcus. iv, 398 s. Jo.
11. Utredning med förslag angående premiering av väl-skötta mindre skogsbruk. Hæggström. 66 s. Jo.
12. 1928 års lönekommitté. Betänkande med förslag till avlöningsreglemente för extra ordinarie och extra tjänstemän, tillhörande den civila statsförvaltningen m. m. Norstedt. vj, 131 s. Fi.
13. Utlåtande över utkast till näringslag m. m. Marcus. 28 s. H.
14. Förslag till växelag m. m. Norstedt. 254 s. Ju.
15. Provdebitering av fyr- och båkavgift samt sjömanshusavgift. Marcus. 64 s. H.
16. Riktlinjer för vinnande av viss koncentration inom det svenska fångvårdsväsendet. Av S. Hagströmer. Marcus. v, 162 s. Ju.
17. Utredning och förslag rörande fortsättningsskolans organisation. Hæggström. 94 s. E.
18. 1928 års lönekommitté. Betänkande med förslag till lönerreglering för landsfogdar, lappfogdar och landsfiskaler m. m. Norstedt. vj, 324 s. Fi.
19. Betänkande med förslag till lag med särskilda bestämmelser om delning av jord å landet inom vissa delar av Kopparbergs län m. m. Marcus. 307 s. 4 bilagor. Ju.
20. Arbetslöshetsutredningens betänkande. 1. Arbetslöshetens omfattning, karaktär och orsaker. Norstedt. xix, 554 s. S.
21. Arbetslöshetsutredningens betänkande. 1 Bilagor, band I. Orsaker till arbetslöshet. Av G. Bagge. P. M. ang. arbetsmarknaden och de faktorer, som bestämma dess utveckling. Av G. Huss. Norstedt. xij, 149 s. S.
22. 1930 års militäravlöningssakkunniga. Betänkande med förslag till avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie personal vid försvarsväsendet. Beckman. vj, 101 s. F6.

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. E. = ecklesiastikdepartementet, Jo. = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars ytre anordning (nr 98) utgavs utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1931:22
FÖRSVARSDEPARTEMENTET

1930 ÅRS
MILITÄRAVLÖNINGSSAKKUNNIGA

B E T Ä N K A N D E

MED FÖRSLAG TILL

AVLÖNINGSBESTÄMMELSER

FÖR ICKE-ORDINARIE PERSONAL

VID

FÖRSVARSVÄSENDET

STOCKHOLM 1931
K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI
[1605 31]

STATENS ÖFRSTÄLLIGA FÖRHANDLINGAR
FÖR SVENSKA FÖRSVARSBEHÖRIGHETEN

1930 ÅRS

MILTÄRÄN LÖNINGSSÄKKNINGEN

BETÄNKANDE

FRÖ FÖRSVARSBEHÖRIGHETEN

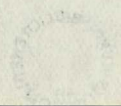
AV LÖNINGSBESTÄMMELSER

FÖR ÖFRSTÄLLIGA FÖRHANDLINGAR

1930

FÖR SVENSKA FÖRSVARSBEHÖRIGHETEN

STOCKHOLM
A. J. BROMS & KONSTFÖRLAG
1930

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
<i>Skrivelse till Konungen.</i>	v
I. Utredningens föremål	1
II. De olika personalgrupperna	3
A. Militär personal	3
B. Civil (civilmilitär) personal.....	8
III. Omräkning av arvoden till icke-ordinarie militär personal m. fl.	9
IV. Specialmotivering till förslag till kungörelse med avlöningsbestämmelser för innehavare av vissa arvodesbefattningar vid försvarsväsendet i fredstid	17
V. Avlöning till civil och (viss) civilmilitär icke-ordinarie personal.....	27
VI. Specialmotivering till förslag till ny kungörelse med avlöningsbestäm- melser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet	29
A. Allmänna synpunkter	29
B. Kungörelsens omfattning.....	29
C. Kungörelsens innehåll	49
VII. Föreskrifter för vissa befattningshavare, vilka icke omfattas av de all- männa avlöningsbestämmelserna.....	64
VIII. Kostnadsberäkningar	65
IX. De sakkunnigas hemställan	68
<i>Förslag till kungörelse med avlöningsbestämmelser för innehavare av vissa arvodesbefattningar vid försvarsväsendet i fredstid.....</i>	<i>69</i>
<i>Förslag till kungörelse med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civil- militära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet.....</i>	<i>74</i>
X. Särskilda yttranden	91
A. Vissa av de sakkunniga	91
B. Särskilt tillkallade personalrepresentanter.....	94

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

216	Skivans till Kommando
1	I Utredningens följande
2	II De olika personkategorier
3	A Militära personal
4	B Övriga militära personal
5	III Omräkning av ströket till 1972 ordinarie tillfälliga personal
6	IV Specialutredning till följande till ändringar och ströket till militära
7	för ändringar av vissa ströket till tillfälliga personal
17	ledtid
27	V Avledning till civil och vissa tillfälliga för ordinarie personal
33	VI Specialutredning till följande till av förändringar och ströket till militära
38	medan för vissa militära och civila till ordinarie personal
39	vid försvarsändringar
39	A Allmänna synpunkter
39	B Kungälvskrens omfattning
40	C Kungälvskrens följande
41	VII Företag till för vissa militära ändringar, till för omfattning av de till
41	männor utlösningsbestämmelserna
45	VIII Kostnadsberäkningar
45	IX De sakkunnigas berättelser
45	Förslag till ändringar i vissa bestämmelser om ströket till vissa
45	ändringar till vissa bestämmelser i ströket
45	Förslag till ändringar i vissa bestämmelser om ströket till vissa
45	militära bestämmelser om ströket till vissa bestämmelser
45	A Sakkunnigas berättelser
45	A Vissa av de sakkunnigas
45	B Sakkunnigas berättelser om ströket till vissa bestämmelser

TILL KONUNGEN.

Det åt 1930 års militärlönings-sakkunniga jämlikt nådigt beslut den 16 januari 1930 lämnade uppdraget avsåg dels en inräkning av dyrtidstillägget i de till försvarsväsendets personal utgående fasta avlöningsförmånerna, dels en revision av de för sagda personal gällande avlöningsbestämmelserna. Sedan de sakkunniga den 10 december 1930 avlämnat betänkande med förslag i berörda avseenden, vad angår personalen på aktiv stat och denna ur avlöningssynpunkt närstående grupper beställningshavare, hava de sakkunnigas utredning inriktats på enahanda frågor för den icke-ordinarie personalens vidkommande.

Härvid har kungörelsen den 22 juni 1928, nr 215, med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet gjorts till föremål för granskning och omarbetning i syfte att i första hand bringa innehållet i densamma i tillämpliga delar till överensstämmelse med de principer, som följts i förslaget till militärt avlöningsreglemente. Då ur sagda förslag varje föreskrift rörande icke-ordinarie personal uteslutits, måste dylika föreskrifter beträffande de befattningshavare, för vilka nyssnämnda kungörelse icke är gällande, meddelas på annan väg, och de sakkunniga hava då funnit det lämpligt, att desamma i fråga om de militära tjänsterna innefattas i en särskild kungörelse.

De sakkunniga få härmed överlämna:

förslag till kungörelse med avlöningsbestämmelser för innehavare av vissa arvodesbefattningar vid försvarsväsendet i fredstid samt

förslag till ny kungörelse med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet.

På grund av den begränsade innebörden i det åt de sakkunniga lämnade uppdraget hava i detta sammanhang lika litet som vid behandlingen av den aktiva personalens löneförhållanden sådana frågor kunnat medtagas, som syfta till ändringar i organisation eller löneplacering. De sakkunniga antaga emellertid, att, därest en sådan utredning kommer till stånd rörande de

militära lönefrågorna i allmänhet, för vilken de sakkunniga i sitt ovan nämnda betänkande uttalat sig, densamma kommer att omfatta även de icke-ordinarie befattningshavarna.

På framställning av de sakkunniga har chefen för försvarsdepartementet den 4 augusti innevarande år anmodat följande personer att såsom representanter för av utredningen berörda löntagargrupper deltaga i de sakkunnigas överläggningar, nämligen:

extra befattningshavaren vid arméförvaltningens artilleridepartement *H. Adamsson*,

verkmästaren vid flottans varv i Stockholm *H. Lind* samt

översköterskan vid garnisonssjukhuset i Stockholm *Sigrid Wangström*.

Beträffande vissa frågor hava några av de sakkunniga ävensom de tillkallade personalrepresentanterna avgivit särskilda yttranden, vilka bifogas. Stockholm den 15 september 1931.

Underdånigst

PER SÖDERMARK.

G. A. BJÖRKMAN.

OSCAR CARLSTRÖM.

C. W. CURTMAN.

GABR. HEDENGREN.

N. AUG. NILSSON.

K. SANDSTRÖM.

Carl Ahlin.

I. Utredningens föremål.

De personalgrupper, som inom försvarsväsendet kunna inrymmas under begreppet »icke-ordinarie», förete väsentligt större växlingar än motsvarande kategorier inom den civila statsförvaltningen. Om man, vad först angår officerare, underofficerare och civilmilitära beställningshavare, låter benämningen »ordinarie» gälla i stort sett för dem, som innehava beställning på aktiv stat, uteslutes personalen å övergångsstat, reservstat och i reserven. Personal, tillhörande den sistnämnda kontingenten, som innehar befattning vid försvarsväsendet, intager emellertid i fråga om tjänstgörings- och avlöningsförhållanden en särskild ställning.

Av manskapet torde de fast anställda från ovan angivna utgångspunkt vara att anse såsom ordinarie, men med hänsyn till formen för anställningen vid krigsmakten synes huvuddelen av dem med större rätt kunna hänföras till icke-ordinarie. Undantagen omfatta huvudsakligen flaggkorpraler och högbåtsmän, vilka äga kvarstå i tjänst till pensionsåldern. Beträffande de värnpliktiga lär varken den ena eller den andra bestämningen vara befogad, enär deras samhörighet med försvaret grundar sig på en medborgerlig plikt.

Den rent civila personalen är — med bortseende från de centrala ämbetsverken — till övervägande del icke-ordinarie. Ordinarie beställning innehas endast av ett fåtal, såsom krigsarkivarien, professorn vid generalstaben, rektor och lärare vid skeppsgosseskolorna, förste expeditionsvakter och expeditionsvakter vid vissa expeditioner och skolor. Innehavare av prästerliga tjänster vid marinen intaga en särskild ställning.

Övrig civil personal kan indelas i två stora huvudgrupper. Till den första höra de, som bestrida befattningar av i stort sett enahanda natur som tjänstemän i allmänhet. En betydande del av dessa omfattas av kungörelsen den 22 juni 1928, nr 215, med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet. Av de återstående bildas huvuddelen av dem, för vilka anställningen vid försvarsväsendet är en bisyssla, såsom lärare vid militärläroverken m. fl.

Den andra huvudgruppen omfattar personal i arbetar- eller arbetsledarställning, och för dem, som tillhöra denna grupp, regleras i allmänhet avlönings- och anställningsvillkoren antingen genom kollektiva avtal eller personliga överenskommelser, i båda fallen i huvudsak grundade på samma principer, som gälla inom privat verksamhet av liknande slag.

Av de här omnämnda icke-ordinarie personalgrupperna hava det fast anställda manskapet, övergångsstaten, reservstaten och reserven i allmänhet behandlats i de sakkunnigas den 10 december 1930 avgivna betänkande med förslag till militärt avlöningsreglemente m. m.

På grund av formen för fastställande av arbetarpersonalens lönevillkor komma dithörande frågor icke i detta sammanhang i betraktande. Föremål för den förevarande utredningen komma därför att i första rummet bliva följande slag av befattningshavare, nämligen:

- 1) personal i reserven, anställd i viss befattning, samt
- 2) icke-ordinarie civil och civilmilitär personal.

De sakkunnigas uppdrag omfattar härvidlag liksom i fråga om den aktiva personalen dels ett inräkande av dyrtidstillägget i den fasta avlöningen, dels en revidering av avlöningsbestämmelserna.

Ur avlönings- och tjänstgöringssynpunkt kan ifrågavarande personal fördelas å tvenne kategorier, vilka vardera omfatta ett flertal slag av befattningar. Att här lämna en uttömmande uppräknig av samtliga dylika befattningar synes icke erforderligt, utan det torde vara tillräckligt att angiva vissa för de olika kategorierna representativa exempel.

A. Militär personal.

a) befattningshavare, för vilka den icke-ordinarie militära tjänsten har karaktär av huvudsaklig sysselsättning, såsom: rullförings- och sjörullföringsbefälhavare, rullförings- och sjörullföringsbiträden, innehavare av arvodesbefattningar, uppförda å staterna för ämbetsverk, staber, truppförband och anstalter, fortväblar vid Bodens fästning, chefer för remontdepåer,

b) befattningshavare, för vilka den icke-ordinarie militära tjänsten har karaktär av bisyssla, såsom: landstormsområdesbefälhavare, landstormsförrådsförvaltare, vice värd vid militärstabsbyggnaden i kvarteret Uppfinnaren i Stockholm, föreståndaren och uppbörds mannen vid artillerimuseum.

B. Civil (civilmilitär) personal.

a) befattningshavare, för vilka tjänsten vid försvarsväsendet är den huvudsakliga sysselsättningen, såsom: extra ordinarie manliga och kvinnliga befattningshavare med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställda löneplaner (dessa befattningar angivas i tjänsteförteckningarna till kungörelsen den 22 juni 1928), extra befattningshavare, studierektor vid arméns underofficersskola, apotekare vid garnisonssjukhuset i Stockholm, värmeingenjör i arméförvaltningen, förrådshandräckningskarlar, skrivare och bokförare samt kontorsvakt vid fortifikationsförvaltningen i Boden, eldare vid vissa marinens kasernetablissemment,

b) befattningshavare, för vilka tjänsten vid försvarsväsendet är en bisyssla, såsom: civila lärare vid krigsskolan, krigshögskolan, artilleri- och ingenjörhögskolan, sjökrigsskolan, sjökrigshögskolan samt arméns och marinens underofficersskolor; läkare vid ridskolan, skeppsgossekåren i Marstrand och vissa flygkårer, vissa läkare m. fl. vid garnisonssjukhuset i Stockholm;

veterinärer vid remontdepåer, juridiska biträden vid flygstyrelsen, arméfördelnings- (och likställda) staber, samt kustartilleriregementena; advokatfiskal vid flottans station i Karlskrona, tillsyningsmän och vaktare vid vissa etablissement och anläggningar, skogvaktare vid vissa övningsfält.

En i viss mån fristående grupp bildas dels av extra mariningenjörer samt stipendiater vid fältläkar-, marinläkar- och mariningenjörkårerna, dels av befattningshavare, tillhörande eller hänförliga till flottans ecklesiastikstat. Dessa personalgrupper kunna med visst fog betraktas såsom aktiva, och det kunde då ifrågasättas, huruvida de icke borde hänföras till »militära avlöningsreglementet». Då emellertid i förslaget till sagda reglemente all icke-ordinarie personal uteslutits, synas de böra behandlas i denna utredning.

Avlöningsbeloppen för den personal, som icke hänföres till särskilda löneplaner, äro dels angivna i vederbörliga stater eller i den för varje försvarsgren upprättade särskilda förteckningen över vissa i stat icke uppförda arvoden, dels utgå de från till vissa myndigheters förfogande ställda anskaffnings- och underhållsanslag.

Bestämmelser rörande löns åtnjutande samt angående förmåner i övrigt äro för huvuddelen av den civila personalen meddelade i förbemälda kungörelse den 22 juni 1928. För övriga befattningshavare, vilkas avlöning i regel angives såsom arvode, äro de grundläggande stadgandena intagna i 39 och 40 §§ av officersavlöningsreglementet den 20 maj 1927 och innehålla allenast den bestämmelsen, att villkoren för avlöningsförmånernas tillgodonjutande fastställas av Kungl. Maj:t. Närmare föreskrifter innehållas i 13 kap. av kungörelsen den 22 juni 1928 med vissa tilläggsbestämmelser till de militära avlöningsreglementena. För rullföringspersonalens del äro vissa ytterligare föreskrifter, behandlande bl. a. tillfällig avlöning, meddelade i kungörelsen den 5 mars 1926, nr 60, angående avlöning till rullförings-(sjö-rullförings-)befäl och värnpliktiga under fredstid m. m. Beträffande vissa andra befattningar gälla särskilda, individuellt begränsade bestämmelser.

II. De olika personalgrupperna.

A. Militär personal.

Då de sakkunniga i sitt förslag till militärt avlöningsreglemente utgått från att nämnda reglemente endast skulle bliva tillämpligt på den ordinarie personalen, inräknat fast anställt manskap och beställningshavare över stat, hava de i gällande reglemente intagna föreskrifterna för icke-ordinarie befattningshavare uteslutits.

Den nu ifrågavarande personalgruppen utgöres till övervägande del och får helt sin prägel av de befattningshavare, vilka med pension och fyllnads-pension avgått ur aktiv tjänst. Endast inom rullföringsväsendet förekommer ett mindre antal underofficerare i reserven, vilka icke äro pensionerade.

För avgörande av den form och det innehåll erforderliga nya stadgan den böra erhålla torde det därför vara lämpligt att först klarlägga, vilken ställning i organisationen de »pensionerade befattningshavarna» intaga. I sådant syfte synes en redogörelse för ifrågavarande kategoris uppkomst och utveckling vara av intresse.

Systemet att taga pensionerad personal i anspråk för tjänstgöring i fredstid lär till en början huvudsakligen hava tillämpats i fråga om inskrivningsväsendet. Före antagandet av 1901 års härordning var berörda angelägenhet ordnad på det sätt, att riket indelats i visst antal inskrivnings-, bataljons- och kompaniömråden. De sistnämnda omfattade vardera ett antal avdelningsömråden. De värnpliktigas rullföring m. m. handhades i huvudsak av det indelta infanteriets kompanichefer, vilka till sina biträden hade befälhavarna för nyss nämnda avdelningsömråden.

Denna organisation visade sig emellertid icke motsvara tidens krav. Bland de med densamma förenade olägenheterna torde böra framhållas, hurusom det givetvis var till förfång för en mobiliserings ändamålsenliga genomförande, att en så stor del av den aktiva befälspersonalen skulle vara sysselsatt med inkallelse av värnpliktiga i stället för att taga del i organisations- och utrustningsarbetet vid truppförbanden.

Det ansågs därför ändamålsenligt, att förstnämnda göromål överlämnades åt officerare och underofficerare i reserven, och samtidigt borde rullföringsexpeditionerna få en mera fast karaktär än de gamla kompaniömrådesexpeditionerna kunnat hava. Områdena borde därjämte vara så stora, att de gäve befälhavarna full sysselsättning, men å andra sidan icke så stora, att de inskrivningsväsendet och därmed sammanhängande göromål bleve lidande.

Med den utvidgning av härorganisationen, som beslöts ovannämnda år, kunde man förutse, att då rådande system icke längre skulle bliva hållbart, och i anslutning till den nya härordningen vidtogs därför den förändringen, att bataljons-, kompani- och avdelningsömrådesindelningen avskaffades, och i stället skedde en indelning i *rullföringsömråden*. För varje dylikt område anställdes en *rullföringsömrådesbefälhavare*, vilken benämning år 1914 förkortades till *rullföringsbefälhavare*. Till sitt biträde har han en eller flera *rullföringsbiträden*, varjämte värnpliktiga pläga beordras såsom skrivare. Vid Stockholms stads rullföringsömråde, det största i landet, är organisationen i så mån säregen, att närmast under befälhavaren lyda tre *rullföringsofficerare*, vilka svara vardera för sin del av området.

Efter motsvarande grunder företogs vid ovannämnda tillfälle en indelning i särskilda *sjörrullföringsömråden* med expeditioner för inskrivning av de värnpliktiga, som tillhöra sjömanshus, och för redovisning av flottans å sjömanshus inskrivna värnpliktiga.

För de sålunda tillskapade nya befattningarna krävdes personal med militär utbildning, och då det synbarligen icke sattes i fråga att härför inrätta beställningar å aktiv stat, var det helt naturligt, att man anlidade den tillgång man hade i den pensionerade personalen. Den väsentligt lägre pensionsåldern inom försvarsväsendet gjorde en sådan åtgärd möjlig.

Ersättningen till rullföringsbefälet utgick före år 1922 i form av dag-arvode.¹ Beloppet var ursprungligen för befälhavarna 4 kronor, lika med dagavlöningen till major (överstelöjtnant), (för rullföringsbefälhavaren vid Stockholms stads rullföringsområde 5 kronor) och för biträde 2 kronor, motsvarande dagavlöningen till löjtnant (underlöjtnant). Rullföringsofficer i Stockholm var likställd med befälhavare i landsorten.

År 1902 ökades dagavlöningen med en krona, men först år 1914 skedde en motsvarande höjning av dagarvodena. För biträde vid Stockholms stads-rullföringsområde blev dock arvodet 3 kronor 50 öre, vartill det bestämts redan år 1913.

För rullföringsväsendet på Gotland gällde särskilda bestämmelser.

I samband med 1921 års lönerogering erhöll avlöningen för all rull-föringspersonal formen av årsarvode.

Det är tydligt, att rullföringsväsendet utgör en oundgänglig och mycket viktig länk i arméns organisation, och befattningarna såsom sådana synas därför ur praktisk synpunkt kunna betraktas såsom ordinarie.

Den praxis, som infördes vid rullföringsväsendets omorganisation, vann därpå efterföljd i vissa andra fall, och i 1925 års försvarsordning fick prin-cipen en betydligt vidgad tillämpning. Då inrättades nämligen för olika uppgifter ett betydande antal »arvodesbefattningar», vilka avsågos att be-sättas med pensionerad personal.

Tanken på en sådan åtgärd framfördes av försvarsrevisionen, som ansåg, att de göromål, vilka vore förenade med vissa tjänster, icke vore av den beskaffenheten, att för dem behövde avses personal på aktiv stat, utan att de kunde bestridas av pensionerad personal. Även i detta fall gällde det sådana funktioner, som förut funnits och alltjämt voro erforderliga. För-farings sättet får därför antagas huvudsakligen vara motiverat av strävan efter att nedbringa avlöningkostnaderna.

De befattningar vid centrala ämbetsverk, staber, militärläroverk, truppför-band, garnisonssjukhus samt flottans stationer, som enligt rådande organi-sation äro avsedda att bestridas av pensionerad personal, angivas här nedan.

1. *Armén (och försvarsdepartementet).*

a) i försvarsdepartementet: registratorer, avdelningschefer, expeditions-officerare och -underofficerare;

b) vid arméförvaltningen: sjukvårdsintendent, förrådsförvaltare (vid sjuk-vårdsstyrelsen), föreståndare för modellkammaren;

c) vid arméfördelningsstaber samt motsvarande högre staber och inspek-tioner: expeditionsunderofficerare;

d) vid kavalleriinspektionen: redogörare, expeditionsunderofficer;

e) vid militärbefälet på Gotland: fortifikationsofficer, biträde hos stabs-intendenten (officer), expeditionsunderofficerare, förrådsförvaltare (vid inten-denturförrådet i Tingstäde);

¹ Dagarvodet beräknades t. o. m. år 1907 endast för 300 dagar om året.

- f) vid generalstaben: bibliotekarie, aktuarier, redogörare, expeditionsunderofficerare;
- g) vid artilleristaben: expeditionsofficer och expeditionsunderofficer;
- h) vid kommandantskapet i Boden: expeditionsunderofficerare;
- i) vid krigsskolan: intendent, expeditionsunderofficer, förvaltare m. m. kompaniadjutanter, köksföreståndare;
- j) vid krigshögskolan: biträdande adjutant tillika redogörare;
- k) vid artilleri- och ingenjörhögskolan: redogörare för medels- och persedeluppböörden;
- l) vid ridskolan: förvaltare;
- m) vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet: förvaltare, väbel, köksföreståndare;
- n) vid arméns underofficersskola: intendent m. m., expeditionsunderofficer, kompaniadjutanter, förrådsförvaltare m. m., köksföreståndare m. m., kasernunderofficer m. m.;
- o) vid Svea livgarde: expeditionsofficer;
- p) vid varje truppförband av infanteriet: expeditionsunderofficerare, vapenunderofficer, biträde åt regementsintendenten (underofficer) (icke vid Gotlands infanterikår), förrådsförvaltare (vid Göta livgardes fästningsbataljon, Kronobergs regementes detachement i Karlskrona och å Revingehed), förrådsunderofficer (vid stridsvagnsbataljonen);
- q) vid varje truppförband av kavalleriet: expeditionsunderofficer, vapenunderofficer, biträde åt regementsintendenten (underofficer), furageuppbördsman m. m.;
- r) vid varje truppförband av artilleriet: expeditionsunderofficer, vapenunderofficer (icke vid Norrbottens artillerikår), tygunderofficer (icke vid Norrbottens och Gotlands artillerikårer samt Karlsborgs artilleriregemente), biträde åt regementsintendenten (underofficer) (icke vid Norrbottens och Gotlands artillerikårer), furageuppbördsman (endast vid Svea, Göta, Vendes och Norrlands artilleriregementen), kasernunderofficer tillika väbel (endast vid Norrbottens artillerikår);
- s) vid artilleriets fabriker och tyganstalter: ledare av artilleridepartementets tekniska revision (officer), tygunderofficerare, expeditionsunderofficerare, kontroll- och besiktningsunderofficerare;
- t) vid fortifikationen och ingenjörtrupperna: bibliotekarie, expeditionsofficer, förvaltningsofficer, expeditionsunderofficerare, förvaltningsunderofficerare, biträden åt regementsintendenterna (underofficerare), tillsyningsmän;
- u) vid tränginspektionen och trängkårerna: expeditionsunderofficer, vapenunderofficerare, biträden åt regementsintendenterna (underofficerare), furageuppbördsmän m. m.;
- v) vid intendenturkåren: expeditionsofficerare och expeditionsunderofficerare;
- x) vid garnisonssjukhuset i Stockholm: sjukhusintendent, förrådsförvaltare tillika biträde åt intendenten, sjukhusväbel;
- y) vid garnisonssjukhuset å Karlsborg: sjukhusväbel;

z) vid garnisonssjukhuset i Boden: sjukhusintendent, förrådsförvaltare tillika biträde åt intendenten, sjukhusväbel;

å) vid garnisonssjukhusen i Linköping och Skövde: sjukhusväblar tillika förvaltare.

2. *Marinen.*

a) vid marinförvaltningen: expeditionsunderofficerare;

b) vid marininstaben: ledare av sjöhistoriska forskningsarbeten (officer), bibliotekarie, expeditionsunderofficer;

c) vid flottans stationer m. m.: expeditionsunderofficerare m. fl.;

d) vid kustartilleriet: expeditionsunderofficerare m. fl.

3. *Flygvapnet.*

a) vid flygstyrelsen: registrator och bibliotekarie;

b) vid flygkåren: intendent (vid tredje flygkåren), underofficerare (med placering i olika funktioner).

Samtliga ovan nämnda befattningar äro uppförda å avlöningsstaterna för vederbörande truppförband o. s. v. Antalet uppgår till följande:

vid lantförsvaret	280
» sjöförsvaret.....	48
» flygvapnet	18

Summa 346

Antalet befattningar vid rullföringsväsendet utgör 180 vid lantförsvaret och 9 vid sjöförsvaret. Med inräknande av vissa tjänster vid remontdepåerna och vid fortförvaltningen i Boden m. fl. omfattar gruppen militära »arvodister», för vilka militärtjänsten är den huvudsakliga sysselsättningen, omkring 540 befattningshavare, en siffra som motsvarar mer än 10 % av antalet officerare och underofficerare på aktiv stat.

Redan av den ovan lämnade redogörelsen torde framgå, att de »pensionerade befattningshavarna» intaga en särställning, som företer väsentliga skiljaktigheter från icke-ordinarie tjänstemän inom statsförvaltningen i övrigt. Då sistnämnda slag av tjänstemän inom den civila statsförvaltningen till övervägande del kan sägas utgöra en aspirantkategori för rekrytering av den ordinarie staten, är olikheten i detta fall påtaglig. Men även i förhållande till de övriga icke-ordinarie befattningshavarna vid försvarsväsendet gör sig en bestämd åtskillnad gällande.

Sistberörda personalgrupp erbjuder i så måtto en olikhet gentemot civilförvaltningens tjänstemän, att den i regel bestrider befattningar, för vilka några motsvarande ordinarie tjänster icke finnas. Dess plats i organisationen kommer därigenom att bliva en helt annan än den, som intages av de förutvarande aktiva beställningshavarna.

Mellan dessa sistnämnda och personalen på aktiv stat förefinnes nämligen

i de flesta fall en utpräglad överensstämmelse i tjänstgöringsavseende. Denna omständighet är särskilt i ögonen fallande, om hänsyn togs till den personal, som är placerad vid truppförband och staber, vilken intager en sådan ställning, att i den dagliga tjänsten någon verklig åtskillnad mellan de båda kategorierna knappast är märkbar.

Grunderna för denna grupps avlöningsförmåner synas följaktligen böra läggas efter i huvudsak samma principer, som tillämpas i fråga om personalen på aktiv stat. Detta behövde icke i och för sig medföra, att erforderliga bestämmelser icke kunde redaktionellt sammanföras med stadgandena för den icke-ordinarie civila personalen. Då emellertid den samhörighet ifrågasatt emellan, vilken borde utgöra en förutsättning för en dylik förening, icke är för handen, synes lämpligare, att åtminstone tills vidare bestämmelserna hållas i sär.

Med den vidgade betydelse det pensionerade elementet inom försvarsväsendet numera erhållit redan i fredstid, synas gällande, knapphändiga föreskrifter icke längre vara till fyllest. Det må erinras om, att för övriga icke-ordinarie befattningshavare gälla mycket detaljerade bestämmelser, som i stort sett ansluta sig till vad som stadgats för den ordinarie personalen.

Visserligen är 1925 års organisation i förevarande avseende icke fullständigt genomförd, i det att de för pensionerad personal avsedda befattningarna i avsevärd omfattning bestridas av till övergångsstat överförda beställningshavare, men i den mån denna kategori uppnår pensionsåldern, träder den beslutade organisationen i kraft, och så har redan skett i fråga om ett icke obetydligt antal befattningar. Vid sådant förhållande kan det näppe- ligen finnas tillräcklig anledning att uppskjuta utfärdandet av de bestämmelser, som tjänstgöringsförhållandena göra erforderliga.

Dylika bestämmelser synas lämpligen böra gälla samtliga »pensionerade befattningshavare» samt med dem likställda, och torde böra erhålla formen av en särskild författning.

B. Civil (civilmilitär) personal.

För huvuddelen av de icke-ordinarie civila (civilmilitära) befattningshavarna gäller, såsom förut nämnts, kungörelsen den 22 juni 1928, nr 215, vilken till sitt innehåll väsentligen ansluter sig till de regler, som gälla för de icke-ordinarie tjänstemännen inom civilförvaltningen. Då någon ändring i princip i berörda förhållande icke ifrågasatts, torde de sakkunniga endast hava att företaga en revidering av sagda författning, varvid hänsyn givetvis bör tagas dels till det av 1928 års kommitté utarbetade förslaget till reglemente för sistnämnda personal, dels till de sakkunnigas förslag till militärt avlöningsreglemente. Beträffande övriga icke-ordinarie befattningar torde erforderliga bestämmelser rörande avlönings tillgodonjutande böra meddelas i särskild ordning.

I anslutning till vad ovan anförts komma de sakkunniga att i det följande framlägga förslag:

1) till kungörelse med avlöningsbestämmelser för innehavare av vissa arvodesbefattningar vid försvarsväsendet i fredstid samt

2) till ny kungörelse med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet.

III. Omräkning av arvodena till icke-ordinarie militär personal m. fl.

Innan de sakkunniga gå närmare in på den del av uppgiften, som avser dyrtidstilläggets inräknande i arvodena, torde en redogörelse få lämnas dels för nu gällande grunder för arvodenas bestämmande, dels för de ändringar i berörda grunder, som under de senare åren satts i fråga.

För den äldre delen av de nu befintliga arvodestagarna, rullföringsbefälet, reglerades arvodena, såsom förut nämnts, senast i samband med 1921 års löneroglering, och då de sålunda fastställda beloppen tills vidare förutsatts bliva tillämplade även beträffande den grupp befattningshavare, som tillkom genom 1925 års härordningsbeslut, kan följande gemensamma arvodesskala anses för närvarande gälla.

*Ifrågasatt
arvodes-
reglering.*

A. Officerare.

Arvodesklass	Arvode för år Kronor
I	2 760
II	3 180
III	3 600

B. Underofficerare.

Arvodesklass	Arvode för år Kronor
I	1 710
II	1 740 ¹
III	2 130
IV	2 340

Denna skala har karaktären av en grundstomme, i det att vissa ytterligare variationer förefinnas, vilka gälla för en eller annan befattning.

Till högsta arvodesklassen för officerare föras vissa mera ansvarsfulla befattningar vid generalstaben och i kommandoexpeditionerna ävensom befälhavaren för Stockholms stads rullföringsområde. Den andra klassen omfattar samtliga återstående officersbefattningar med undantag av rullföringsbefälhavare på Gotland, vilka tillhöra den lägsta klassen.

¹ Med detta arvodesbelopp följer i regel fri bostad med bränsle och lyse.

Vad underofficerarna angår, omfattar lägsta klassen endast rullföringsbiträden på Gotland, och till andra klassen föras bl. a. förrådsförvaltare och väbblar vid garnisonssjukhusen. Av de båda återstående klasserna, III och IV, avses den förstnämnda för befattningar å orter utom Stockholm. Den högsta klassen har fastställts endast för rullförings-(sjö)rullförings-)biträden i huvudstaden samt för expeditionsunderofficerare vid kommandoexpeditionerna, men i beräkningarna för härordningen har den förutsatts bliva tillämplad jämväl beträffande övriga arvodesbefattningar för underofficerare i sagda stad.

Sedan Kungl. Maj:t den 4 september 1925 uppdragit åt försvarsväsendets lönenämnd att avgiva förslag till reglering av avlöningsförhållandena m. m. för de arvodesbefattningar vid försvarsväsendet, som efter den nya försvarsorganisationens genomförande borde finnas upptagna på stat, framlade lönenämnden i skrivelse den 27 oktober 1927 förslag till arvodesreglering för den grupp av befattningshavare, vilka äro pensionerade officerare eller underofficerare med tjänstgöring, som helt tager vederbörandes arbetstid i anspråk.

Lönenämnden, som i denna fråga inhämtat yttranden från arméförvaltningens civila departement och marinförvaltningen samt flygstyrelsen, behandlade i sin utredning först frågan om arvodesbeloppens differentiering med hänsyn till de med olika befattningar förenade göromålens art och omfattning.

Förslag till en omläggning av arvodena i dylik riktning hade framlagts bl. a. av *civila departementet*, och även *lönenämnden* ansåg, att utan dylik differentiering kunde en ur olika synpunkter fullt tillfredsställande reglering av ifrågavarande befattningshavares arvoden näppeligen åvägbringas. Då emellertid, med bortseende från rullföringspersonalen, det övervägande antalet hithörande befattningar inrättats i samband med 1925 års nyorganisation av försvarsväsendet, saknades enligt lönenämndens mening den för frågans tillförlitliga bedömande erforderliga erfarenheten på området. Innan den nya organisationen i hithörande delar tagit fastare form och under någon tid prövats, ansåg lönenämnden det icke möjligt att finna några ens något så när säkra hållpunkter för en värdesättning av befattningarna i fråga. Med hänsyn därtill och då det stora flertalet befattningar avsåges att tills vidare uppehållas med personal på övergångsstat, hade lönenämnden funnit sig för det dåvarande icke böra ifrågasätta någon differentiering av arvodesbeloppen efter göromålens art och omfattning.

Marinförvaltningen hade för sin del förordnat, att arvodena skulle utgå med belopp, motsvarande skillnaden mellan å ena sidan kaptens resp. flaggunderofficers slutlön i tjänstgöringsortens ortsgrupp och å andra sidan de för nämnda beställningshavare fastställda pensionsförmånerna.

Vidkommande därefter frågan om arvodesbeloppens gradering efter dyrorter framförde *lönenämnden* den uppfattningen, att de förhållanden, som föranlett dyrortsprincipens tillämpande i fråga om såväl den aktiva officers- och underofficerspersonalen som övriga grupper av statstjänstemän, vilkas

löner varit föremål för reglering under senare tid, i allt väsentligt gjorde sig gällande även på förevarande område. Enahanda ståndpunkt intogs av *marinförvaltningen* och *flygstyrelsen*. Lönenämnden framlade också ett förslag till arvodesskala med differentiering efter ortsgrupper.

Frågan berördes i sammanhang med framläggande av proposition nr 196 till 1928 års riksdag, varvid *föredragande departementschefen* anförde i huvudsak följande.

Det av lönenämnden utarbetade förslaget torde icke kunna anses innefatta någon definitiv lösning av spörsmålet. Några starkare skäl för att då genomföra en mera provisorisk reglering av arvoden syntes icke föreligga. Vad rullföringspersonalen beträffade, hade, vilket också framhållits av lönenämnden, något trängande behov av arvodesreglering icke gjort sig gällande, och vad angående övriga befattningar av den kategori, varom vore fråga, hade det övervägande flertalet av dem inrättats i samband med 1925 års omorganisation av försvarsväsendet och avsåges att under åtskilliga år framåt kunna i allmänhet uppehållas av beställningshavare å övergångsstat. Härtill komme, att frågan om en omreglering av berörda arvoden ånyo torde komma att upptagas till prövning i samband med ett blivande förslag rörande inarbetande i den fasta avlöningen av nu utgående dyrtidstillägg. På grund härav hade departementschefen kommit till den uppfattningen, att det lämpligen borde tills vidare anstå med den ifrågasatta arvodesregleringen.

Riksdagen anförde, att riksdagen i likhet med departementschefen ville framhålla, att tillräcklig erfarenhet ej vunnits för att bedöma, i vad mån arbetet kunde betinga någon lönerreglering för sådana arvodesbefattningar, vilka genom 1925 års härordningsbeslut nyinrättats. Oavsett frågan om lönerreglering för nämnda befattningar, vilka i huvudsak uppehölls av personal å övergångsstat, ansåge riksdagen, att, så snart ske kunde, borde utredas, huruvida för sådana befattningar, vilka redan tidigare funnits uppförda å vederbörliga stater, någon reglering av arvoden kunde befinnas påkallad med hänsyn till tjänstgöringens art och omfattning.

Med anledning av riksdagens uttalande anbefalldes *arméförvaltningen* och *marinförvaltningen* att i samband med avgivande av förslag rörande lantförsvarets respektive sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1929/1930 till Kungl. Maj:t inkomma med yttrande, huruvida beträffande sådana för pensionerad personal avsedda arvodesbefattningar, vilka redan före den nya organisationens genomförande funnits uppförda å vederbörliga stater, någon reglering av arvoden kunde befinnas vara påkallad med hänsyn till tjänstgöringens art och omfattning.

I den utredning, som av *arméförvaltningen* framlades, och som till sitt huvudsakliga innehåll återgives i propositionen nr 175 till 1929 års riksdag, föreslogs en indelning av arvoden i tre klasser för officerare och i fyra klasser för underofficerare, vilken indelning i huvudsak överensstämde med den gruppering av arvoden, som ovan omnämnts. I fråga om arvodenas belopp blevo endast mindre ändringar, syftande till större likformighet, ifrågasatta.

Marinförvaltningen vidhöll sin tidigare uttalade uppfattning, att det vore lämpligt, att ifrågavarande arvoden liksom annan avlöning reglerades efter dyrorter, men ansåg dock, att de befattningar, som då vore på tal, icke med hänsyn till göromålels art och omfattning ännu vore så stabiliserade, som för en arvodesreglering borde förutsättas.

Försvarsväsendets lönenämnd framhöll i ett utlåtande den 10 oktober 1928, att nämnden saknade anledning frågå vad nämnden tidigare framhållit, nämligen att en fullt tillfredsställande reglering av arvoden knappast kunde åvägbringas utan differentiering av arvodesbeloppen med hänsyn till de med befattningarna förenade göromålels art och omfattning. Till följd av att något så när säkra hållpunkter för befattningarnas värdesättning icke kunde ernås, förrän den nya försvarsorganisationen i hithörande delar tagit fastare form och under någon tid prövats, hade nämnden likväl icke ansett sig böra ifrågasätta någon dylik differentiering av arvodesbeloppen. I stället hade nämnden uttalat sig för arvodenas gradering efter dyrorter.

I det förevarande sammanhanget ansåg emellertid nämnden, att den endast hade att yttra sig om det begränsade förslag till arvodesreglering, som av arméförvaltningen framförts.

Kungl. Maj:t föreslog riksdagen, att arvoden för vissa befattningar i försvarsdepartementet och vid generalstaben måtte höjas, och detta förslag blev av riksdagen bifallet.

I en till de sakkunniga från *svenska underofficersförbundet* ingiven framställning i lönefrågan, daterad den 16 juli 1930, beröres även avlöningen för arvodesbefattningar. Förbundet uttalar sig för en ortsguppering av arvoden, men anser, att en gradering efter kvalifikationsgrunder icke bör ske i vidare mån än som motsvarar indelningen i lönegrader för den aktiva personalen. Arvodenas storlek syntes därför böra bestämmas till sådana belopp, att relationen mellan den sammanlagda inkomsten (pension och arvode) å respektive orter bleve densamma som relationen mellan motsvarande löner för aktiv personal å samma orter. Därjämte syntes det skäligt, att arvoden så avpassades, att den verkliga inkomsten vid befattningens tillträdande något överstege den lön vederbörande åtnjöte vid tiden för inträdet i pensionsåldern, ävensom att arvodet ökades med ett lämpligt avvägt ålders-tillägg efter fem års väl vitsordad tjänstgöring i befattningen.

De sakkunniga.

Av vad ovan anförts framgår, att frågan om arvodenas reglering, oavsett ett inarbetande i dem av dyrtidstillägget, kan sägas vara i viss mån aktuell, och de sakkunniga hava därför ansett sig böra överväga, i vad mån de härvidlag framförda synpunkterna i det förevarande sammanhanget böra vinna beaktande.

Vad först angår arvodenas gradering efter ortsguppering, anse de sakkunniga, att berörda system, som numera i stor utsträckning införts vid lönebestämning, även borde tillämpas i detta fall. Visserligen består ersättningen till ifrågavarande befattningshavare dels av pension och dels av arvode, av vilka båda beståndsdelar den förra är konstant och oberoende av dyrortsindelningen. Denna omständighet synes emellertid icke behöva

utesluta, att den rörliga delen, arvodet, avpassas så, att ersättningen i sin helhet i stort sett kommer att följa indelningen i dyrorter.

Beträffande arvodenas avvägning efter göromålens art och omfattning vill det synas, som om man, särskilt vad angår den vid staber och truppförband placerade personalen, borde eftersträva att vinna överensstämmelse i avlöningshänseende med beställningshavare på aktiv stat med närmast likartade arbetsuppgifter. En sådan grund för arvodenas bestämmande torde även vara åsyftad i fråga om de befattningar, som inrättades i samband med 1925 års försvarsorganisation. Att man vid berörda tillfälle räknade med de för rullföringspersonalen fastställda beloppen, torde förklaras därav, att man icke då ansåg det erforderligt att närmare gå in på denna fråga.

Då de sakkunniga med hänsyn till begränsningen av sitt uppdrag icke i fråga om den aktiva personalen kunnat företaga någon saklig omarbetning av löneplanerna, anse sig de sakkunniga förhindrade att till närmare behandling upptaga det sistnämnda av här berörda båda spörsmål. Då en omläggning av arvodena efter ortsgropper i vissa fall skulle få karaktären av en löneroglering i antydd riktning, hava de sakkunniga icke heller i dylikt avseende ansett sig böra föreslå någon åtgärd.

Det torde i detta sammanhang böra beaktas, hurusom det förhållandet, att ersättningen sammansättes av pension och arvode, medför en svårighet att — innan pensionsbeloppen definitivt fastställts — bestämma arvodenas storlek. Betydelsen av denna faktor får ses mot bakgrunden av de sakkunnigas tanke att ersättningen härvidlag bör anpassas efter den aktiva personalens löneförmåner.

Ehuru de sakkunniga sålunda icke anse sig kunna föreslå någon mera genomgripande förändring i fråga om grunderna för arvodenas bestämmande, anse de sakkunniga likväl, att man vid deras omräkning i viss mån bör gå något längre än ett strängt fasthållande vid en allmän procentregel för dyrtidstilläggets fixerade skulle innebära.

I sitt betänkande med förslag till militärt avlöningsreglemente m. m. hava de sakkunniga i fråga om de arvoden, som utgå enligt särskilda bestämmelser, uttalat sig för, att de synpunkter måtte ägnas beaktande, vilka i övrigt varit vägledande vid uppgörande av de nya löneplanerna, på det att den mellan olika grupper av löntagare nu befintliga relationen alltfjämt bleve iakttagen.

Vid ett vidare utvecklande av denna tanke må erinras om, att det redan nu råder en viss ortsgrodering av arvodena, därigenom att dessa delvis fastställts till olika belopp för Stockholm och för landsorten. Jämlikt de föreslagna löneplanerna överstiger löneökningen för beställningshavare i Stockholm icke obetydligt den för uppräknningen antagna grundnormen, 17 %, och det synes då rättvist, att stegringen i arvodet för befattning å samma ort följde en motsvarande progression. Arvodena för befattningar i landsorten kunde då lämpligen höjas i samma förhållande som medeltalet för löneökningen å andra orter än Stockholm. Såsom jämförelseobjekt vid en dylik omräkning synes man för officerarnas del kunna välja kaptenslönegraden

och för underofficerare lönegraden för fanjunkare. Relationstalen synas lämpligen böra hänföras till högsta löneklassen i vederbörande lönegrader.

En uträkning efter dylika linjer giver följande värden för den procentuella löneökningen, däri dyrtidstillägget ingår, nämligen:

kaptén	i Stockholm	22·8 %
fanjunkare	» »	22·4 %
kaptén	» landsorten	18·7 %
fanjunkare	» »	19·1 %

Såsom synes råder en ganska god överensstämmelse mellan förhöjningen å ena sidan i Stockholm och å andra sidan i landsorten, och det kunde då förefalla lämpligt att antaga ett gemensamt tal för vardera av dessa kategorier, vilka tal skulle kunna sättas till 22 resp. 19. Såsom de sakkunniga ovan anfört, torde en omläggning av arvodena efter ortsgruppering böra i sinom tid vidtagas, men då det kan tänkas, att en dylik reglering i någon mån skulle kunna föregripas av att arvodena för landsortens del uppräknades med högre tal än som motsvarade det eljest tillämpade »grundtalet», har det syntts försiktigast att i denna del icke nu gå högre än till sistberörda tal. För Stockholm med dess markerade läge i dyrtidsskalan torde däremot den ovan angivna principen utan risk kunna iakttagas.

Mera allmängiltigt uttryckt förorda de sakkunniga, att vid dyrtidstilläggets inarbetande landsortsarvodena ökas med det »allmänna procenttalet», d. v. s. det tal, som kommer att fastställas för uppräknande av löneplanerna, under det att höjningen för Stockholmsarvodena sker i samma proportion som för lönen till aktiv personal å sagda ort.

Med användande av de tal, som med en sådan utgångspunkt för närvarande antagits såsom aktuella, har, såsom exempel, en omräkning företagits av de för befattningshavare med ständigt tjänstgöring vanligaste arvodena. Resultatet återgives i följande tabell, där ingen avrundning av arvodesbeloppen företagits:

Arvode	Omräknade belopp		Summa
	I Stockholm, ökning med 22 % Kronor	I landsorten, dyrtidstillägg efter 17 % Kronor	
3 600	792	—	4 392
3 180	700	—	3 880
3 180	—	540	3 720
2 760	—	468	3 228
2 340	515	—	2 855
2 130	468	—	2 598
2 130	—	360	2 490
1 740	383	—	2 123
1 740	—	288	2 028
1 710	—	288	1 998

Även vid en omräkning av arvodena efter ovan angivna riktlinjer skulle det givetvis vara möjligt att sammanföra beloppen i en särskild »arvodes-

plan». Innan avlöningen för samtliga arvodesbefattningar blivit definitivt bestämd, synes emellertid en dylik åtgärd icke böra vidtagas, utan beloppen torde tills vidare böra upptagas i vederbörande stater.

I detta sammanhang få de sakkunniga erinra om, att enligt beslut av inrevarande års riksdag »provisoriskt dyrortstillägg» bestämts att utgå till befattningshavare i statens tjänst med placering i Stockholm och vissa andra orter, som stå särskilt högt på dyrortsskalan. I Kungl. Maj:ts förslag i denna fråga uteslötos samtliga icke-ordinarie befattningshavare, som åtnjuta arvode, något som bl. a. motiverades med att arvodena i regel icke vore ortsdifferentierade samt att arbetstiden för ett stort antal arvodesbefattningar icke stode i bestämt förhållande till den för ordinarie personal fastställda, varigenom en jämförelse med de senare försvårades.

I en motion, nr II: 385, yrkades, att provisoriskt dyrortstillägg skulle utgå jämväl till sådana befattningshavare med arvode, vilkas dagliga tjänstgöringstid helt toges i anspråk för arvodesbefattningen. Motionären syftade härvid i främsta rummet på de »pensionerade befattningshavarna» vid försvarsväsendet. Riksdagen följde i nu berörda avseende Kungl. Maj:ts förslag. Dyrortstillägget skall utgå med belopp, motsvarande skillnaden mellan den för ortsgруппerna F och G i vederbörlig löneklass bestämda lönen.

I en till de sakkunniga ingiven, den 29 maj 1931 daterad skrivelse har *svenska underofficersförbundet* hemställt, att de sakkunniga vid inarbetande av dyrtidstillägget i arvodet för pensionerad personal i arvodesbefattning vid försvarsväsendet måtte beräkna arvodena så, att desamma på de orter, där jämlikt riksdagens förbemälda beslut provisoriska dyrortstillägg tillkomma ordinarie befattningshavare, skulle höjas med ett mot sagda tillägg svarande belopp.

Såsom de sakkunniga förut framhållit och i det följande komma att ytterligare utveckla, synas de militära arvodesbefattningarna, i synnerhet vid ämbetsverk, staber och truppförband, vara av en helt annan natur än de flesta övriga med arvode förenade icke-ordinarie tjänster inom statsförvaltningen och i realiteten att likställa med ordinarie. Då härtill kommer, att gällande grunder för arvodenas bestämmande innebära en dyrortsdifferentiering just med hänsyn till Stockholmsplacering, synes det befogat, att en förmån av ifrågavarande slag komme även dessa befattningshavare till del. I fråga om formen för en arvodesförbättring kunna de sakkunniga emellertid icke ansluta sig till underofficersförbundets tanke att nu öka det fasta arvodet, utan åtgärden torde även i dessa fall böra få provisorisk karaktär.

För bestämmande av tilläggens storlek är den för den aktiva personalen antagna principen visserligen icke direkt tillämplig, men då för kapten och fanjunkare i högsta löneklassen dyrortstillägget uppgår till 240 resp. 162 kronor för år, synes det skäligt, att enahanda belopp ifrågasättes för innehavare av för officer resp. underofficer avsedd arvodesbefattning.

De sakkunniga föreslå därför, att, i den mån provisoriskt dyrortstillägg

kommer att tillerkännas personal på aktiv stat, enahanda förmån må utgå till pensionerad officer eller underofficer med placering å ifrågakommande dyrtort, vilken innehar sådan med arvode förenad befattning, som för vederbörande medför full tjänstgöringsskyldighet.

För de militära befattningar, vilka äro att anse såsom bisysslor, är ersättningen i regel icke angiven i av riksdagen fastställda stater, utan bestämmes av Kungl. Maj:t. Detta gäller bl. a. om landstomsområdesbefälhavarna, för vilken personalgrupp arvoden uppförts med ett flertal växlande belopp, lägst 558 och högst 1 050 kronor. Arvoden till landstomsförrådsförvaltarna äro i staten angivna endast för de olika områdena, och då något område har fler än en förvaltare, sker följaktligen en uppdelning av beloppet å dessa. Även härvidlag förekommer ett stort antal olika belopp. Omräkningen av arvoden av dylikt slag torde endast böra avse en ökning på basis av det »allmänna grundtal», som kommer att gälla för dyrtidstillägget å de ordinarie lönerna.

Samma princip torde jämväl böra följas i fråga om övriga icke förut behandlade befattningar, vilka avses att bestridas av pensionerad personal.

En särskild ställning intages av stipendiaterna vid fältläkar-, mariningenjör- och marinläkarkårerna. Denna personal är avsedd för rekrytering av nämnda kårer, men tjänstgöringen i fredstid är ordnad efter särskilda regler. För de båda läkarkategorierna omfattar den minst tre månader årligen, under det att den för mariningenjörstipendiaterna motsvaras av arbete vid någon privat verkstad eller dylikt. Fältläkarstipendiatbefattningarna äro avsedda att indragas i mån av nuvarande innehavares avgång.

Ersättningen, som jämväl i dessa fall har natur av arvode, är för fältläkarstipendiaterna uppförd å staten för bataljonsläkare vid fältläkarkåren och fältläkarstipendiat och är för de båda grupperna vid marinen intagen i en bilaga till staten för mariningenjörkåren m. fl. kårer.

Arvodesbeloppen synas lämpligen böra omräknas efter samma grunder, som tillämpats i fråga om de i officersavlöningsreglementet upptagna arvoden. Resultatet av en sådan omräkning framgår av följande tabell:

	Nu utgående arvode	Föreslaget arvode
fältläkarstipendiat	1 410	1 680
mariningenjörstipendiat	1 740	2 040
marinläkarstipendiat	1 410	1 680

Till fältläkarstipendiat ävensom under tjänstgöring i land till marinläkarstipendiat utgår dagarvode med 12 kronor. Sagda belopp synes i överensstämmelse med vad som föreslagits beträffande bataljonsläkare vid fältläkarkåren och marinläkare av 2. graden böra höjas till 14 kronor.

IV. Specialmotivering till förslag till kungörelse med avlöningsbestämmelser för innehavare av vissa arvodesbefattningar vid försvarsväsendet i fredstid.

Såsom ovan anförts, synas arvodesbeloppen icke nu böra intagas i kungörelsen. Denna kommer att innehålla stadganden angående ersättningens bibehållande vid ledighet och förhinder samt angående andra förmåner, såsom semester, kallortstillägg, vikariatsersättning, förmåner under sjukdom och under extra förrättningar.

Kungörelsen synes, såsom förut nämnts, böra gälla i första hand för den pensionerade personal, som innehar med arvode förenade befattningar inom försvarsväsendet. Då givetvis föreskrifterna måste variera till sin omfattning och innehåll, allt eftersom de gälla en befattning, med vilken följer full tjänstgöring, eller en befattning, som endast är en bisyssla, synes en uppdelning efter dylika grunder böra vidtagas. Det har då ansetts lämpligt, att stadgandena för en var av berörda kategorier inrymmas i ett särskilt kapitel. Med hänsyn till den skiftande naturen i synnerhet hos tjänster av det sistnämnda slaget torde det böra förutsättas, att erforderliga föreskrifter i vissa fall meddelas i samband med förordnandet eller i vederbörliga instruktioner, och dylika tjänster böra därför kunna undantagas från kungörelsens tillämplighet.

*Kungörelsens
omfattning.*

Då det knappast synes erforderligt, att särskilda bestämmelser utfärdas för de rullföringsbiträden, vilka tillhöra reserven utan att vara berättigade till pension och fyllnadspension, torde kungörelsen böra omfatta jämväl dessa.

I ett särskilt kapitel hava intagits föreskrifter för de icke-ordinarie arvodes-tagare, som icke äro pensionerade eller med sådana likställda.

Vid uppgörandet av avlöningsbestämmelserna för icke-ordinarie befattningshavare i allmänhet hava i regel motsvarande föreskrifter för närmast stående ordinarie tjänstemän tjänat såsom huvudsakligt rättesnöre. Härigenom har också grundstommen för bestämmelsernas innehåll varit given. Då enahanda tillvägagångssätt ifrågasattes för förevarande personal, gäller det först att fastställa, i vad mån de allmänna förutsättningarna för tillämplande av en dylik metod äro för handen. De sakkunniga hava förut påvisat, hurusom i vissa avseenden överensstämmelse med den aktiva personalen är rådande. För frågans ytterligare belysande torde följande synpunkter få framhållas.

*Allmänna
riktlinjer för
bestämmelsernas
innehåll.*

Inom försvarsväsendet är avlöningen icke direkt graderad efter de olika befattningarna utan efter *beställningarna*, vilka var för sig äro avsedda för vissa befattningar. Det är tydligt, att de olika befattningarna med hänsyn till arbete och ansvar icke kunna vara fullt likvärdiga, och härav följer, att beställningshavare i samma lönegrad och löneklass med mer eller mindre

olika uppgifter kunna hava samma avlöning. Motsvarande förhållande återfinnes för övrigt inom alla verksamhetsområden, även där lönedifferentieringen förts längre än inom det militära. Om blott arbetsuppgifterna och ställningen inom verksamheten *i stort sett* varit likartade, hava tjänsterna sammanförts till en enhet i avlöningshänseende.

Vad nu angår de militära arvodestjänsterna vid truppförband, staber, vissa ämbetsverk m. m., äro desamma, från nu berörda synpunkter sett, icke principiellt skiljaktiga från de befattningar, som bestridas av andra officerare, enkannerligen kompaniofficerare, eller av andra underofficerare vid samma truppförband o. s. v.

Den omständigheten, att ifrågavarande befattningar avsetts för pensionerad personal, innebär icke, att de i och för sig skulle vara mindre betydelsefulla eller krävande än andra jämförliga tjänster. Motivet till den anordning, som sålunda träffats, lär icke vara någon annan än den, att man av befattningens innehavare icke ansett sig behöva fordra full fälduglighet och därför kunnat inbespara en aktiv beställning, som eljest måst beräknas för ändamålet. Ett sådant system möjliggöres genom militärpersonalens ovanligt låga pensionsålder, vartill intet annat förvaltningsområde kan uppvisa något motstycke.

Uppdelningen av befattningshavarna i två kategorier, en aktiv och en pensionerad, kan sålunda knappast sägas hava underlag i en egentlig kvalitativ differentiering, något som med exempel lätteligen kan belysas. Befattningen såsom biträde åt regementsintendenten skall sålunda enligt 1925 års organisation innehavas av en pensionerad underofficer. Sagda befattning, med vilken det egentliga bokföringsarbetet — om ock utan formellt ansvar — är förenat, anses såsom en av de mest maktpåliggande underofficerstjänsterna vid truppförbanden. Denna åsikt får ett stöd i den omständigheten, att befattningens innehavare tidigare var berättigad till fanjunkares dagavlöning, även om han icke hade dylik beställning.

Även i fråga om övriga arvodestjänster torde arbetsuppgifter och ansvar icke i regel få värderas lägre än dem, som åvila aktiv personal.

För en officer eller underofficer, som från aktiv stat övergår till en arvodesbefattning, fortlöper tjänsten praktiskt taget i en följd, och det nya förordnandet har för honom närmast likhet med en sådan placering i ny befattning, som han tidigare vid upprepade tillfällen erhållit. Tjänstens anspråk på honom bliva icke minskade, men väl i vissa fall ökade, och det framstår då såsom föga befogat, att han skall få lida minskning i de förmåner av olika slag han förut åtnjutit. En dylik löneminskning måste te sig så mycket mer egendomlig, om man tager i betraktande den personal vid samma organisation, vars tjänstgöring är i princip likartad.

Det synes icke kunna sättas i fråga, att för pensionerad personal arvodet enbart skall utgöra gottgörelse för full tjänstgöringsskyldighet, utan man måste utgå ifrån att arvodet jämte pensionen bildar tjänsteersättningen. Redan härav framgår, att avlöningsformen är i och för sig alldeles egenartad och icke kan jämföras med arvoden inom andra grenar av statsförvaltningen.

De principer, som vunnit hävd i fråga om andra arvodestjänster, äro därför icke härvidlag tillämpliga.

Såsom de sakkunniga redan förut framhållit, synes en viss överensstämmelse böra eftersträvas mellan avlöningen till arvodesbefattningar av nu ifrågavarande slag och till aktiva beställningar. Övertygande skäl synas tala för, att enahanda princip antages jämväl beträffande övriga förmåner av avlöningsnatur. Oaktat någon principiell omläggning av den kontanta gottgörelsen icke nu sättes i fråga, torde hinder icke möta, att ett system av nyss antytt innehåll redan nu antages.

Vad ovan anförts har icke i varje avseende sin fulla giltighet beträffande rullföringsbefälet, och på de punkter, där väsentlig olikhet är tillfinnandes, synes likställdheten med aktiv personal icke böra vidhållas.

Vid genomförande av nu förordade metod är det erforderligt att från början fastställa vissa bestämda jämförelsefall bland den aktiva personalen, på vilka anknytning kan grundas. Beträffande arvodesbefattningar, avsedda för underofficerare, synes kongruensen med fanjunkarebeställningarna helt naturlig. De pensionerade underofficerarna torde nämligen i regel innehava fanjunkares eller motsvarande grad, och dessa befattningar synas i allmänhet vara av ungefär samma kvalitet som de för fanjunkare (flaggunderofficerare) regelmässigt bestämda. Att en mindre del av ifrågavarande grupp kan hava innehaft förvaltares beställning, torde icke för dennas vidkommande böra föranleda någon särbestämmelse.

Vad officersbefattningarna angår, så kunna de besättas av såväl kompani-officerare (kaptener) som av regementsofficerare, men icke heller härvidlag synes någon uppdelning efter dylik grund böra tillämpas, utan tjänsternas allmänna natur bör bliva avgörande för deras värdesättning. Från denna utgångspunkt synes det riktigast att såsom regel sätta nu behandlade befattningshavare i paritet med kaptener. Det må här erinras om, att rullföringsbefälhavare, med visst undantag, oberoende av grad, hänföras till rese- och traktamentsklass II D, d. v. s. till samma klass som kaptener.

Vad ovan anförts har närmast avseende på de befattningar, som medföra full tjänstgöringsskyldighet. Beträffande den andra huvudgruppen befattningar kan en så ingående jämförelse med aktiv personal näppeligen komma i fråga, och bestämmelserna för densamma kunna därför erhålla ett mera summariskt innehåll.

Det torde knappast behöva framhållas, att i det följande behandlade föreskrifter endast skola gälla för vederbörande i egenskap av innehavare av arvodesbefattning och icke vid annan tjänsteförrättning eller annat uppdrag.

Efter denna redogörelse för vissa grundläggande principer övergå de sakkunniga till detaljbestämmelserna.

Det kan synas ligga nära till hands att i anslutning till den rubrik, som valts för kungörelsen rörande civila icke-ordinarie befattningshavare, låta denna kungörelse gälla för »vissa militära icke-ordinarie befattningshavare m. fl.» För att underlätta ett särskiljande vid användningen av de båda författningarna har det emellertid syntts lämpligt att välja en mera märkbar

Rubriken.

olikhet i texten. Begreppet »arvodesbefattningar», som vunnit hävd inom försvarsväsendet, har då synts innebära en praktisk och tydlig definition.

1 kap.

1 §.

I § 1 av kungörelsen den 5 mars 1926 angående avlöning för rullförings- (sjöruddförings-)befäl och värnpliktiga under fredstid m. m. meddelas bl. a. en hänvisning, att fråga huruvida och i vad mån arvode bör utgå till den, som utan att vara officer eller underofficer i reserven förordnas i befattning vid rullföringsväsendet, avgöres enligt de bestämmelser, som i ämnet utfärdas av Kungl. Maj:t. Bestämmelse av enahanda innehåll återfinnes i anmärkning till staterna för rullföringsbefälhavare med biträden.

Förebemälda författningsrum innehåller tillika det stadgandet, att den, som, utan att tillhöra ovannämnda kategori, beordras att tillfälligtvis uppehålla här avsedd befattning, äger åtnjuta allenast resekostnads- och traktamentsersättning enligt gällande bestämmelser.

Föreskrifter i antydda avseenden bliva alltjämt erforderliga, då den nu föreslagna kungörelsen endast bör gälla sådan personal, som tillhör reserven.

2 §.

Här har intagits en hänvisning rörande sättet för arvodets utbetalande. Något avsteg från vad som därutinnan gäller i fråga om lön synes icke erforderligt.

3 §.

I 13 kap. av kungörelsen den 22 juni 1928 med tillägsbestämmelser till de militära avlöningsreglementena stadgas, att sådant arvode, varom nu är fråga, må bibehållas under semester eller därmed jämförlig ledighet, i den mån det icke behöver tagas i anspråk för avlöning av vikarie. Det förutsättes sålunda, att semesterförmån skall kunna komma hithörande personal till godo, men någon semesterledighet finnes icke angiven i den ordning, vari avlöningsbestämmelserna meddelas. I nådiga brevet den 22 oktober 1927 angående bestämmelser rörande tillsättande av vissa arvodesbefattningar vid armén m. m. föreskrives, att tjänstledighet må beviljas där avsedd personal i enlighet med vad som finnes stadgat i fråga om likställd personal på aktiv stat.

Enligt de sakkunnigas uppfattning bör bestämd semesterrätt medgivnas i förevarande fall såväl som vid andra tjänster med stadigvarande sysselsättning. I överensstämmelse med den antagna principiella likställigheten med viss aktiv personal synas enahanda tidslängder i detta fall böra fastställas, som gälla för beställningshavare tillhörande lönegraderna O 3 resp. Uo 3. Med hänsyn till den pensionerade personalens ålder synas i fråga om dagantalet de högre alternativen böra väljas. Då ledigheten lär kunna förläggas till sådan tid, eller eljest sådana anordningar lära kunna träffas, att tjänsten kan uppehållas, utan att särskild gottgörelse till vikarie blir erforderlig, synes man böra undvika, att stadgandet av bestämd semesterrätt för med sig ökade kostnader för statsverket. I paragrafen har därför intagits en reservation i dylikt syfte. Genom att i övrigt göra avlöningsreglementets bestämmelser tillämpliga skapas garanti för bl. a. att semesterens åtnjutande förutsätter en viss föregående arbetsprestation i statens tjänst.

I fråga om arvodets bibehållande under annan ledighet är det jämlikt ovan nämnda författningsrum beroende på den myndighet, som beviljat ledigheten, huruvida, därest vikarie förordnats, arvodet skall helt och hållet avstås eller må till någon del behållas.

Denna bestämmelse synes kunna giva rum för skiljaktiga tolkningar och kan därigenom komma att drabba ojämnt. Visserligen hava de sakkunniga, såsom framgår av 32 § i förslaget till militärt avlöningsreglemente, ansett, att en dylik föreskrift kunnat bibehållas i fråga om de arvoden, som utgå till vissa ordinarie beställningshavare, men därvidlag utgör arvodet en extra ersättning för en särskilt ansvarsfull tjänst, och det kan då vara rimligt, att det får avstås, då denna tjänst icke bestrides. Beträffande de egentliga arvodesbefattningarna däremot är arvodet den egentliga ersättningen för ett ordinärt arbete och därmed likställt med vanlig lön. De sakkunniga hava därför ansett, att mera distinkta regler böra införas, men det synes dock icke lämpligt att fullt tillämpa de för den aktiva personalen fastställda villkoren.

I de fall, som avses i 14 § av förslaget till militära avlöningsreglementet, d. v. s. huvudsakligen vid fullgörandet av vissa offentliga uppdrag, torde möjlighet att helt eller delvis behålla arvodet böra beredas. Någon närmare differentiering efter olika anledningar synes emellertid icke böra vidtagas, utan Kungl. Maj:t torde i särskilda fall avgöra, huruvida arvodet i sin helhet eller till någon del må uppbäras.

Vad angår förmåner vid olycksfall eller sjukdom i tjänsten måste det i anslutning till ovan framförda allmänna synpunkter ställa sig svårt att draga en gräns mellan vid truppförband och staber tjänstgörande aktiv personal och »arvodister». Visserligen äro de sistnämnda i mindre grad utsatta för olycksfalls- och sjukdomsrisk i tjänsten än de förra, och rätten att bibehålla avlöning skulle därför bliva av föga betydelse, men för den, som råkar i en dylik belägenhet, kan det kännas mycket hårt att bliva försatt i sämre läge än sina kamrater på aktiv stat. Den uppfattningen, att det är förhållandena under den mera fältmässiga delen av tjänsten, som motivera en utsträckt förmån i berörda avseende för militärpersonalen i allmänhet, har i författningsförslaget kommit till uttryck på så sätt, att sjukdom, ådragen under expeditjonsarbete, icke skall medföra rätt till arvodets bibehållande. Härmed avses givetvis icke att utesluta de fall, då en person, som förrättar expeditionstjänst under en fälttjänstövning, därvid ådrager sig en sjukdom.

Mera tveksam kan man ställa sig gentemot införandet av avdragsfri sjukledighet för rullföringspersonalen, men i fråga om olycksfall synes icke heller denna kategori böra undantagas från den förmån, som numera föreslås för praktiskt taget alla statstjänare, även de icke-ordinarie.

Tidsbegränsningen för arvodets utgående synes, liksom för den aktiva personalen föreslagits, böra sättas till sex månader, men därjämte torde möjlighet böra finnas att medgiva tidens utsträckande, därest skäl därtill äro för handen. Likaledes torde avlöningsminskningen för den överskjutande tiden böra sättas lägre än hela arvodet.

De sakkunniga hava icke funnit det erforderligt att i dessa fall göra upp en detaljerad avdragstabell, utan det har syntts tillräckligt att efter exempel av de för manskapet gällande reglerna bestämma avdragsbeloppen med ledning av vissa jämna gränser.

Då det lägsta arvodet förutsättes komma att bestämmas till ungefär 2 000 kronor, har det minsta avdraget satts till omkring en fjärdedel av nämnda summa, eller i avrundat tal till 1 krona 50 öre för dag, varefter det höjts med 50 öre för varje ytterligare tusental. De sålunda beräknade beloppen ansluta sig ganska nära till de A-avdrag, som föreslagits för aktiva beställningshavare i ungefär motsvarande löneställning.

6 §. För övrig icke-ordinarie personal har föreslagits, att sjukdomsförhinder, som icke medför rätt till avdragsfri ledighet, skall föranleda A-avdrag. Även härvidlag synes det obilligt att stipulera i princip hårdare villkor för arvodestagarna, och de sakkunniga förorda därför, att samma avdragsgrad skall gälla, som ovan föreslagits.

7 §. För ledighet av andra än ovan behandlade slag hava de sakkunniga övervägt, huruvida den regel bör vidhållas, som gör arvodets bibehållande beroende dels på om vikarie förordnas, dels på myndighetens prövning i varje fall. En dylik bestämmelse synes föga ägnad att tillgodose en önskvärd likformighet i tillämpningen, och å andra sidan synes det icke obefogat, att även en arvodestagare medgives rätt till någon ledighet för enskilda angelägenheter, utan att hela arvodet behöver avstås. Det har då förefallit lämpligt att fastslå ett visst antal dagar med dubbelt så högt avdrag som det i 5 § föreslagna. Dagantalet har icke satts så högt som för den aktiva personalen, utan lika med det, som ifrågasättes för extra ordinarie personal.

8 §. Då det synes erforderligt, att även för nu ifrågavarande personal bestämmelser meddelas, huru med avlöningen skall förhållas vid frihetsstraff eller avstängning från tjänstgöring, hava stadganden härom intagits i denna paragraf. Innehållet ansluter sig till vad som föreslagits för den aktiva personalen. Även för arreststraffet har det dubblerade avdraget ansetts kunna komma till användning.

9 §. Kallortstillägg utgår redan nu till här omhandlad personal enligt samma regler, som gälla för den aktiva personalen, och det har då syntts till fyllest att i kungörelsen intaga en hänvisning till berörda bestämmelser.

10 §. Såsom de sakkunniga vid 3 § anført, torde vikariatsersättning icke böra utgå vid de regelbundet återkommande semesterperioderna.

Vid övervägande av frågan huruvida och i vad mån sådan ersättning eljest kan komma i fråga för de »pensionerade befattningshavarna» hava de sakkunniga ansett, att dylik ersättning icke kan utgå för uppehållande av befattning inom den grupp — officerare eller underofficerare — en befattningshavare tillhör. Däremot inträffar det, att innehavare av befattning, avsedd för underofficer, uppehåller en tjänst, som avses för officer. Särskilt inom inskrivningsväsendet är det vanligt, att ett rullföringsbiträde bestrider rullföringsbefälhavarens befattning, då denne under kortare tid är hindrad att tjänstgöra. Någon särskild ersättning vid dylikt vikariat åtnjutes emellertid icke.

I överensstämmelse med de principer för vikariatsersättning, som de sakkunniga följt i sitt förslag till militärt avlöningsreglemente, höra fall av sistnämnda slag till dem, där vikariatsersättning alltid skulle utgå, och de sakkunniga anse därför, att konsekvensen fordrar, att dylik förmån tillerkännes underofficer, som mera tillfälligt uppehåller för officer bestämd befattning. Övrig icke-ordinarie personal anses i dylikt avseende böra i princip likställas med ordinarie tjänstemän. Därest det icke från annan synpunkt möter hinder, torde det ofta vara ekonomiskt fördelaktigt, att en rullföringsbefälhavare kan få sitt biträde till ersättare, i stället för att en officer skall beordras till dylik tjänstgöring. På grund av tjänstgöringens natur torde emellertid ett kortare förfall för befälhavaren i regel icke medföra någon nämnvärd ökning i arbete och ansvar, och det synes därför befogat att från rätten till ersättning utesluta vikariat om 7 dagar eller kortare. Jämlikt den av de sakkunniga förut tillämpade beräkningsgrunden bör ersättningens belopp sättas ungefär lika med skillnaden mellan högsta underofficers- och lägsta officersarvodet eller till i avrundat tal 1 krona 50 öre för dag.

Officer i arvodesbefattning kan undantagsvis komma att vikariera för ordinarie beställningshavare i sådan lönegrad, att vikariatsersättning skolat utgå, därest vikarien varit på aktiv stat. Det synes emellertid icke erforderligt att för dylika fall fastställa någon utformad regel, utan avgörandet av i dylikt avseende uppkommen fråga lär böra överlåtas till Kungl. Maj:t. Härvid torde de för den aktiva personalen gällande bestämmelser kunna tjäna till ledning.

För underofficerare torde man icke böra räkna med sådana fall, som nyss berörts, men det lär kunna inträffa, att underofficer av denna kategori förordnas att uppehålla intendents- eller förrådsförvaltarebefattning i stället för personal på aktiv stat. Vid dylika tillfälliga förordnanden synes det rättvist, att samma gottgörelse, som eljest i motsvarande fall utgår, får åtnjutas.

Därest en aktiv beställningshavare tillfälligtvis uppehåller en arvodestjänst, lär detta i regel icke kunna anses såsom vikariat å högre tjänst och bör följaktligen icke medföra rätt till särskild gottgörelse. Dylika fall böra i varje fall icke behandlas i detta sammanhang.

Ersättning för flyttningskostnader tillkommer enligt gällande bestämmelser med få undantag varje aktiv beställningshavare, som på grund av befordran eller transport tillträder ny tjänst. Jämväl personal på övergångsstat, vilken förordnas i befattning, som enligt organisationen skall bestridas av pensionerad personal, är berättigad till dylik ersättning. Enligt de sakkunnigas uppfattning tala starka billighetsskäl för att denna förmån i viss mån utsträcker till den sistnämnda kategorin. Det må därjämte beaktas, att övriga icke-ordinarie tjänstemän i förevarande hänseende föreslås likställas med ordinarie personal.

11 §.

En officer eller underofficer, som vid 50 års ålder avgår ur aktiv tjänst, är i de flesta fall nödsakad att med det snaraste söka förvärva någon inkomst utöver pensionen. Därest en arvodesbefattning händelsevis är ledig å hans

tidigare förläggningssort, kan han få tillträda en dylik utan att behöva vidkännas särskild kostnad, men eljest kan han få åsamka sig utgifter för flyttning till en långt avlägsen plats. I förhållande till den ersättning, varmed ifrågavarande tjänster äro förenade, kan en dylik utgift vara kännbar nog, och det synes därför rimligt, att någon ersättning i sistberörda fall får utgå. Det synes exempelvis kunna ifrågasättas, huruvida icke flyttningskostnaden, i den mån den överstiger viss del av årsarvodet, kunde ersättas av statsverket. Ett dylikt medgivande torde dessutom vara ägnat att underlätta rekryteringen av arvodestjänsterna å de nordligaste förläggningssorterna. Några mera avsevärda kostnader torde icke härav föranledas, men för att ytterligare begränsa förekommande fall och icke uppmuntra till ombyte av tjänster synes ersättning böra utgå endast vid första tillträädandet av en arvodesbefattning och icke vid förflyttning från en sådan befattning till en annan.

12 §. Liksom i fråga om den aktiva personalen förutsättes och nu är förhållandet, torde fråga om befattningshavares rätt till rekvisition av förnödenheter från kronans förråd böra regleras i de särskilda förvaltningsbestämmelserna.

13 §. I fråga om rätt till fri sjukvård har det synts tydligt, att de, som innehava befattningar vid staber, truppförband och militära anstalter, icke kunna ställas utanför denna förmån, i den mån den föreslås för övriga vid dylika organisationer anställda. Det må därjämte beaktas, att den förstnämnda personalen nu har samma rätt till fri sjukvård som aktiva beställningshavare.

Något annorlunda är läget beträffande rullföringspersonalen, bl. a. av det skäl att sagda personal ofta har sin tjänstgöring å ort, där intet truppförband är förlagt, och där följaktligen ingen tjänsteläkare står till förfogande. Visserligen torde man kunna utgå ifrån att på tjänstgöringsorten finnas tjänstemän, tillhörande den civila statsförvaltningen, för vilkas läkarvård åtgärder måste träffas, och att det kunde låta sig göra att genom samråd ordna saken även för militärpersonalen på denna väg. Därest en dylik anordning skulle befinnas möjlig och lämplig, lär särskild föreskrift i ämnet kunna utfärdas, men något stadgande i antydd riktning hava de sakkunniga icke funnit sig böra här föreslå. Det har övervägts, huruvida rätt till läkarvård borde medgivas dem, som hava sin tjänstgöring å ort, där truppförband är förlagt, men någon åtskillnad i dylikt avseende har icke synts böra göras i kungörelsen.

14 §. Därest tillgången på tjänstebostäder är större än som erfordras för den aktiva personalen, eller så av annan anledning befinnes lämpligt, torde innehavare av arvodesbefattning kunna tilldelas dylik bostad. Härvid böra de i detta avseende eljest gällande bestämmelser lända till efterrättelse.

15 §. För de fall, då personal i arvodestjänst beordras att företaga tjänster eller att tjänstgöra utom förläggningssorten, erfordras bestämmelser rörande den tillfälliga avlöning, som därvid bör utgå. Motsvarande föreskrifter böra därjämte meddelas för deltagande i flyg- och sjötjänstgöring, därest dylik

tjänstgöring skulle komma i fråga. För bestämmande av ersättningens belopp, där den eljest fastställts efter lönegrad, torde den här förut tillämpade uppdelningen i två grupper vara lämpligast.

Angående resekostnads- och traktamentsersättning till rullföringsbefälet finnas nu föreskrifter i kungörelsen den 5 mars 1926 angående avlöning för rullförings-(sjö)rullförings-)befäl och värnpliktiga under fredstid m. m. Då praktiska skäl tala för att samtliga dylika stadganden rörande inskrivningsväsendet återfinnas på ett ställe, synes någon ändring härutinnan icke böra vidtagas.

I detta kapitel hava intagits bestämmelser för sådan i regel pensionerad personal, vars militära tjänst icke utgör den huvudsakliga sysselsättningen. Med undantag av landstormsområdesbefälet synes det icke heller i detta fall lämpligt att mera bestämt angiva de befattningshavare, för vilka föreskrifterna avses att gälla. En dylik uppräknings kunde lätt bliva ofullständig och därigenom giva anledning till ovisshet. I stället har åt definitionen givits en formulering, som innebär, att stadgandena gälla för all den personal av förevarande slag, beträffande vilken icke annorlunda föreskrivits.

2 kap.

16 §.

Befattningarna såsom landstormsområdesbefälhavare och landstormsförvaltare skola jämlikt förordningen om landstormen den 26 juli 1927 så vitt möjligt besättas med officer respektive underofficer, tillhörande arméns eller marinens reserv. Visserligen är det icke därmed givet, att nämnda befattningshavare skola vara pensionerade, men man torde vara berättigad antaga, att så avsetts vara regel. Vid brist på militär personal må annan lämplig person förordnas att tills vidare upprätthålla befattningen. Dylik tjänsteinnehavare torde i avlöningshänseende böra likställas med militära innehavare av ifrågasvarande tjänster.

Denna paragraf innehåller allenast en hänvisning till allmänt gällande regler för löneutbetalning, vilka regler torde böra tillämpas även å ifrågasvarande arvoden.

17 §.

Denna paragraf bygger på den vanliga regeln, att arvode må behållas under ledighet, i de fall då ingen annan förordnas att bestrida tjänsten.

18 §.

Vid övervägande i vad mån rätt till arvodets bibehållande eljest bör sättas i fråga har en dylik rätt ansetts böra begränsas till tjänsteförhinder, föranlett av olycksfall i den militära tjänsten. Dylika fall kunna förutses bliva rätt sällsynta, men ur principiell synpunkt synes förevarande personal icke böra härutinnan försättas i mera oförmånlig ställning än tjänstemän i allmänhet.

Tiden för arvodets åtnjutande har bestämts till sex månader.

I överensstämmelse med vad som eljest gäller torde avlöning av statsmedel icke böra utgå till den, som blivit dömd till fängelse eller annat frihetsstraff med förbud att göra tjänst, och härvidlag torde liksom eljest åtskillnad icke böra göras mellan straff, ålagt för förseelse i den militära tjänsten eller för annat brott. Något medgivande att viss del av avlöningen må bibehållas synes i dessa fall icke erforderligt.

19 §.

20 §. Med hänsyn till de olika slag av befattningar, på vilka detta kapitel kan bli tillämpligt, synas några detaljerade föreskrifter rörande i denna paragraf omnämnda förmåner icke böra i detta sammanhang meddelas, utan det synes till fyllest, att hänvisning göres till de bestämmelser, som kunna vara eller bli utfärdade.

21 §. I fråga om här behandlade befattningshavare torde några förmåner utöver arvodet icke böra direkt medgivas. Vad angår sjukvård förefaller det dock, som om vid olycksfall ersättning skulle kunna ifrågasättas.

Jämlikt förordningen den 18 juni 1927 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, kan ersättning enligt förordningens grunder efter Kungl. Maj:ts prövning utgå även till den, som på grund av order eller med behörigt tillstånd frivilligt deltagit i militärtjänstgöring i fredstid och därunder ådrager sig skada eller sjukdom. Det vill synas, som om en viss likhet skulle förefinnas mellan den, som sålunda tillfälligtvis deltagit i en militär övning, och den, som har en militär befattning såsom bisyssla.

I likhet med vad som vid berörda stadgande förutsatts, avse de sakkunniga icke, att ersättning skall utgå vid varje olycksfall utan endast i de fall, då skadan medför allvarligt men, eller omständigheterna eljest tala för det skäligen i att ekonomiskt bistånd lämnas.

Det har icke syntts lämpligt att närmare angiva ersättningens art i olika fall, och det må framhållas, att jämförelsen med militärsättningsförordningen, i den del denna syftar på skadestandsformen, icke äger giltighet i sådant avseende. De sakkunniga hava närmast tänkt på visst bidrag till läkar- eller sjukhusvård.

De fall, som kunna komma i fråga, få antagas bli mycket sällsynta, och kostnaderna kunna därför väntas bli helt obetydliga.

3 kap.
22 §. Detta kapitel avser huvudsakligen vissa grupper icke-ordinarie civilmilitära befattningshavare vid marinen, vilka normalt ingå i personalorganisationen. Hit höra först stipendiater vid mariningenjör- och marinläkarkårerna. Då fältläkarstipendiatinstitutionen, såsom förut nämnts, är avsedd att avvecklas, har det icke ansetts lämpligt att i kungörelsen särskilt omnämna sagda kategori. De sakkunniga föreställa sig, att erforderliga bestämmelser för dess del i anslutning till vad i detta kapitel föreslås kunna meddelas av Kungl. Maj:t.

Den i punkten b) omnämnda gruppen omfattar för närvarande extra mariningenjörer och frivilligt tjänstgörande mariningenjörer av 2. graden i flottans reserv, men det har syntts lämpligt att icke närmare specificera dem, som kunna räknas hit. De sakkunniga hava emellertid ansett sig kunna utgå från, att dylika befattningar icke skola förekomma för den militära personalen.

23 §. Här har i 1 mom. intagits en hänvisning till de villkor, som gälla för uppbärande av de för stipendiaterna bestämda arvodena. Några ytterligare bestämmelser för löneförmånernas åtnjutande hava icke ansetts erforderliga.

Då denna personal vid militär tjänstgöring intager en ställning, motsvarande de aktiva beställningshavarnas, synes den därunder i fråga om olika slag av förmåner böra likställas med de sistnämnda. På det att rätten till sjukvård vid sjukdom eller olycksfall i tjänsten icke skall upphöra med avslutande av en tjänstgöringsomgång, har denna förmån särskilt angivits.

Det är tydligt, att här berörda förmåner icke tillkomma mariningenjörstipendiat, som har sin verksamhet förlagd till ett enskilt företag.

För de i 22 § punkten b) berörda befattningshavarna skall jämlikt 13 kap. 24 § 3 § av tilläggsbestämmelserna till de militära avlöningsreglementena, i fråga om tillgodonjutande under tjänstledighet av arvode gälla vad i fråga om lön är stadgat. Den sålunda principiellt fastslagna likställigheten torde böra utsträckas till att avse samtliga ifrågakommande förmåner, som stå i samband med avlöningen.

Liksom i militära avlöningsreglementet föreslagits, synes det lämpligt att i kungörelsen angives, vem beslutanderätten tillkommer i fråga, som däri behandlas. Den, som meddelar förordnandet å viss befattning, är icke alltid chefen för vederbörande truppförband, anstalt o. s. v., men det har synts lämpligt, att avgörandet i här förekommande frågor, liksom för den aktiva personalen är fallet, lägges hos berörda chef. 4 kap. 25 §.

Rullföringsbefälet synes härvid böra likställas med personal vid regemente (station).

V. Avlöning till civil och (viss) civilmilitär icke-ordinarie personal.

Den största personalgrupp av hithörande slag, för vilken likformiga avlöningsbestämmelser meddelats, omfattar de befattningshavare, för vilka kungörelsen den 22 juni 1928 är gällande. Nämnda kungörelse innehåller också de första mera enhetliga föreskrifterna för ifrågavarande personal, och dess utfärdande betecknar på visst sätt en ingripande organisationsförändring, i det att förbemälda personals ställning inom försvarsväsendet därigenom blev tydligt bestämd, och vissa sysslors karaktär av extra-ordinarie befattningar blev markerad.

Den personal, å vilken kungörelsen blev tillämplig, i första rummet de därmed tillkomna extra ordinarie tjänstemännen, kom på så sätt att bilda ett slags kärna eller stomme i förhållande till övriga icke-ordinarie civila personalgrupper — arbetarpersonalen undantagen — och kungörelsens stadganden torde, i den mån så är lämpligt, bliva normerande för alla dem, som anställas i liknande ställning.

Ehuru berörda bestämmelser faststälts så sent som år 1928, hava likväl från personalhåll framförts åtskilliga erinringar, vilka rikta sig dels mot vissa grundläggande principer, dels mot lönesättningen, dels ock mot särskilda stadganden i författningen.

De sakkuniga få till en början redogöra för vissa önskemål av de båda förstnämnda slagen, vilka framförts i till de sakkunniga ingivna eller överlämnade framställningar.

Framställningar rörande löne-reglering.

I en skrivelse till Konungen, avgiven i november 1927, anhöllo *köksförestånderskorna vid garnisonssjukhusen i Stockholm och Boden* att erhålla lön efter den för den civila statsförvaltningen gällande lönegrad B 7.

I en skrivelse till Konungen den 14 november 1927, undertecknad av *befullmäktigade representanter för vid arméns sjuksköterskekår anställda sjuksköterskor samt för översköterskor och med dem likställda sjuksköterskor och husmödrar vid garnisonssjukhusen i Stockholm, Boden och Karlsborg*, hemställdes, att berörda personalgruppers anställning måtte få karaktär av ordinarie statsanställning, och i anslutning därtill föreslogos vissa grunder för bestämmande av avlöning och pension. I anledning av vad arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse anfört över nyssnämnda framställning avgavs den 20 februari 1929 en ny underdånig skrivelse med ytterligare motivering för den tidigare hemställan.

Vissa *sjukbesökare vid flottans station i Stockholm* hemställde i underdånig skrivelse den 31 oktober 1928, att deras befattningar måtte placeras i 10. lönegraden i tjänsteförteckningen A (för extra ordinarie tjänstemän). I en skrivelse den 23 mars 1931, vilken kommer att längre fram närmare beröras, föreslår *marinförvaltningen* med tillstyrkan till en framställning från stationsbefälhavaren i Stockholm, att sagda tjänster måtte uppflyttas från fjärde till sjunde lönegraden.

Av *försvarsverkens civila personals förbund* avgavs i underdånig skrivelse den 1 december 1927 förslag rörande dels löneplacering av viss ritkontors- och kontorspersonal m. fl., dels arbetstidens längd.

I en skrivelse till 1928 års lönekommitté den 21 november 1928 uttalade sig *marinens civila tjänstemannaförbund* bl. a. för att vissa vid marinen anställda icke-ordinarie befattningshavare borde uppföras på ordinarie stat. Enahanda önskemål hava åter framförts i en skrivelse till de sakkunniga, daterad den 24 februari 1931.

På grund av begränsningen av de sakkunnigas uppdrag hava de här omnämnda spörsmålen icke tagits under behandling, lika litet som någon realprövning av de fastställda lönebeloppen över huvud taget ägt rum. Även härvidlag har avlöningsbeloppens justering i detta sammanhang ansetts böra hållas inom ramen av en inräkning av dyrtidstillägget.

Avlöning, som icke utgår enligt löneplan.

I fråga om alla de olika befattningar eller uppdrag, för vilka avlöningen icke bestämmes i löneplan, torde man vid dyrtidstilläggets inräknande i lönen eller arvudet i regel böra använda sig av samma procenttal, som kan komma att ligga till grund vid löneplanernas omarbetning. De sakkunniga hava därför icke ansett det erforderligt att avgiva förslag till nya avlöningsbelopp för samtliga de befattningshavare, som höra till nu senast berörda kategori.

VI. Specialmotivering till förslag till ny kungörelse med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet.

A. Allmänna synpunkter.

Nu gällande kungörelse är i huvudsak lika lydande med kungörelserna den 26 juni 1925, nr:s 356 och 360, med motsvarande bestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, respektive vid kommunikationsverken. I anslutning till den allmänna likhet, vilken, såsom de sakkunniga förut framhållit, är rådande mellan sist berörda personalgrupper och försvarets civila icke-ordinarie befattningshavare, har en dylik överensstämmelse ansetts böra i princip bibehållas. Visserligen hänföras till gruppen icke-ordinarie tjänstemän vissa befattningar, såsom för eldare, maskinister, extra poliskonstaplar, vilka hava motsvarigheter i det militära avlöningsreglementets tjänsteförteckning för civilmilitär personal, men detta förhållande synes icke böra föranleda till avsteg från antydda regel, och detta så mycket mindre som de civila och militära avlöningsbestämmelserna i 1928 års kommittés och de sakkunnigas förut framlagda förslag bragts till ännu större överensstämmelse med varandra än förut var fallet.

För att emellertid undvika, att det för civila tjänstemän gällande avlöningsreglementet skall behöva tillämpas av de militära myndigheterna, hava, där hänvisning göres till för ordinarie personal gällande bestämmelser, jämförelsefallen hämtats från försvarsväsendet.

Avlöningen till de i tjänsteförteckning A uppförda befattningarna utgår delvis från avlöningsanslag och delvis från olika anskaffnings- och underhållsanslag. Under de sakkunnigas överläggningar har väckts den frågan huruvida icke alla icke-ordinarie tjänster, som vore av stadigvarande natur och följaktligen enligt hittills tillämpade principer borde betecknas såsom *extra ordinarie*, lämpligen borde uppföras under avlöningsanslagen, till vilka anslag då motsvarande belopp från den andra gruppen anslag skulle överföras. Då en dylik anordning står i intimt samband såväl med grunderna för anslagens beräknande som med förvaltningens organisation, hava de sakkunniga icke ansett sig kunna upptaga frågan till realbehandling, så mycket mindre som berörda spörsmål torde komma under beaktande vid den utredning, som anförtratts åt 1930 års försvarskommission.

B. Kungörelsens omfattning.

Då grunderna för kungörelsens tillämplighet komma till uttryck i *tjänsteförteckningarna*, torde vissa allmänna principer rörande dessas uppställning

*Tjänsteförteckningarnas uppställning
m. m.*

och innehåll få beröras. Tjänsteförteckningarna äro nu i hög grad differentierade. Detta gäller särskilt beträffande tjänsteförteckning A, i vilken icke få ensamstående befattningar upptagas. I vissa fall kan en dylik specialisering vara ofrånkomlig, men i andra fall synes den medföra praktiska olägenheter. Vid tillkomsten av en ny befattning, även av mera allmän natur, exempelvis för skrivbiträde, kontorsbiträde o. dyl., kan det bliva nödvändigt, att tjänsteförteckningen kompletteras, därest den alltjämt skall motsvara ändamålet att utgöra en översikt över extra ordinarie tjänstemän. Då avlönings- och anställningsförhållandena för ifrågavarande löntagargrupp böra kännetecknas av en högre grad av rörlighet än som i fråga om ordinarie personal kan medgivas, synes det lämpligt, att lönebestämningen kunde ske under något smidigare former.

Enär den anknytning mellan ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, som förefinnes inom den civila statsförvaltningen, i det närmaste saknas för försvarsväsendets vidkommande, synes ett fullständigt uteslutande av tjänsteförteckningarna — såsom på det förstnämnda området skett — icke här kunna företagas. Det synes därför nödvändigt, att de allmänna grunderna för personalens löneplacering äro angivna i kungörelsen. I fråga om sådana befattningar, som med likvärdiga uppgifter kunna förekomma inom skilda förvaltningsområden, synes det emellertid ändamålsenligt att välja en anordning, som icke begränsar en viss tjänst till ett bestämt område, utan medger en anpassning efter växlande behov. I andra fall synes det däremot lämpligt, att en viss befattning eller vissa befattningar närmare specificeras.

Innebörden av nu antydda principer belyses närmare av de till författningsförslaget fogade tjänsteförteckningarna. Vid tillämpningen av ett dylikt system måste befattningarnas fördelning på olika arbetsställen i de här ovan först avsedda fallen ske i särskild ordning. För de befattningar, till vilka avlöningen utgår från något av de ordinarie avlöningsanslagen, synes detta kunna göras i vederbörlig stat eller i »arvodesförteckningarna». De, som avlönas från anskaffnings- eller underhållsanslag, torde kunna uppföras i särskilda, av Kungl. Maj:t godkända planer, vilka således skulle motsvara den nuvarande detaljerade tjänsteförteckningen. Härvid bör antalet befattningar för varje ändamål, endast i de fall, då så av omständigheterna är påkallat, fastställas av Kungl. Maj:t. I övrigt torde avgörandet i berörda hänseende liksom nu få tillkomma vederbörande centrala förvaltningsmyndighet. Ändringar i planen lära i regel kunna vidtagas i samband med fastställande av staten för det anslag, varifrån avlöningen skall utgå.

Efter dessa allmänna synpunkter övergå de sakkunniga till att behandla vissa frågor, avseende utvidgning av kungörelsens giltighet.

Vissa befattningar vid de centrala ämbetsverken.

Den till gällande kungörelse fogade tjänsteförteckning A (extra ordinarie tjänstemän) omfattar endast befattningar vid lokalförvaltningarna, under det att likartade befattningar vid de centrala ämbetsverken icke upptagits därstädes. Denna olikhet har sin förklaring däri, att frågan om den centrala försvarsförvaltningens omorganisation vid tidpunkten för kungörelsens fast-

ställande befann sig under utredning, varför det icke ansågs lämpligt att då vidtaga några mera bindande åtgärder beträffande nämnda befattningar.

De sakkunniga, som ansett sig böra taga under övervägande, huruvida förhållandena nu vore sådana, att tjänsteförteckningen i fråga borde utbyggas i antytt avseende, hava hos armé- och marinförvaltningarna samt flygstyrelsen anhållit om meddelande rörande dels de befattningar av hithörande slag, som, så vitt nu kunde bedömas, ansåges vara av permanent natur, dels ämbetsverkens uppfattning beträffande det lämpliga i att dylika befattningar upptogs i tjänsteförteckningen.

I anledning härav hava de tre ämbetsverken överlämnat utredningar i ämnet, daterade respektive den 13 februari, den 23 mars och den 14 april innevarande år.

Arméförvaltningen har meddelat, att befattningar av det slag, varom närmast är fråga, inom ämbetsverket förekomma endast vid dess artilleri- och fortifikationsdepartement. Vid det förstnämnda departementets konstruktions- och kontrollavdelningar funnes för närvarande följande personal anställd med nedan angivna avlöning, varå dyrtidstillägg utginge enligt för »reglerade» verk gällande grunder, nämligen:

Arméförvaltningen.

A. Konstruktionsavdelningen.

2 konstruktörer	årslön 4 932 kr.
2 ritare av 1. klass	» 4 932 »
1 d:o d:o	» 3 888 »
1 d:o av 2. klass	» 3 888 »
3 d:o d:o	» 3 672 »
1 d:o d:o	» 3 144 »
1 ritarbiträde	» 2 364 »
2 kanslibiträden	» 1 800 »
1 d:o	» 1 620 »

B. Kontrollavdelningen.

1 förste kontorist	årslön 3 300 kr.
1 kanslibiträde	» 1 800 »

Avlöningsförmånerna äro således i regel fastställda i överensstämmelse med kungörelsen den 22 juni 1928. Den till kanslibiträdena utgående lönen ansluter sig dock närmast till den, som enligt löneplan Eo bestämts för bl. a. skrivbiträde vid artilleriets fabriker och verkstäder. Avlöningen bestrides från underhålls- och anskaffningsanslag under departementets förvaltning.

Samtliga nu omnämnda befattningshavare anser artilleridepartementet böra upptagas såsom extra ordinarie tjänstemän.

Vid fortifikationsdepartementets olika byråer funnes anställda de icke-ordinarie befattningshavare, som — tillika med nu utgående avlöningsförmåner — angivas här nedan.

A. *Materielbyrån.*

3 konstruktörer	årligt arvode	4 800 kr. ¹
1 ritare	arvode för vecka	50 » ¹

B. *Kasernbyrån.*

4 konstruktörer	årligt arvode	6 400 kr. ²
1 d:o	» »	5 380 » ²
1 skrivbiträde	årslön	2 800 » ¹

C. *Maskin- och värmebyrån.*

1 värmeingenjör, föredragande å byrån, årsarvode, upptaget i ar-	vodesförteckningen,	11 610 kr. ²
1 konstruktör	årligt arvode	5 620 » ²
1 d:o	» »	5 380 » ²
1 skrivbiträde	årslön	2 800 » ¹

Såsom synes, äro avlöningarna vid fortifikationsdepartementet fastställda efter växlande grunder, vilka icke ansluta sig till de i förbemälda löneplan angivna beloppen. Att inordna den vid detta departement anställda personalen i ett fast lönesystem skulle innebära ett fastslående av lönerna, som från departementets sida icke syntts vara att förorda. Lönerna anses nämligen böra kunna bekvämt anpassas efter de fordringar, som vid antagning av personal i varje fall ställas på vederbörandes kunskaper m. m. Arbetsuppgifternas art och omfattning, anföres det, kunna ock nödvändiggöra ökning eller minskning av antalet anställda inom olika kategorier, varför det skulle möta svårigheter att binda befattningar till visst antal.

Arméförvaltningen har i berörda avseende framhållit följande. Ämbetsverket förutsatte, att — därest det skulle befinnas lämpligt att i förevarande kungörelses tjänsteförteckning A upptaga vissa för artilleri- och fortifikationsdepartementens tekniska uppgifter avsedda befattningar — en sådan åtgärd, lika litet som fallet hittills blivit därigenom, att i den gällande tjänsteförteckningen upptagits ett flertal från vederbörliga anskaffnings- och underhållsanslag avlönade befattningar för vissa tekniska arbeten och förvaltningsgöromål vid artilleriets fabriker och verkstäder samt vid intendenturförråden, komme att utgöra något hinder för vederbörande departement att bestämma, huruvida för de olika uppgifterna skulle tagas i anspråk personal med ställning såsom extra ordinarie tjänstemän eller personal, som anställes genom kontrakt och med för varje fall bestämd avlöning.

I enlighet därmed syntes det arméförvaltningen lämpligt, att i tjänsteförteckningen i olika lönegrader upptoges vissa befattningar såsom extra ordinarie tjänstemän för sådan personal, som erfordrades för artilleri- och fortifikationsdepartementens tekniska arbetsuppgifter av permanent natur, i den

¹ Å denna avlöning utgår intet dyrtidstillägg.

² Jämte dyrtidstillägg efter för »reglerade verk» gällande grunder.

mån personalen icke enligt vederbörande departements prövning fortfarande måste anställas enligt nuvarande grunder.

Det synes vara ändamålsenligt, att avlöningstvillkoren för befattningar med likartade arbetsuppgifter äro reglerade efter ensartade grunder. Likformighet i förstnämnda avseende förefaller vara till finnandes mellan å ena sidan den nu omnämnda personalen vid arméförvaltningens båda mera tekniskt betonade departement och å andra sidan vissa extra ordinarie tjänstemän vid artilleriets fabriker och verkstäder.

Från personalhåll hava också framförts, såsom det vill synas, befogade önskemål, att samma avlöningstvillkor måtte bliva gällande för de båda nämnda personalkategorierna. Något föregripande av en eventuell omorganisation av försvarets centrala förvaltning synes en åtgärd i dylik riktning näppeligen kunna innebära, då förändringen huvudsakligen är av formell natur och icke medför någon ökning av de anställdas antal.

Av den ovan lämnade redogörelsen framgår, att ett tillämpande av kungörelsen på den vid artilleridepartementet befintliga personalen icke möter något hinder.

Vad därefter angår de från fortifikationsdepartementets synpunkt framförda betänkligheterna, må först erinras om, att ett antagande för dem av kungörelsen icke innebär, att de extra ordinarie befattningarna fastslås till antalet, utan detta bör alltjämt vara beroende på det stadigvarande behovet av arbetskraft. Det synes emellertid stå i överensstämmelse med den princip, som med utfärdandet av enhetliga avlöningsbestämmelser kommit till uttryck, att bestämmelserna i fråga bliva gällande för all personal av de slag, för vilka de avses, och enligt de sakkunnigas åsikt lär det i regel icke möta något hinder att inplacera sagda personal i löneplanen. Vid en mera affärsnäppeligen verksamhet, såsom å förevarande områden kan förekomma, torde det visserligen vara till fördel att vederbörande förvaltningsmyndighet äger möjligheten att oberoende av löneplan träffa avtal om den lön, som kan erfordras för att förvärva en för viss uppgift särskilt kvalificerad person, men dylika fall torde få räknas till undantagen. Man torde härvidlag icke heller böra förbise den utvägen, att tjänsteförteckningen kan vidare utbyggas genom att en viss tjänst — med Kungl. Maj:ts medgivande — hänföres till en högre lönegrad.

I anslutning till vad sålunda anförts förorda de sakkunniga, att den ovan behandlade personalen vid arméförvaltningens artilleri- och fortifikationsdepartement i regel erhåller ställning såsom extra ordinarie tjänstemän. Härvid förutsättes, att befattningarnas hänförande till lönegrader sker med behörigt hänsynstagande till den nu i de särskilda fallen rådande lönesättningen.

Arvodet till värmeingenjören i fortifikationsdepartementet är fastställt av Kungl. Maj:tt, och beloppet återfinnes icke i gällande löneplan för extra ordinarie tjänstemän. Med hänsyn till den särskilda ställning nämnde befattningshavare intager synes någon ändring i avlöningshänseende icke för hans del böra nu vidtagas. De sakkunniga få dessutom erinra om, att sagda befattning i de förslag till omorganisation av arméförvaltningen, som före-

De sakkunniga.

lades 1929 och 1930 årens riksdagar, upptogs såsom ordinarie tjänst med avlöning enligt lönegraden B 30.

Marinförvalt-
ningen.

Vid *marinförvaltningens* artilleri-, torped-, min- och ingenjöravdelningar hava sedan lång tid tillbaka funnits anställda åtskilliga befattningshavare, till vilka avlöning utgått från de till ämbetsverkets förfogande stående medel för underhåll, nybyggnad m. m. En översikt över dem av dessa befattningar, som anses vara av permanent natur, tillika med för desamma nu fastställda avlöningsförmåner meddelas här nedan.

A. *Artilleriavdelningen.*

1 konstruktör	årslön 4 932 kr. ¹
1 ritare	» 3 300 » ¹
1 ritarbiträde	» 1 500 » ²

B. *Torped- och minavdelningarna.*

1 ingenjör	årslön 4 200 kr. ³
2 ingenjörer	» 3 900 » ²
1 kontorsbiträde	» 2 700 » ²

C. *Ingenjöravdelningen.*

1 konstruktör	årslön 6 600 kr. ²
1 d:o	» 6 540 » ²
1 d:o	» 5 676 » ²
1 d:o	» 5 640 » ²
1 d:o	» 4 680 » ²
1 kontorsföreståndare	» 6 048 » ²
1 ritare	» 5 563 » ²
2 d:o	» 4 932 » ²
1 kontorsskrivare	» 4 274 » ²
1 ritare	» 3 660 » ²
1 kontorsbiträde	» 2 400 » ²

Med sin skrivelse den 23 mars 1931 har marinförvaltningen överlämnat ett förslag till tjänsteförteckning A, i vilken med undantag för »skrivbiträde», »kontorsbiträde» och »arbetsförman av 2. klass» den nu rådande specificeringen bibehålles och ytterligare utvecklas.

I sagda förslag upptages för ämbetsverkets del följande befattningar, nämligen:

ritarbiträde	i 4. lönegraden
ritare av 2. klass	» 11. »
kontorsskrivare av 2. klass	» 13. »
kontorsskrivare av 1. klass	» 15. »
ritare av 1. klass	» 15. »
konstruktör av 3. klass	» 18. »

¹ Jämte dyrtidstillägg enligt för »reglerade verk» gällande grunder.

² Jämte dyrtidstillägg enligt för »oreglerade verk» gällande grunder.

³ Å denna lön utgår icke dyrtidstillägg.

kontorsföreståndare av 1. klass	i 18. lönegraden
konstruktör av 2. klass	» 20. »
konstruktör av 1. klass	» 22. »

De fem första av ovannämnda slag av befattningar föreslås inplacerade i de lönegrader, som nu gälla för enahanda tjänster vid flottans varv, och i enlighet med vad de sakkunniga förut anfört synes det lämpligt, att de även vid marinförvaltningen bliva extra ordinarie. Vad angår de tjänster, som föreslås placerade i 18.—22. lönegraderna, hänföres redan nu befattningen »konstruktör» till den förstnämnda lönegraden, vadan förslaget härutinnan icke innebär någon principiell nyhet. Frågan om inrättande av nya befattningar i 18. och högre lönegrad komma de sakkunniga att behandla i ett sammanhang för samtliga försvarsgrenar.

De sakkunniga.

Vid *flygstyrelsens* olika byråer och vid *flygvapnets* stab finnes anställt ett antal icke-ordinarie befattningshavare, vilkas nuvarande benämning och avlöningsförmåner för år räknat framgå av följande tabell:

Flygstyrelsen.

A. Staben.

1 telefonist	2 700 kr. ¹
1 chaufför	3 240 » ¹
1 kontorsbiträde	3 000 » ¹

B. Militärbyrån.

1 ritare (pensionerad fortifikationskassör)	3 600 kr. ¹
1 kontorist (underofficer)	2 400 » ¹
1 kontorsbiträde	5 760 » ¹
1 d:o	3 600 » ¹
1 skrivbiträde	2 880 » ¹

C. Tekniska byrån.

1 biträdande flygingenjör	6 048 kr. ²
1 kontrollingenjör	4 104 » ²
1 d:o	3 672 » ²
1 civilingenjör	6 048 » ²
1 förste ritare	4 932 » ²
1 d:o	4 596 » ²
3 andre ritare	3 672 » ²
1 ritare	2 916 » ¹
1 kontorsbiträde	3 000 » ¹
1 d:o	2 700 » ¹
1 d:o	1 800 » ¹
1 kopist	2 400 » ¹
1 springpojke	900 » ¹

D. Intendenturbyrån.

1 kontorsbiträde	3 000 kr. ¹
------------------------	------------------------

¹ Å denna avlöning utgår icke dyrtidstillägg.

² Jämte dyrtidstillägg enligt för »reglerade verk» gällande grunder.

Avlöningen till samtlig ovan angiven personal utgår från anskaffnings- eller underhållsanslag.

Flygstyrelsen har överlämnat ett förslag till tjänsteförteckning, vilket bl. a. upptager följande befattningar, placerade i de lönegrader, vartill de enligt gällande tjänsteförteckning skulle hänföras, nämligen: skrivbiträde, kontorsbiträde, ritarbiträde, kanslibiträde, kontorist, förste kontorist, ritare av 2. klass, kontorsskrivare av 2. klass, kontorsskrivare av 1. klass, ritare av 1. klass samt konstruktör.

Därjämte har styrelsen föreslagit, att vid ämbetsverket skulle inrättas följande befattningar, som nu icke finnas upptagna i tjänsteförteckningen, nämligen:

- för ingenjörsassistent i 21. lönegraden
- » avdelningsingenjör i 24. lönegraden och
- » ritkontorschef i 24. lönegraden.

I fråga om de å berörda förslag upptagna befattningarnas behövlighet för framtiden anser sig flygstyrelsen icke kunna giva ett mera bestämt uttalande än att det utan tvivel vore önskvärt, att styrelsen hade möjlighet att placera personal i angivna befattningar, allt eftersom förhållandena sådant kunde påkalla.

De sakkunniga.

Vid behandlingen av denna fråga hava de sakkunniga ansett sig icke kunna bortse från, att den undersökning rörande förvaltningen vid flygvapnet, som anbefallts genom nådigt beslut den 30 januari 1931, kan tänkas leda till vissa förändringar i fråga om organisationen av flygvapnets ledning. Under sådana omständigheter har det måst väcka betänkligheter att ifrågasätta någon utbyggnad av den nu bestående organisationen. Då det emellertid i anslutning till de allmänna riktlinjer de sakkunniga här förut framfört skulle vara beroende på Kungl. Maj:ts avgörande, vilka särskilda extra ordinarie befattningar må finnas, anse sig de sakkunniga här kunna föreslå, att tjänsteförteckningen även för flygvapnets del fullständigas med befattningar av de slag, som för armén och marinen redan äro uppförda i densamma.

Härför talar även det skälet att det synes rättvist, det innehavare av likartade tjänster inom försvarsväsendet i dess helhet kunna bli likställda med avseende på avlöningsförmåner.

Till vissa av de befattningshavare, som sålunda skulle kunna komma i fråga att bli extra ordinarie tjänstemän, är den nu utgående avlöningen bestämd till belopp, överensstämmande med dem, som i löneplan Eo fastställts i de för dem föreslagna lönegraderna. I andra fall förefinnes större eller mindre skiljaktighet i förhållande till sistnämnda belopp. De sakkunniga, som förutsätta, att vid befattningarnas hänförande till tjänsteförteckningen behörig hänsyn toges till gällande lönebestämning, få hänvisa till vad i fråga om arméförvaltningen i detta avseende anförts.

Vad därefter angår de föreslagna nya befattningarna för ingenjörsassistent, avdelningsingenjör och ritkontorschef, återkomma de sakkunniga i det följande till denna fråga.

Sedan kungörelsen med avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie civil personal utfärdades, har avlöningen till ett flertal dels nyinrättade dels förut befintliga befattningar bestämts att utgå efter viss lönegrad av de i kungörelsen intagna löneplanerna. För *arméns* vidkommande är detta fallet i fråga om följande befattningar, som redan för budgetåret 1930/31 upptagits antingen i viss stat eller i den till staten för avlöningsanslaget fogade »förteckning över vissa i stat icke uppförda löner och arvoden m. fl. ersättningar», nämligen:

Viss beslutad utvidgning av kungörelsens tillämplighetsområde.

Löneplan Eo.

eldare vid infanteriskjutskolan	2. lönegraden
eldare och gårdskar vid garnisonssjukhuset i Skövde	4. »
förrådsman vid regemente (kår)	5. »
eldare vid militärstabsbyggnaden i kvarteret Uppfinnaren i Stockholm	5. »
portvakt vid nämnda byggnad	9. »

Löneplan K.

kokerska vid garnisonssjukhuset i Skövde	2. lönegraden.
--	----------------

Jämlikt beslut av innevarande års riksdag tillkomma följande extra ordinarie tjänster, nämligen: för en telefonvakt vid generalstaben samt för ett kontorsbiträde och en översköterska (laboratoriesköterska) vid garnisonssjukhuset i Boden. Av nämnda befattningar hava de två första placerats i 4. lönegraden av löneplan Eo och den sistnämnda i 5. lönegraden av löneplan K.

I »arvodesförteckningen» för budgetåret 1931/32 har slutligen i 7. lönegraden av löneplan Eo uppförts en befattning för en biträdande montör vid Bodens fästning.

I »arvodesförteckningen» för *flygvapnet* hava tillkommit dels en portvakt vid Hesslö flygfält i lönegrad Eo 4, dels en sjuksköterska vid flygskolkåren, hänförd till 5. lönegraden av löneplan K.

Avsikten med att avlöningen blivit bestämd i den form, som skett, torde, även då så icke direkt utsagts, vara att extra-ordinariekungörelsen skulle vara gällande för ifrågavarande personal, och motsvarande befattningar hava därför, i den mån så varit erforderligt, upptagits i tjänsteförteckningarna.

De sakkunniga.

Vid sin förut omnämnda hänvändelse till de centrala förvaltningsmyndigheterna anhöllo de sakkunniga om yttrande beträffande en eventuell ytterligare utvidgning av kungörelsens tillämpningsområde utöver vad ovan berörts. I anledning därav hava nämnda myndigheter till de sakkunniga överlämnat uppgifter rörande de olika personalgrupper, som härvidlag kunde komma i fråga.

Ytterligare utvidgning av kungörelsens tillämplighetsområde.

Vad först angår *artilleridepartementets* förvaltningsområde, åberopas en underdånig skrivelse den 15 december 1930, i vilken departementet med tillstyrkan till en framställning från *Sveriges arbetsledareförbund* den 25 september 1929 hemställt, att vissa befattningar för arbetsledande förmän skulle

Armén.
Arbetsledande förmän vid artilleriets fabriker och verkstäder.

uppföras i tjänsteförteckningen. I förbemälda skrivelse, som sedermera överlämnats till de sakkunniga för att tagas under övervägande vid fullgörande av deras uppdrag, föreslås sålunda, att i tjänsteförteckningen A skulle i kolumnen »armén» uppföras följande befattningar, nämligen:

- i 14. lönegraden: mästare av 1. klass vid artilleriets fabriker och verkstäder,
- » 13. » mästare av 2. klass vid d:o,
- » 12. » arbetsförman av 1. klass vid d:o,
- » 10. » arbetsförman av 2. klass vid d:o.

De sakkunniga.

Vid övervägande av frågan i vad mån en utbyggnad av kungörelsens tjänsteförteckningar i detta sammanhang bör sättas i fråga, har det syntts de sakkunniga lämpligt att taga hänsyn till de principer, som i dylikt avseende hittills vunnit tillämpning. Dessa principer innefatta bl. a. såsom villkor för att kungörelsen skall bliva gällande beträffande viss befattning, att denna fyller ett stadigvarande behov, samt att den tager innehavarens arbetskraft fullt i anspråk.

I fråga om de kategorier befattningshavare, som omfattas av extra ordinarie kungörelsen, råder vid de olika försvarsgrenarna en viss principiell olikhet, vilken huvudsakligen hänför sig till gruppen arbetsledande förmän vid fabriker, verkstäder o. dyl. Vid armén äro inga befattningar av dylikt slag upptagna i tjänsteförteckningen, under det att vad marinen angår sådana befattningar, huvudsakligen vid örlogssvarven, uppförts såsom extra ordinarie tjänstemän, en ställning, som även givits åt vissa jämförbara befattningshavare vid de centrala flygverkstäderna. Rörande anledningen till den sålunda rådande olikheten torde vad tidigare i ämnet förekommit få i korthet omnämnas.

Sedan lönenämnden den 29 juni 1926 avgivit betänkande och förslag rörande reglerande av avlöningsförhållandena för viss civil icke-ordinarie personal vid försvarsväsendet, och marinförvaltningen den 30 maj 1927 inkommit med förslag rörande avlöningsbestämmelser för månadslönare m. fl. vid marinen, erhöll lönenämnden genom nådigt brev den 27 juni 1927 i uppdrag att på grundval av nämnda utredningar utarbета förslag till enhetlig reglering av löneförhållandena för sådan icke-ordinarie personal vid försvarsväsendet, varom i förberörda båda förslag vore fråga. Med anledning härav begärde lönenämnden arméförvaltningens yttrande angående bl. a. vilken personal — utöver den i lönenämndens förslag den 29 juni 1926 medtagna — som vid löneregleringen kunde komma i beaktande.

I sitt svar till lönenämnden den 20 augusti 1927 företrädde arméförvaltningen den ståndpunkten, att ett inordnande av arbetsförmän o. dyl. befattningshavare under ett fast avlöningssystem skulle medföra, att lönerna komme att fastlåsas till förfång för en ekonomisk drift och att svårigheter skulle uppstå att avpassa personalen efter det vid olika tillfällen förefintliga behovet. Då verksamheten vid arméns fabriker och verkstäder i det stora hela taget vore likartad med den inom den privata affärsrörelsen bedrivna, ansåg arméförvaltningen fastmera, att de inom den privata industrien tillämpade anställningsformerna fortfarande borde vinna tillämpning jämväl å

arméns personal. Med hänsyn till de betydande förändringar, som komme att inträda i samband med det slutliga genomförandet av 1925 års härordning, syntes det för det dåvarande för övrigt knappast möjligt att bedöma det blivande personalbehovet över huvud taget och ännu mindre att avgöra, vilka befattningshavare som eventuellt kunde anses motsvara ett så stadigvarande behov, att de borde uppföras å stat såsom ordinarie beställningshavare eller inordnas under ett fast avlöningssystem.

Vid ett genomförande för arméns del av de principer, vilka legat till grund för marinförvaltningens förslag, skulle nämligen bl. a. vissa arbetsförmän vid fabriker och tygverkstäder m. m. ävensom skrädderi-, skomakeri-, sadelmakeri- och snickeriförmän, skidreparatörer vid truppförbandens intendenturverkstäder, tvättföreståndare vid tvättinrättningarna samt åtskilliga befattningshavare i förmansställning vid arméns centrala beklädnadsverkstad och intendenturförråden kunna tänkas ifrågakomma till uppflyttning å ordinarie stat eller inordnande under särskilda, för extra ordinarie befattningshavare avsedda avlöningsbestämmelser.

I ett underdånigt utlåtande den 15 oktober 1928 över en utav styrelsen för *försvarsverkens arbetsledareförening* gjord framställning om uppförande å ordinarie stat av samtliga arbetsledarebefattningar vid arméns truppförband, intendenturförråd och verkstäder har arméförvaltningen, under åberopande av vad ämbetsverket sålunda förut anfört hemställt, att nämnda framställning för det dåvarande icke måtte till någon Kungl. Maj:ts åtgärd föranleda.

Arméförvaltningens artilleridepartement framhåller nu i sin förbemälda skrivelse den 15 december 1930, att departementet finner det önskvärt, att allt göres för att erhålla duglig personal till arbetsledare vid artilleriets fabriker och tyganstalter. Enligt departementets åsikt kan anställningsformen såsom icke-ordinarie befattningshavare möjligen bidra här till utan att i nämnvärd mån inskränka möjligheten att reglera antalet arbetsledare med hänsyn till det temporära behovet.

Det nu framkomna förslaget att giva vissa befattningshavare vid artilleriets fabriker och verkstäder ställning såsom extra ordinarie tjänstemän innebär således ett avsteg från de riktlinjer, som förut härutinnan följts. En dylik åtgärd torde, såsom av det ovan anförda framgår, kunna medföra vissa konsekvenser beträffande annan vid armén anställd personal, vilka de sakkunniga icke äro i tillfälle att överblicka. Med hänsyn till att de sakkunnigas uppdrag begränsats till en huvudsakligen löneteknisk överarbetning av gällande bestämmelser, anse sig de sakkunniga icke böra taga någon ståndpunkt till frågan i vad mån en förändring i antydd riktning nu bör vidtagas. I anslutning till de ovan anförda allmänna synpunkterna hava emellertid i tjänsteförteckning A även för armén upptagits befattningar av nu avsedda slag, varvid befattning för »mästare» upptagits även i 13. lönegraden. Härigenom blir det möjligt att, när och i den utsträckning så finnes lämpligt, låta kungörelsen bliva gällande å förevarande personal.

Vissa be-
fattningar
vid fortifika-
tionsförvalt-
ningarna
m. fl.

Vid vissa lokalmyndigheter, lydande under *fortifikationsdepartementet*, ävensom vid vissa staber, finnas anställda befattningshavare, som av nämnda ämbetsverk föreslagits att erhålla ställning såsom ordinarie eller extra ordinarie tjänstemän. Sist avsedda befattningar hava uppförts å nedanstående förteckning.

Myndighet	Befattning	Avlöning för år Kronor	Av arméförvaltningen före- slagen löneplacering
Fastighetsförvaltningen å Karlsborg	kontorsskrivare	¹ 3 280	13. lönegraden
	kontorist	¹ 2 400	8. »
Fortifikationsbefälhava- ren i Boden	skrivare och bokförare	^{1 2} 2 460	7. »
	förrådshandräcknings- karl	^{1 2} 2 040	2. »
Fortifikationsavdelnin- gen vid östra arméför- delningens stabsexpe- dition	skrivbiträde	^{1 4} 2 208	7. »
Militärbefålet på Got- land	ritare	³ 2 511	11. »

I de fall, där avlöningen bestämts av Kungl. Maj:t, utgår den från avlöningsanslaget, och eljest bestrides den från vederbörliga anskaffnings- och underhållsanslag.

Fortifikationsdepartementets förslag innebär, att följande befattningar skola uppföras såsom extra ordinarie tjänstemän, nämligen: kontorspersonalen vid fastighetsförvaltningen å Karlsborg såsom kontorsskrivare av 2. klass resp. kontorist, skrivbiträdena vid östra arméfördelningen såsom kanslibitraden, skrivaren och bokföraren vid fortifikationsförvaltningen i Boden likaledes såsom kanslibiträde, förrådshandräckningskarlar vid nämnda förvaltning, likställda med portvakt tillika gårdskar vid garnisonssjukhuset i Boden, samt slutligen ritaren vid militärbefålet på Gotland såsom ritare av 2. klass.

Förutom de i ovanstående förteckning upptagna befattningarna omnämner departementet vissa andra, som på olika skäl icke medtagits i ämbetsverkets förslag. Befattningarna såsom övermontör och biträdande montör å Karlsborg böra sålunda enligt departementets åsikt hänföras till *ordinarie* tjänster liksom fallet är med förste montören och montören i Boden. Vid vattenverken å Karlsborg och i Boden ävensom vid gasverket å sistnämnda ort finnas anställda förmän, maskinister m. fl., vilka anses icke böra erhålla extra ordinarie ställning, enär verksamheten vid nämnda anläggningar är av den art, att avlöningen bör hållas rörlig för att efter affärsmässiga principer kunna anpassas efter växlande förhållanden och behov. Enahanda synpunk-

¹ Jämte dyrtidstillägg enligt för »reglerade verk» gällande grunder.

² Befattningen finnes upptagen i arvodesförteckningen för lantförsvaret.

³ Ersättningen utgår med 1 krona 75 öre för timme.

⁴ Avlöningen är bestämd av Kungl. Maj:t.

ter hava anlagts i fråga om de vid ingenjörkårernas tygverkstäder anställda skrivbiträdena ävensom beträffande vissa ingenjörer vid fälttelegrafkåren. I dessa fall utgår avlöningen efter olika grunder.

Vid bedömande av de ovan omnämnda förslagen hava de sakkunniga ansett sig böra följa den principen att nu begränsa de nytillkommande extra ordinarie befattningarna till sådana, som äro av samma slag som de redan befintliga.

De sakkunniga.

Från den sålunda antagna förutsättningen synes hinder icke föreligga att tillstyrka bifall till fortifikationsdepartementets förslag i vad detta avser, att vissa befattningar vid fastighetsförvaltningen å Karlsborg, fortifikationsförvaltningen i Boden samt östra arméfördelningens stabsexpedition skola förvandlas till extra ordinarie tjänster. För att möjliggöra en dylik förändring hava de sakkunniga — utan att i övrigt ingå på ett bedömande av frågan om de särskilda befattningarnas inplacering i lönegrader — i 2. lönegraden av tjänsteförteckning A i kolumnen »armén» infört befattningen »förrådshandräckningskarl vid fortifikationsförvaltningen i Boden». Berörda syssla synes nämligen vara av enahanda natur som exempelvis den, som innehaves av gårdsskarl vid krigsskolan.

Vad angår den vid militärbefälet på Gotland anställde ritaren, skulle ett hänförande av denna befattning till lönegrad 11, vid det förhållandet att dyrtidstillägg icke utgår å avlöningen, innebära en icke obetydlig löneökning. Då emellertid befattningen uppgives vara av stadigvarande karaktär med en daglig tjänstgöringstid, uppgiven till sju timmar, synes det böra övervägas, huruvida icke även den kan bliva extra ordinarie.

Vid truppförbandens matinrättningar tillämpas sedan några år en ny anordning, som innebär ett utbyte av militär handräckningspersonal mot kvinnlig arbetskraft. Samtidigt härmed pågå försök med s. k. individuell utspisning. Mellan dessa båda reformer råder emellertid icke något ovillkorligt samband.

Husmödrar
m. fl.

Från *intendentsdepartementets* sida har framhållits, att de befattningar för husmödrar, biträdande husmödrar samt köks- och servisbiträden, som inrättats i samband med antagandet av den förstnämnda metoden, borde intagas i tjänsteförteckning B. Avlöningen till ifrågavarande befattningshavare är för närvarande fastställd till följande kontanta belopp för månad, nämligen:

till husmoder	100 à 125 kr.
» biträdande husmoder	90 »
» köks- och servisbiträde	45 »

Därjämte åtnjuter personalen fri bostad med bränsle och lyse eller ersättning för sådana förmåner, ävensom fri kost och fria arbetskläder.

I samband med beräkning av mathållningsanslaget för budgetåret 1931/1932 har arméfördelningen hemställt, att husmödrar och biträdande husmödrar måtte tillerkännas ålderstillägg med 120 resp. 90 kronor efter tre, sex och nio års tjänst.

I avlöningen till biträdande husmoder ingår det för kokerska i löneplanen angivna beloppet jämte dyrtidstillägg därå, vartill kommer ett tillägg beräknat till i genomsnitt 15 kronor för månad. Sagda tillägg liksom hela avlöningen till övriga anställda utgår från mathållningsanslaget, under det att kokerskelönerna äro upptagna under avlöningsanslaget.

Den högre lönegruppen bland husmödrarna är avsedd för infanteritruppförbanden utom Göta livgardes fästningsbataljon och Kronobergs regementes detachement i Karlskrona, vidare för Svea, Göta, Vendes och Norrlands artilleriregementen, Smålands arméartilleriregemente och arméns underofficersskola. Den lägre avlöningen skall utgå till husmödrarna vid återstående självständiga truppförband. Vid den förstnämnda gruppen av truppförband m. fl. skall kokerskan i regel ersättas av en biträdande husmoder, endast för ett fåtal truppförband beräknas både biträdande husmoder och kokerska. Vid den andra gruppen komma kokerskebefattningarna att bibehållas. Vid kustingenjörkompanierna är det meningen, att endast kokerskor skola finnas.

Av statsverkspropositionen över fjärde huvudtiteln för budgetåret 1931/1932 framgår, att det ovan berörda systemet under budgetåret skulle komma att tillämpas vid 36 truppförband samt arméns underofficersskola och infanteriskjutskolan. Då 1930 års riksdag uttalat sig för, att ifrågavarande utspisningssystem snarast komme att genomföras vid samtliga truppförband och formationer av armén, torde de nämnda befattningarna få anses vara av permanent natur.

*De sak-
kunniga.*

Av den här behandlade köks- och ekonomipersonalen lära husmödrar och biträdande husmödrar få hänföras till de grupper befattningar, som nu omfattas av löneplan K. Deras avlöning synes därför böra regleras efter enahanda grunder, som gälla för dessa.

Det förhållandet, att organisationen icke är fullt genomförd kunde visserligen anföras såsom ett skäl för att låta med en dylik anordning tills vidare anstå. Då riksdagen emellertid ansett, att ett fullständigt införande av det nya systemet vid matinrättningarnas drift bör ske, och då det visat sig, att de nu berörda befattningarna lämpligen böra bibehållas, även om systemet med individuell utspisning icke skulle komma att slutgiltigt antagas, synes det knappast finnas anledning att uppskjuta ett ordnande av deras avlöning efter enhetliga grunder.

Härvid må därjämte beaktas, att de nu befintliga kokerskorna antingen äro avsedda att, i mån av avgång, ersättas med biträdande husmödrar eller, vid de mindre truppförbanden, att bibehållas, underställda husmödrar. Det synes då tydligt, att de nytillkommande befattningshavarna icke böra i fråga om olika slag av förmåner intaga en annan ställning än underlydande eller i liknande tjänst förut befintlig personal.

Den nu gällande indelningen i avlöningsgrupper torde böra iakttagas. Då dyrtidstillägg icke utgår å avlöningen, kan det ifrågasättas, huruvida icke även de nuvarande grundavlöningsbeloppen borde bibehållas. I sådant fall skulle det bliva erforderligt att i löneplanen inlägga tre nya löne-

grader. I syfte att undersöka, huruvida den gällande löneplanen efter omräkning kan i förevarande fall lämpligen tillämpas, hava de olika lönebeloppen reducerats till grundlön i förhållande till 17 % dyrtidstillägg. Härigenom framkomma för husmödrarna beloppen 1 032 och 1 284 kronor. Nämda belopp ligga endast oväsentligt lägre än begynnelselönerna i 5. resp. 7. lönegraden av löneplan K. För biträdande husmödrar kan den nuvarande avlöningen vid en summarisk beräkning anses motsvara ett lönebelopp av 924 kronor, vilket något överstiger den lägsta lönen enligt 4. lönegraden.

Med stöd av resultatet av de sålunda företagna beräkningarna anse de sakkunniga, att ovan nämnda lönegrader kunna tillämpas i fråga om den nu behandlade personalen. Härigenom skulle husmödrarna bliva, i avlöningshänseende, likställda med köksförestånderskor eller husmödrar vid garnisonsjukhusen i Stockholm och Boden samt biträdande husmoder med hushållerska vid krigsskolan.

I tjänsteförteckning B hava de båda grupperna husmödrar uppförts såsom husmoder av 2. och 1. klass, under det att kokerskebefattningarna, vilkas uppdelning på lönegrader väsentligen hänför sig till ortsindelningen, fortfarande lämnats utan någon klassificering.

Till de båda apotekarna vid garnisonssjukhuset i Stockholm utgår avlöningen i form av arvode till belopp motsvarande lönen i 8. lönegraden av officersavlöningsreglementets löneplan C. Den av dem, som bestrider befattningen såsom apoteksföreståndare, åtnjuter därjämte ett arvode om 2 040 kronor.

Apotekare
vid garnisonssjukhuset i
Stockholm.

De sakkunniga hava övervägt, huruvida nämnda befattningar borde uppföras i tjänsteförteckning A till icke-ordinarie kungörelsen. Då emellertid avlöningen reglerats så nyligen som år 1928, och då ett hänförande av befattningarna till någon av närmast motsvarande lönegrader i löneplan Eo skulle medföra antingen en sänkning av begynnelselönen eller en höjning av slutlönen, anse de sakkunniga sig icke böra föreslå en sådan åtgärd.

Jämlikt 13 kap. 3 § av gällande tilläggsbestämmelser till sagda reglemente skall i fråga om tillgodonjutande under tjänstledighet av sådant arvode, som utgår enligt viss löneklass, gälla, vad i reglementet i fråga om lön stadgas. Det synes befogat, att motsvarande regel får tillämpas, även där arvodet hänföres till viss lönegrad, och en föreskrift av dylikt innehåll torde böra intagas i en anmärkning till vederbörande stat.

I sitt ovannämnda förslag till tjänsteförteckning A har *marinförvaltningen* uppfört vissa nya befattningar vid flottans olika expeditioner, varv och andra anstalter ävensom vid kustartilleriregementena, vilka med nu gällande benämningar och lönebelopp angivas i nedanstående sammanställning, där tillika de föreslagna löneplaceringarna intagits.

Marinen.
Vissa befattningar
vid marinens
lokalförvaltningar.

Arbetsställe	Benämning	Års- avlöning kr.	Föreslagen placering	Anteckningar
Flottans station i Karlskrona	Verkstadsföreståndare vid mekaniska verk- staden å Kungsholms fort	1 2 178	14. löne- gr.	f. n. pensionerad under- officer
	biträde åt tygintenden- ten	1 2 400	8. »	f. n. underofficer å över- gångsstat
	förrädsbiträde vid ma- terialförrådet	2 400	5. »	inkl. dyrtidstillägg
	förrädsförmän vid ma- terialförrådet	2 250	4. »	»
	vaktkarl tillika eldare å batterivärn Aspöberg	1 1 460	2. »	arvodet är uppfört i ar- vodesförteckningen
Marinens centrala beklädnadsverk- stad	skräddarmästare	1 5 118	18. »	
	skomakarmästare	1 4 800	18. »	
	biträdande skräddar- mästare	1 3 900	14. »	
	biträdande skomakar- mästare	1 4 200	14. »	
	kontorsskrivare	1 4 320	13. »	
	förmän	4 800	12. »	inkl. dyrtidstillägg
	»	1 3 900	12. »	
	»	1 3 474	10. »	
	kontorist	1 2 388	8. »	
skrivbiträde	1 1 080	2. »		
Kronobageriet i Karlskrona	förmän	3 876	10. »	»
Beklädnadsverk- staden i Stock- holm	verkstadsförmän	4 800	12. »	»
Vaxholms fästning	ritare vid tygförvalt- ningen	4 200	15. »	»
	fartygsbefälhavare å for- tifikationsförvaltningens ångslup	3 900	12. »	»
	maskinist å d.o	3 270	10. (12.) »	»
	biträde åt tygintenden- ten	3 900	10. »	»
	maskinist vid tygförvalt- ningen	3 960	10. (12.) »	»
	maskinist vid fästnings- intendenturen	4 280	10. (12.) »	»
	ritarbiträde	2 700	4. »	»
Vaxholms kustar- tilleriregemente	maskinist vid vatten- verkanläggningen å Oskar Fredriksborg	3 942	12. »	»
Karlskrona* kust- artillerirege- mente	biträde åt förrädsförval- taren vid beklädnads- och persedelförråden	—	8. »	avlöningen utgår med 8:25 kr. för arbetsdag, varå åtnjutes dyrtids- tillägg enligt för oreg- lerade verk gällande grunder
	luckförmän vid matin- rättningen	2 457	7. »	jämte fri kost
	eldare vid matinrättning- en i stadskasernen	2 190	5. »	dyrtidstillägg enligt för »oreglerade» verk gäl- lande grunder

* Jämte dyrtidstillägg enligt för »reglerade» verk gällande grunder.

I de yttranden till marinförvaltningen, som lokalmyndigheterna i detta ärende avgivit, omnämns ett flertal andra befattningshavare, vilka sagda myndigheter ansett böra erhålla ställning såsom extra ordinarie tjänstemän. Ämbetsverket har emellertid av olika skäl icke funnit lämpligt upptaga vad sålunda föreslagits.

Såsom förut anförts hava de sakkunniga icke ansett sig böra taga någon ståndpunkt till frågan i vilken omfattning arbetsledande förmän vid artilleriets fabriker och verkstäder böra upptagas såsom extra ordinarie tjänstemän. Då de sakkunniga hysa enahanda uppfattning beträffande motsvarande befattningshavare vid marinen, torde i berörda avseende endast få framhållas, att den av de sakkunniga föreslagna uppställningen av tjänsteförteckning A lämnar möjlighet till inplacering av ifrågavarande personalgrupper i densamma i de lönegrader, som marinförvaltningen föreslagit.

De sakkunniga.

I fråga om övriga av de ovan angivna befattningarna kunna de sakkunniga i detta sammanhang näppeligen ingå i bedömande rörande vilka som böra bliva extra ordinarie tjänster. Även i dessa fall låter det sig emellertid i regel göra att hänföra tjänsterna till vissa i förslaget till tjänsteförteckning angivna slag av befattningar. Härvid torde det dock bliva erforderligt att, såsom marinförvaltningen även ifrågasatt, delvis införa en annan benämning, en förändring som emellertid icke torde vara av saklig betydelse. För befattningen såsom vaktkarl tillika eldare å batterivärn Aspöberg är en inplacering i löneplan icke nu möjlig, enär ingen motsvarande tjänst finnes vid marinen, men då för arméns del vissa eldare placerats i 2. lönegraden, har sagda tjänst uppförts i samma lönegrad. Likaledes har befattning för eldare även i kolumnen »marinen» intagits i 5. lönegraden.

Vad angår befattningarna för vissa maskinister och för ångslupsbefälhavaren i Vaxholm, vilka av marinförvaltningen föreslagits till inplacering i 10. och 12. lönegraderna, saknas för närvarande direkta motsvarigheter i tjänsteförteckningen, så vida man icke såsom en dylik kan anse den i 10. lönegraden placerade maskinisten vid garnisonssjukhuset i Stockholm, vilkens tjänst dock lär vara av något annan natur. Då de ifrågasatta placeringarna i dessa fall således förutsätta en prövning av tjänsternas betydelse och åligganden, och då de sakkunniga ansett, att dylika frågor böra utslutas från den förelagda uppgiften, hava de nu berörda befattningarna icke upptagits i förslaget till tjänsteförteckning.

Med sin skrivelse den 14 april 1931 har *flygstyrelsen* överlämnat förslag å viss personal vid de centrala flygverkstäderna, avsedd att uppföras i tjänsteförteckningen A. Berörda förslag innebär, att följande extra ordinarie befattningar skulle tillkomma vid sagda verkstäder, nämligen:

Flygvapnet.
Befattningar
vid de centrala flygverkstäderna.

A) skrivbiträde, kontorsbiträde, kontorist och förste kontorist samt,

B) automobilförare, eldare (i 8. lönegraden), maskinist (i 13. lönegraden), verkmästare av 2. klass, verkmästare av 1. klass, kontrollingenjör, ritkontorsföreståndare, verkstadsingenjör samt elektroingenjör.

De under A) angivna befattningarna skulle jämlikt de sakkunnigas förslag beträffande flygstyrelsen komma att intagas i tjänsteförteckningen, och det

De sakkunniga.

synes därefter böra bliva beroende på särskild prövning, i vad mån dylika befattningar böra förekomma även vid ifrågavarande verkstäder.

Befattningar för verkmästare av 2. och 1. klass finnas såsom extra ordinarie endast vid marinen, hänfödda till 16. resp. 18. lönegraden, under det att beställningar å aktiv stat med enahanda benämning inrättats vid både armén och flygvapnet med placering i 4. resp. 6. lönegraden av löneplan C. Då lönen i nämnda lönegrader icke överstiger de för ifrågavarande lönegrader av löneplan Eo fastställda lönebeloppen, synes det icke lämpligt, att vid sistnämnda båda försvarsgrenar befattningshavare med ställning, motsvarande de nämnda ordinarie tjänstemännen, placeras i dessa senare lönegrader.

Av de övriga under B) upptagna tjänsterna äro de för automobilförare, eldare och maskinist avsedda visserligen icke av helt nya slag. De befattningar för automobilförare, som nu finnas vid vissa garnisonssjukhus, äro icke fullt jämförbara med andra dylika tjänster, och deras löneställning kan därför icke i förevarande fall tjäna till norm vid en placering i lönegrad. Då vidare de båda sistnämnda tjänsterna föreslås placerade i högre lönegrader, än som för liknande befattningar nu äro gällande, har förslaget på förut anförda skäl icke heller härutinnan upptagits. De återstående av här avsedda befattningar behandlas i det följande.

Kvinnlig
köks-
personal.

Liksom vid armén är fallet, har man även vid flygvapnets truppförband försöksvis tillämpat den anordningen att utbyta militär handräkning i matinrättningarna emot kvinnlig arbetskraft. Försöken i fråga pågå sedan år 1930 vid första flygkåren och vid flygskolkåren. Vid de truppförband, där det nya systemet tillämpats, hava anställts en köksföreståndarinna samt ett antal köks- och servisbiträden. För avlönande av den förstnämnda disponeras i första hand de för kokerskan vid vederbörande kår tillgängliga avlöningsmedel, vartill kommer ett tillägg till så stort belopp, att sammanlagda kontanta ersättningen uppgår till 100 kronor för månad. Därjämte åtnjuta personalen naturaförmåner liksom vid armén.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1931/1932 hemställde flygstyrelsen, att systemet med civil personal vid matinrättningarna måtte få permanent karaktär vid de truppförband, där det dittills försöksvis tillämpats, samt även genomföras vid flygvapnets övriga truppförband med undantag av andra flygkåren. Vid föredragning härav anförde departementschefen enligt statsrådsprotokollet rörande statsverkspropositionen för fjärde huvudtiteln för ovannämnda budgetår, att försökstiden torde varit alltför kort, för att man skulle kunna draga några fullt tillförlitliga slutsatser angående det nya systemets lämplighet, varför de igångsatta försöken borde fortsättas ännu någon tid, innan något definitivt beslut fattades om övergång till användning av civil kökspersonal vid flygvapnets matinrättningar.

De sakkunniga.

De sakkunniga hålla väl före, att avlöningen till ifrågavarande personal bör regleras efter enahanda grunder vid flygvapnet som vid armén. I avslutning härtill böra köksförestånderskorna erhålla benämningen »husmoder» och avlönas efter 5. lönegraden i löneplan K. Med hänsyn till vad departementschefen anført i frågan synes det likväl lämpligast, att med en dylik

åtgärd får anstå i avvaktan på ett definitivt avgörande i fråga om mathållningsorganisationen vid flygvapnet. Då emellertid tjänsteförteckningarna torde böra göras så fullständiga som under de av de sakkunniga antagna förutsättningarna är möjligt, har likväl i tjänsteförteckning B befattningen »husmoder» uppförts även för flygvapnet. I överensstämmelse med av de sakkunniga följda riktlinjer i fråga om tjänsteförteckningarnas innehåll innebär detta således endast, att befattningen i fråga kan inrättas, i den mån så visar sig ändamålsenligt.

På sätt delvis framgår av redogörelsen för myndigheternas förslag till inrättande av nya extra ordinarie tjänster, avse dessa i vissa fall placering i högre lönegrad än den högsta eller 18., som för närvarande kommer till användning. Så föreslår *marinförvaltningen*, att konstruktörer skulle, förutom i nyssnämnda lönegrad, kunna placeras i 20. eller 22. lönegraden, att verkstadsföreståndaren å artilleridepartementet och verkstadsingenjören å torped- och mindepartementet vid varvet i Karlskrona skulle hänföras till 26. lönegraden samt ritkontorsföreståndaren å ingenjördepartementet vid sagda varv till 27. lönegraden. Vidare innebär ämbetsverkets förslag, att nya befattningar med benämning »kontorsföreståndare av 2. och 1. klass» skulle uppföras under 16. resp. 18. lönegraden, till vilken senare lönegrad kontorsföreståndarna vid ingenjördepartementen i Stockholm och Karlskrona skulle hänföras.

I en underdånig framställning den 15 oktober 1930, vilken blivit överlämnad till de sakkunniga, har *marinens civila tjänstemannaförbund* hemställt, att befattningar för »kontorsföreståndare» och »kontrollant» måtte införas i 16. resp. 18. lönegraden. *Marinförvaltningen* har i häröver avgivet utlåtande framfört enahanda förslag som i ovan nämnda skrivelse.

I underdånig skrivelse den 28 mars 1931 har *marinförvaltningen* föreslagit, att jämväl befattningen såsom experimentingenjör vid torped- och mindepartementet i Karlskrona skulle placeras i 26. lönegraden.

Flygstyrelsens förslag upptager i 21. lönegraden: ingenjörsassistent vid styrelsen samt kontrollingenjör och ritkontorsföreståndare vid de centrala flygverkstäderna och i 24. lönegraden: avdelningsingenjör och ritkontorschef vid styrelsen ävensom verkstadsingenjör och elektroingenjör vid verkstäderna.

Den nu gällande begränsningen av tjänsteförteckningen synes icke göra det möjligt att med tillämpning av extra-ordinarie-kungörelsen i alla fall bereda skäligen avlöning åt sådana tjänstemän, av vilka måste fordras särskilt höga, huvudsakligen tekniska kvalifikationer. Detta medför, att dylika tjänstemän antingen måste anställas på andra villkor än de i kungörelsen angivna eller också — såsom vid marinen är fallet — måste tilldelas särskild lönefyllnad i form av arvode. Särskilt den först berörda utvägen medför en brist på enhetlighet i anställnings- och avlöningshänseende inom en personalgrupp med i stort sett likartade arbetsuppgifter. Redan vid behandlingen av arméförvaltningens förslag rörande en utvidgning av kungörelsens tillämpningsområde framhöllo de sakkunniga, att man borde söka inrymma även nu berörda slag av befattningshavare inom kungörelsens löneplan.

Införandet
av vissa
högre befatt-
ningar.

Myndig-
heternas
förslag.

De sak-
kunniga.

De sakkunniga hålla således före, att tjänsteförteckning A bör ytterligare utbyggas, i den mån så kan befinnas erforderligt. Då emellertid en sådan åtgärd förutsätter en ingående undersökning för att kunna rätt bedöma de nytillkommande tjänsternas lönevärde, och då de sakkunniga följt den principen att icke upptaga dylika frågor av ren lönerogleringsnatur, hava myndigheternas ovan berörda förslag, på sätt nedan anföres, endast i viss begränsad omfattning tagits under behandling.

Till vissa av de ovan omnämnda tjänstemännen vid *marinen* utgå utöver lön särskilda arvoden enligt vad nedan anges.

Befattningshavare	Löne-grad	Arvode kr.	Anteckningar
a) vid örlogsvarvet i Karlskrona: ritkontorsföreståndare vid ingenjördepartementet.....	18	3 000	kung. den 22/6 1928, 23 §.
verkstadsföreståndare vid artilleridepartementet	18	3 000	" " " "
verkstadsingenjör vid torped- och mindepartementet	18	3 000	kungl. brev d. 16 maj 1930.
kontorsföreståndare vid ingenjördepartementet	15	1 050	kung. den 22/6 1928, 23 §.
b) vid örlogsvarvet i Stockholm: kontorsföreståndare vid ingenjördepartementet	15	744	" " " "

Jämlikt nädigt brev den 5 juni 1931 har vidare medgivits, att till den, som uppehåller befattning såsom experimentingenjör vid torped- och mindepartementet vid flottans varv i Karlskrona, skall utöver lön såsom konstruktör utgå ett arvode om 1 500 kronor för år.

I anslutning till den föreslagna löneplaceringen skulle samtliga nu nämnda arvoden bortfalla, och de ändringar i löneläge, som härav skulle bliva följden, framgå av nedanstående sammanställning.

Befattning	Arvlöning enligt gällande grunder		Summa kr.	Lön enligt föreslagen placering kr.	Ant.
	Lön enligt föreslagen löneplan kr.	Arvode med inräknat dyrtidstillägg efter 17% kr.			
ritkontorsföreståndare vid ingenjördepartementet i Karlskrona	4 944	3 504	8 448	8 916	lägst
verkstadsföreståndare vid artilleridepartementet i Karlskrona	6 984	3 504	10 488	11 172	högst
verkstadsingenjör vid torped- och mindepartementet i Karlskrona	4 944	3 504	8 488	8 388	lägst
verkstadsingenjör vid torped- och mindepartementet i Karlskrona	6 984	3 504	10 488	10 608	högst
experimentingenjör vid torped- och mindepartementet i Karlskrona	4 944	3 504	8 448	8 388	lägst
experimentingenjör vid torped- och mindepartementet i Karlskrona	6 984	3 504	10 488	10 608	högst
kontorsföreståndare vid ingenjördepartementet i Karlskrona	4 152	1 218	5 370	4 944	lägst
kontorsföreståndare vid ingenjördepartementet i Karlskrona	5 760	1 218	6 978	6 984	högst
kontorsföreståndare vid ingenjördepartementet i Stockholm.....	4 704	864	5 568	5 568	lägst
kontorsföreståndare vid ingenjördepartementet i Stockholm.....	6 480	864	7 344	7 848	högst

Denna översikt giver vid handen, att den ifrågasatta utvecklingen av löneplanen för de därav berörda personerna skulle kunna anses innebära en verklig lönerreglering. Då det här emellertid huvudsakligen gäller en mera formell omarbetning av en redan fastställd lönesättning, och då de sakkunniga dela marinförvaltningens åsikt, att den rådande anordningen med avlöningens uppdelning i lön och arvode icke är lämplig, synes åtgärden knappast kunna betraktas såsom ett avsteg från principen att i denna utredning icke upptaga några egentliga löneregeringsfrågor till behandling.

I anslutning till vad sålunda anförts torde emellertid löneplaceringen nu icke böra ske i högre lönegrader än som närmast motsvara de sammanlagda, omräknade avlöningsförmånerna. Befattningen såsom ritkontorsföreståndare i Karlskrona och såsom kontorsföreståndare vid ingenjördepartementet i Stockholm synas därför böra hänföras till 26. resp. 17. lönegraden. För experimentingenjören vid torped- och mindepartementet i Karlskrona synes lönen böra fastställas enligt 23. lönegraden.

C. Kungörelsens innehåll.

Ur praktisk synpunkt förefaller det lämpligast att förbehålla benämningen »reglemente» för den grundläggande författningen, det militära avlöningsreglementet, under det att specialföreskrifter inrymmas i kungörelser, och någon förändring i detta avseende har därför icke ifrågasatts. Rubriken har även i övrigt bibehållits vid sin nuvarande lydelse.

Rubriken.

Kungörelsen indelas liksom nu i fem kapitel med följande innehåll.

- 1 kap. Allmänna bestämmelser.
- 2 kap. Extra ordinarie tjänstemän.
- 3 kap. Extra befattningshavare.
- 4 kap. Kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal.
- 5 kap. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser.

Denna § innehåller en uppräknig av de personalgrupper, för vilka kungörelsen är gällande.

1 kap.
1 §.

I överensstämmelse med förslaget till reglemente för civilförvaltningens icke-ordinarie tjänstemän har här intagits en bestämmelse om vem beslutanderätten i de i kungörelsen berörda frågor skall tillkomma. I analogi med vad i fråga om den aktiva personalen föreslagits har det i de fall, då icke annorlunda stadgas, ansetts, att avgörandet bör ankomma på chefen för det truppförband o. s. v., där befattningshavaren är anställd.

2 §.

En sådan definition å begreppet extra ordinarie tjänsteman, som återfinnes i 2 § av gällande kungörelse, har i 1928 års kommittés förslag utslutits. Kommittén har nämligen ansett, att en dylik bestämning icke utan alltför stor vidlyftighet kunde bliva uttömmande, samt att det för övrigt borde av antagningsvillkoren tydligt framgå, vilka tjänstemän, som åsyftas.

2 kap.
3 §.

Då de extra ordinarie befattningarna för försvarsväsendets vidkommande äro bestämt angivna i tjänsteförteckningen, torde någon särskild beskrivning vara obehörlig.

I en skrivelse från *arméns civila tjänstemannaförening* den 17 december 1930 hävdas en i viss mån motsatt uppfattning, i det att föreningen uttalar sig för att i en bilaga till kungörelsen skulle intagas en beskrivning å de huvudsakliga arbetsuppgifter, som tillhöra de olika befattningarna. Särskilt i fråga om befattningarna såsom ritarbiträde, ritare av 1. och 2. klass samt konstruktör syntes en dylik beskrivning erforderlig för att ligga till grund vid bestämmande av viss befattningshavares placering i lönegrad.

Vad angår den sålunda väckta frågan, anse de sakkunniga det önskvärt, att fullt tydliga bestämmelser, så långt det är möjligt, finnas rörande de med befattningarna förenade åliggandena och kvalifikationerna. Liksom beträffande all annan personal är förhållandet, synas emellertid dylika föreskrifter böra meddelas i annan ordning än i avlöningsbestämmelserna.

Ett särskilt spörsmål berör de fall, som behandlas i 2 § punkten b) av gällande kungörelse, att den, som erhållit stadigvarande anställning i icke-ordinarie tjänst, men som av vissa angivna anledningar icke kan erhålla ordinarie tjänst, må erhålla anställning såsom extra ordinarie tjänsteman. I detta avseende har tjänstemannaföreningen föreslagit, att begreppet »stadigvarande» skulle närmare preciseras exempelvis i den riktning, att den, som under minst 2 år innehaft icke-ordinarie tjänst, skulle antagas till extra ordinarie tjänsteman.

Då antalet dylika tjänstemän är beroende på behovet för olika »tjänstområden», synes en sådan föreskrift icke lämplig. Den skulle nämligen kunna medföra, att ett tillfälligtvis ökat behov av icke-ordinarie personal skulle resultera i en utsvällning av den för normala förhållanden beräknade personalstyrkan.

Då emellertid avsikten med extra-ordinarieinstitutionen lär vara, att den skall omfatta sådana icke-ordinarie befattningar, som äro av förhållandevis permanent natur, förutsätta de sakkunniga, att innehavare av dylika befattningar, därest de i övrigt uppfylla stadgade villkor, också i regel erhålla extra ordinarie ställning.

4 §. Såsom förut anförts, har det ansetts lämpligt att i vissa avseenden hänvisa till de för aktiv personal utfärdade bestämmelserna. Då de i dylika bestämmelser avsedda förmånerna i vissa fall, såsom i fråga om ersättning för sjukvård, flyttningskostnad och tjänstgöringstraktamente, äro differentierade med hänsyn till lönegrader, torde en motsvarande uppdelning av de icke-ordinarie befattningshavarna böra företagas. Det har syntts lämpligt, att dylik jämförelse gjordes en gång för alla, så att de särskilda paragraferna icke behövde tyngas av dylika föreskrifter. Paragrafen överensstämmer till sitt innehåll i det närmaste med det förhållande mellan civila och militära befattningar, som nu gäller.

5 §. Villkoren för att bliva anställd i befattning, avsedd för extra ordinarie tjänsteman, hava, med nedan angivna undantag, ansetts kunna bliva lika ly-

dande med dem, som föreslås för motsvarande tjänstemän vid den civila förvaltningen.

1928 års kommittés förslag om minimiålderns höjning från 19 till 20 år har icke upptagits, och likaledes har bestämmelsen om provtjänstgöring i detta sammanhang utelämnats. Till skälen härför återkomma de sakkunniga vid följande paragraf.

Då systemet med halvtidstjänstgöring icke lämpligen kan tillämpas inom försvarsväsendet, bör all hithörande personal hava full tjänstgöring. I den mån grundläggande föreskrifter i detta ämne böra meddelas i förevarande sammanhang, har det syntts lämpligt, att de extra ordinarie tjänstemännen likställas med annan jämförlig personal på samma arbetsställe.

Jämlikt 1928 års kommittés förslag till avlöningsreglemente för icke-ordinarie befattningshavare, tillhörande den civila statsförvaltningen, hänförs till kategorien »extra tjänstemän» huvudsakligen rekryteringspersonal med regelbunden tjänstgöring. Inom försvarsväsendet råder det säregna förhållandet, att de extra ordinarie tjänstemännen med få undantag bilda en slutna grupp för sig och icke såsom vid civilförvaltningen huvudsakligen tjäna såsom rekryteringskälla. Härtill kommer, att nu berörda personal bestrider befattningar, som i stor utsträckning äro till antalet bestämda, varav följer, att någon personal därutöver i många fall icke kan eller behöver anställas. Något regelbundet förstadium före den extra ordinarie tjänsten är därför icke till fönnandes. På grund av dessa omständigheter hava de extra tjänstemännen ingen direkt motsvarighet vid försvarets olika arbetsområden.

De sakkunniga hava likväl övertägt, huruvida en dylik anordning i någon form borde komma till tillämpning därstädes, och härvid hava följande synpunkter beaktats.

Till extra ordinarie befattning kan antagas en person, om vars lämplighet för just den ifrågavarande tjänsten vederbörande saknar bestämd kändedom. Det kan då förefalla mindre lämpligt att omedelbart tilldela honom den förhållandevis fasta ställning, som extra-ordinariebegreppet får anses innebära. Mången gång kan det vara till fördel, att beslutet om fastare anställning föregås av en provningstid, som lämnar tillfälle till att närmare lära känna personens kvalifikationer.

Det må här erinras om tillvägagångssättet vid anställning såsom officer eller underofficer vid armén, varvid så tillgår, att vederbörande först erhåller konstitutorial såsom fänrik eller sergeant för att efter en tvåårig provningstid tilldelas fullmakt. Genom nådigt brev den 31 december 1928 har föreskrivits, att enahanda princip skall iakttagas vid tillsättande bl. a. av beställning såsom maskinist vid armén, dock med den skiljaktighet, att fullmakt erhålles först tre år efter det att konstitutorialet utfärdats.

Då, såsom ovan framhållits, den erforderliga provningstiden för de extra ordinarie tjänstemännen i regel icke kan förläggas till en särskild aspiranttid före anställningen i extra ordinarie befattning, har i stället en sådan anordning, som träffats för den aktiva personalens vidkommande, syntts kunna

i viss mån tillämpas. De sakkunniga föreslå därför, att den, som antages i extra ordinarie befattning, icke omedelbart erhåller den fastare anställningen, som därmed följer, utan först står på prov ett år, under vilken tid han kan utan vidare entledigas, därest han icke motsvarar de anspråk tjänsten ställer på honom. Minimåldern för det mera fasta anställandet skulle sålunda bliva densamma vid försvarsväsendet som vid civilförvaltningen.

Givetvis förutsättes, att entledigande endast undantagsvis skall behöva förekomma, och att vederbörande därvidlag visas den hänsyn i fråga om uppsägningstid, som omständigheterna kunna medgiva. För de anställda torde en dylik bestämmelse icke innebära ett alltför hårt moment, men för myndigheten kan det vara till stor fördel att vid behov kunna entlediga en person, innan han blivit mera fast bunden vid tjänsten. Betydelsen härav blir större i samma mån den extra ordinarie anställningsformen genom redan medgivna och föreslagna eller kommande förmåner får än mera beständig karaktär.

I avslutning till nu anförda synpunkter har paragrafen formulerats.

Nu gällande bestämmelse, att lönen för den, som icke fyllt 21 år, skall utgå enligt löneklass närmast lägre än den för lönegraden fastställda lägsta löneklassen har, ehuru minimiåldern för anställning icke höjts, likväl utslutits. Det torde nämligen endast undantagsvis inträffa, att extra ordinarie anställning erhålles före sagda ålder, men, därest en person vid lägre ålder finnes kompetent att bestrida någon av de i tjänsteförteckningarna angivna befattningarna, synes han också böra få uppbära den därför avsedda avlöningen, där ej 9 § 3 mom. kommer i tillämpning.

7 §. I likhet med 1928 års lönekommitté föreslå de sakkunniga, att bestämmelsen att anmäla bisyssla tillämpas även i fråga om extra ordinarie tjänstemän. Någon föreskrift rörande meddelande av förbud mot att innehava dylik syssla synes icke i detta fall erforderlig, då vederbörande chef äger befogenhet att entlediga en befattningshavare, som av någon anledning icke kan nöjaktigt sköta sin tjänst. Det lär dock få förutsättas, att de i militära avlöningsreglementet intagna bestämmelserna i berörda avseende komma att tjäna till ledning vid bedömning av en dylik fråga.

8 §. Löneplanen är fullständigt lika den för civila e. o. befattningshavare föreslagna och utbyggd med samma antal lönegrader som denna. Härigenom blir det, liksom nu är fallet, möjligt att i löneplanen inplacera även befattningar i högre löneställning än den högsta, som härvidlag nu gäller.

9 § Bestämmelserna i denna paragraf förete ingen väsentlig nyhet i förhållande till vad nu stadgas.

Då de extra ordinarie tjänstemännen vid försvaret tillhöra på förhand bestämda lönegrader, under det att lönen inom civilförvaltningen avses att i vissa fall kunna mera individuellt bestämmas, synes det fortfarande erforderligt, att möjlighet finnes att i särskilt fall fastställa en lägre lönegrad än tjänsteförteckningen angiver.

Bestämmelsen i fjärde momentet torde för försvarets del vara av mindre betydelse, men har likväl bibehållits. För att säkerställa en likformig till-

lämpning har valts en formulering, som innebär, att dylik fråga alltid kommer att underställas central myndighets prövning.

I 1928 års kommittés förslag hava de föreskrifter uteslutits, som handla om att placeringen stundom kan ske i *högre* löneklass än som följer av grundreglerna härför. Ett dylikt stadgande återfinnes nu i 9 § 3 mom., som säger, att extra ordinarie tjänsteman må av central förvaltningsmyndighet efter prövning i varje särskilt fall kunna tilldelas lön enligt den högsta löneklass, vari befattningshavaren kunnat placeras, därest han varit ordinarie tjänsteman i motsvarande lönegrad. Förutsättningarna för en dylik löneuppflyttning äro i huvudsak, att tjänstemannen icke kunnat befordras till ordinarie tjänst antingen av den anledning att någon mot hans tjänstgöring svarande befattning icke funnits upptagen på ordinarie stat eller på den grund att han vid inrättande av sådan befattning uppnått för hög levnadsålder ävensom att hans arbete anses fullt motsvara jämförlig ordinarie tjänst.

Berörda föreskrift, som inom den civila statsförvaltningen nu endast gäller för kommunikationsverken samt lots- och fyrstaten, lär därstädes hava karaktär av en undantagsbestämmelse. Av försvarsväsendets extra ordinarie befattningar tillhör emellertid det stora flertalet den kategori, som icke motsvaras av tjänster å ordinarie stat. Ett bibehållande för försvarrets del av bestämmelsen i fråga skulle därför kunna tänkas leda till att den komme att tolkas på ett sätt, som ursprungligen icke varit avsett.

Å andra sidan synes just det förhållandet, att ifrågavarande personal i följd av organisationen i stor utsträckning icke kan erhålla ordinarie ställning, tala för att för dess del någon särskild förmån finnes. Enligt vad från personalhåll meddelats, har bestämmelsen i fråga hittills endast tillämpats i ett fåtal fall, men dess befintlighet tillmätes likväl ett högt värde med hänsyn till nyss berörda omständighet.

Då de sakkunniga upptagit paragrafen med oförändrad lydelse, hava de sakkunniga också utgått ifrån att densamma fortfarande skall komma att tillämpas endast i de fall, då alldeles särskilda skäl därtill äro för handen.

Vad angår det i 12 § av gällande kungörelse lämnade medgivandet att i och för förvärvande eller kvarhållande i tjänst av en särskilt kvalificerad person kunna tilldela denne lön enligt högre löneklass än den, i vilken han regelmässigt bort placeras, torde väsentligen samma syfte kunna nås genom att, på sätt i det föregående framhållits, hänföra en viss befattning till en högre lönegrad än tjänsteförteckningen anger.

Innehållet i denna § ansluter sig i princip till vad som föreslagits i fråga om den ordinarie personalen.

Med avseende på 2 mom. torde beaktas, att tjänstetiden omfattar jämväl den i 6 § avsedda tiden, innan antagningsbevis erhålles.

Bestämmelsen i 3 mom. punkten c) har nu följande lydelse i 10 § av 1928 års kungörelse: »att tjänstemannen icke redan uppnått den levnadsålder, vid vilken ordinarie befattningshavare i närmast motsvarande ställning är skyldig att avgå från tjänsten».

Intill dess särskilda pensionsbestämmelser för den icke-ordinarie personalen blivit meddelade, torde detta stadgande böra grundas på en jämförelse med den aktiva personalen vid försvarsväsendet, enkannerligen de civilmilitära beställningshavarna. Härigenom torde man ernå en närmare överensstämmelse mellan befattningshavare med likartade tjänsteuppgifter på samma tjänstgöringsområde och undvika, att en extra ordinarie tjänsteman tilldelas löneförhöjning vid en ålder, då en jämförlig ordinarie beställningshavare icke längre är berättigad därtill.

I avlöningsbestämmelserna för ordinarie personal förekommer ett stadgande av det innehåll, att beslut om uppskov med löneklassuppflyttning icke må fattas, utan att vederbörande först fått förklara sig. Någon motsvarande föreskrift gäller emellertid icke för de extra ordinarie tjänstemännen och har icke heller intagits i 1928 års kommittés förslag.

Ett uppskov av antytt slag är i verkligheten att likställa med en bestraffning, och enligt allmänna rättsregler må intet straff åläggas eller tillrättavisning meddelas, utan att den felande blivit hörd i målet. Då härtill kommer, att ifrågavarande befattningshavare vid försvarsväsendet ofta innehåva sina tjänster under hela sin tjänstetid och därmed komma att bliva förhållandevis fast knutna vid sin anställning, synas de icke i berörda avseende böra intaga en undantagsställning.

11 §. 1, 2 och 4 momenten äro lika lydande med 1928 års kommittés förslag.

Med avseende på det tillkomna 3 mom. få de sakkunniga framhålla, att det med hänsyn till manskapsrekryteringen synes angeläget, att de nu behandlade befattningarna i största möjliga utsträckning kunde förbehållas fast anställt manskap. De sakkunniga förbise icke, att även andra synpunkter härvidlag kunna göras gällande, men strävan till att underlätta för dylikt manskap att erhålla civilianställning torde dock så långt möjligt böra tillgodoses. Det torde då vara lämpligt, att särskilda bestämmelser — av mera allmän natur eller för särskilda fall — meddelas rörande rätt att tillgodoräkna föregående militär tjänstetid. I fråga om de genom beslut vid 1930 års riksdag inrättade befattningarna för förrådsmän vid arméns truppförband, hava dylika bestämmelser utfärdats av Kungl. Maj:t den 30 december nämnda år.

12 §. Semestervillkoren äro i fråga om dagantalet överensstämmande med 1928 års kommittés förslag. De sakkunniga hava icke ansett sig kunna upptaga ett förslag från marinförvaltningen att semestern för tjänstemän i 13. och högre lönegrader efter fyllda 40 år skulle omfatta 35 dagar. I övrigt har hänvisning gjorts till de för aktiv personal gällande föreskrifter, vilka ansluta sig till vad som stadgas för civilförvaltningens tjänstemän. Då dagantalet i vissa fall sänkts, synes i en övergångsbestämmelse böra medgivas, att de, som beröras av detta stadgande, skola bibehållas vid dem förut tillförsäkrad förmån i dylikt avseende.

Dessa paragrafer äro i huvudsak lika lydande med motsvarande i 1928 års kommittés förslag. Vad angår 14 § kan det visserligen antagas, att för den personal, som behandlas i denna kungörelse, offentliga, särskilt statliga, uppdrag komma i fråga i mindre utsträckning än som beträffande civilförvaltningens omfattande icke-ordinarie personalkategori är fallet, men det har likväl icke syntts lämpligt att i detta avseende avvika från den eljest iakttagna likformigheten.

Då föreskrifterna för löneavdrag vid militär tjänstgöring, därest icke annat utsäges, kunna få giltighet även å dylik tjänstgöring i krigstid, och då det synes riktigast, att samtliga bestämmelser rörande avlöning under sådana förhållanden åt försvarsväsendets personal meddelas i ett sammanhang, har det syntts lämpligt att här begränsa sig till fredstjänstgöringen. Den nu berörda frågan torde böra tagas under övervägande i samband med utarbetande av nytt krigsavlöningsreglemente, vartill enligt vad de sakkunniga erfarit vissa förberedelser vidtagits.

Vid avfattande av bestämmelser rörande löneavdrag vid frihetsstraff hava de sakkunniga funnit sig böra taga hänsyn till, att förevarande personal i viss omfattning lyder under strafflagen för krigsmakten och sålunda kan bli dömd till arreststraff.

18 §.

Denna paragraf företer ingen nyhet.

19 §.

I fråga om bestämmelserna rörande vikariatsersättning vid uppehållande av extra ordinarie tjänst, tillhörande högre lönegrad, har man måst iakttaga att vinna anknytning till de regler, som föreslagits för den aktiva personalen. Då de sakkunniga därvidlag icke ansett det av 1928 års kommitté föreslagna tillvägagångssättet böra upptagas, kan detsamma icke heller i nu ifrågasvarande fall komma till användning. På grund av den avsiktliga ofullständigheten hos tjänsteförteckning A kan emellertid den i förslaget till militärt avlöningsreglemente tillämpade metoden icke helt följas. I stället hava de sakkunniga valt den medelvägen, att för dem, som kunna tänkas såsom vikarier i olika befattningar, uträkna löneskillnaden mellan högsta löneklassen i vederbörandes egen lönegrad och den lägsta löneklassen i den högre lönegraden, dock lägst löneklassen närmast över den förstnämnda. De sålunda framkomna beloppen hava efter lämplig avjämning antagits för olika grupper av lönegrader. Med ledning av den progression, som därvid kommit till synes, har skalan sedan fullständigats även för de »blanka» lönegraderna.

20 §.

Bestämmelserna i övrigt i denna paragraf äro hämtade från förslaget till militärt avlöningsreglemente. Vid vikariat i befattning, avsedd för ordinarie beställningshavare, lära bestämmelserna i nämnda reglemente få tillämpas.

Beträffande de förmåner, som i denna paragraf behandlas, torde försvarets extra ordinarie tjänstemän, liksom för civila statsförvaltningen föreslagits, böra jämföras med ordinarie beställningshavare. Vid tillämpningen av denna regel torde, såsom ovan anförts, vissa närmare anvisningar vara erforderliga, och dylika hava därför med allmängiltig formulering intagits redan i 4 §.

21 §.

22 §. Här har intagits en hänvisning rörande de bestämmelser i fråga om rätt att från kronans förråd m. m. rekvirera vissa förnödenheter, som kunna vara eller bliva utfärdade. Ävenså har här omnämnts den rätt till fria arbetskläder, som medgivits bl. a. förrådsmän vid armén.

23 §. Såsom de sakkunniga i förslaget till militärt avlöningsreglemente anfört, har det icke syntts lämpligt att införa begreppet »övertidsersättning» i det militära avlöningsväsendet. Denna uppfattning grundas på förhållandena inom den rent militära tjänsten.

För de icke-ordinarie tjänstemännen skulle det väl kunna ifrågasättas, att synpunkter anlades, som närmare anslöte sig till just deras tjänstgöring, och från personalhåll har också framställts önskemål om införande av berörda ersättningsform. De sakkunniga hava emellertid funnit övervägande skäl tala för att icke tillerkänna ifrågavarande personal någon förmån, som icke tillkommer den aktiva personalen. Enligt vad de sakkunniga inhämtat, förekommer övertidsersättning inom civilförvaltningen — med undantag för vissa kommunikationsverk — i ganska liten omfattning.

Såsom i viss mån en kompensation för att ovannämnda förmån icke upptagits har införts en föreskrift om gratifikation eller belöning lika med den i förslaget till militära avlöningsreglementet förefintliga. De sakkunniga utgå ifrån att de närmare föreskrifter, som i dylikt avseende kunna bliva meddelade, komma att medgiva utbetalande, då så finnes av särskilda omständigheter påkallat, av särskild gottgörelse även för tjänstgöring utöver fastställd arbetstid.

24 §. I fråga om läkarvård och dylikt hava de sakkunniga för den aktiva personalens vidkommande föreslagit, att sjukdom, ådragen i tjänsten, i ersättningshänseende skulle likställas med olycksfall i tjänsten. Då denna utvidgning av sjukvårdsförmånen uteslutande betingas av den i begränsad mening militära tjänstgöringens natur, synas skäl icke föreligga, att principen generellt tillämpas i fråga om förevarande personal.

Enligt vad de sakkunniga inhämtat, kan emellertid tjänstgöringen exempelvis vid verkstadsarbete vara av den art, att den medför risk för sjukdom, såsom för förgiftning vid handhavande av blyoxider och dylikt, fall, som synas stå nära olyckshändelser. Dessutom förekommer det, att särskilt den tekniska personalen beordras till deltagande i rent militär tjänsteförrättning, såsom skjutövningar. Det har därför syntts skäligt, att möjlighet står öppen att vid dylika tillfällen medgiva enahanda förmån, som skulle hava tillkommit beställningshavare på aktiv stat.

25 §. Begravningshjälpen föreslås beräknad efter enahanda grunder som i 1928 års kommittés förslag.

3 kap. 1928 års kommitté har i sitt förslag utgått från att avlöningsbestämmelser för sådan icke-ordinarie personal, som icke till övervägande del kan hänföras till rekryteringspersonal, liksom för tillfälliga befattningshavare, arbetare och

andra anställningshavare skulle utfärdas av vederbörande myndigheter eller fastställas genom avtal. I sagda förslag återfinnes följaktligen icke någon kategori »extra befattningshavare» utan endast »extra tjänstemän». Såsom de sakkunniga förut framhållit saknar sistnämnda grupp direkt motsvarighet inom här avsedda delar av försvarsförvaltningen. Då emellertid de extra befattningshavarna därstädes i vissa avseenden intaga en liknande ställning, har det syntts lämpligt att för dem bibehålla bestämmelser av i stort sett samma innehåll som de nu gällande.

Till undvikande av missförstånd torde den allmänna definitionen på hit-hörande befattningshavare bära kvarstå, och densamma har här upptagits i stort sett oförändrad.

De allmänna reglerna för lönebestämning liksom för bestämmande av av-löning vid vikariat äro lika de nu gällande, men det har icke syntts erforderligt att meddela någon särskild föreskrift för det fall, att en tjänsteman åt-njuter ersättning för bestridande av annan befattning vid försvarsväsendet. 27—28 §§.

I gällande kungörelse 27 § medgives tjänstfrihet med bibehållen lön under högst åtta dagar för den, som minst ett år tjänstgjort i icke-ordinarie anställning. Ledighetens längd motsvarar den kortaste semestern för extra ordinarie tjänstemän. Det har syntts lämpligt att i fråga om tidslängden nu följa samma regel, som av 1928 års kommitté tillämpats beträffande de extra tjänstemännen. 29 §.

Då begreppet »semester» eljest kommit till allmän användning i avlönings-terminologien, och då ledigheten i förevarande fall icke torde vara av annan natur än den, som medgives exempelvis arbetarpersonal, synes någon olikhet i fråga om benämningen icke härvidlag erforderlig.

Vid skada till följd av olycksfall i tjänsten erhåller nu avsedd befattnings-havare sjukavlöning i överensstämmelse med bestämmelserna i gällande lag om försäkring för olycksfall i arbete. Någon avlöning eljest under sjukdom är däremot icke medgiven. För arbetare vid armén och kustartilleriet gäller enligt nådigt brev den 15 december 1922 med ändring den 6 november 1925, att sjukavlöning vid all sjukdom utgår med hälften av den dagliga arbets-förtjänsten. Dylig sjukavlöning utgår så länge arbetaren är oförmögen till arbete, dock i regel högst två månader vid varje sjukdomsfall. Armé- resp. marinförvaltningen äger medgiva, att nämnda tid må ökas med högst fyra månader. 30 §.

För flottans och flygvapnets arbetare gälla i huvudsak enahanda bestämmelser, som ovan nämnts.

Då de extra befattningshavarna organisatoriskt sett kunna sägas intaga en mellanställning mellan extra ordinarie tjänstemän och arbetarpersonal, synes det rimligt, att de i förevarande avseende, om de också icke anses bära likställas med extra ordinarie tjänstemän, likväl icke bliva sämre ställda än arbetarna. De sakkunniga föreslå därför, att de härutinnan för arbetare gällande föreskrifter göras tillämpliga även å berörda befattningshavare.

I fråga om rätt till fri sjukvård stadgas bl. a. i nådiga brevet den 14 juni 1928 med ändring av brevet den 15 december 1922, att sjukhusvården

för arbetarpersonal vid armén och kustartilleriet alltid bekostas av kronan. Då förmånen således i detta fall sträcker sig längre än som för extra ordinarie tjänstemän medgivits, synes det näppeligen befogat, att även härvidlag tillämpa den nyss åberopade jämförelsen, utan, liksom nu är fallet, torde de för nämnda tjänstemän gällande regler få följas.

31 §. I konsekvens med vad som föreslagits i fråga om rätt till sjukvård synes begravningshjälpen icke längre böra begränsas till sådana dödsfall, som för-anledas av olycksfall i tjänsten. För att vinna överensstämmelse med den i olycksfallförsäkringslagen tillämpade principen har såsom grund för er-sättnings beräkning även i detta fall lagts en tiondel av årsavlöningen. Maximibeloppet har liksom nu är förhållandet föreslagits lika med det för extra ordinarie tjänstemän angivna.

4 kap. Detta kapitel har karaktär av »tilläggsbestämmelser» till 2 kap., i det att det innehåller sådana stadganden, som i stället för eller utöver vad i sagda kapitel föreskrives skola gälla för däri avsedd personal.

32 §. Närmare hänvisningar i nu antytt avseende lämnas i 32 §. Denna para-graf jämförd med de följande innebär, att för den kvinnliga sjukvårds- och ekonomipersonalen skall gälla vad för extra ordinarie tjänstemän stadgas i fråga om bl. a. anställningsvillkor, tillträdande av löneförhöjning, tillgodo-räkning av tjänstetid, bibehållande av avlöning vid olika slag av ledighet m. m., allmänna semestervillkor och kallortstillägg.

33 §. Första stycket är lika med motsvarande stadgande i gällande kungörelse. Vid behandlingen av löneplanen har det övervägts, huruvida det icke skulle vara lämpligt att, på sätt vid statens sinnessjukhus är fallet, utesluta naturaförmånerna och inräkna deras värde i den kontanta lönen. En dylik förändring skulle vara ägnad att underlätta jämförelsen med motsvarande befattningshavare i den civila statsförvaltningen. Denna fråga torde emeller-tid vara av den räckvidd, att den sträcker sig utöver det föreliggande upp-draget, och då den dessutom lär få ses i ett visst samband med grunderna för manskapets avlöning, hava de sakkunniga icke ansett sig böra gå när-mare in på densamma.

Löneplanens omräkning har skett på grundval av procenttalet 17 för dyrtidstillägget. De sålunda erhållna summorna hava därefter — i överens-stämmelse med den metod, som följts vid omarbetning av andra löneplaner — avrundats uppåt, så att symmetriska serier åstadkommits. Tillvägagångs-sättet belyses närmare av nedanstående jämförelse mellan gällande och före-lagen löneplan.

Jämförelse mellan gällande och föreslagen löneplan för kvinnlig
sjukvårds- och ekonomipersonal.

Löne-		Enligt kung. nr 215/28	Med dyrt- tillägg efter 17 %	Föreslaget belopp	Stegring mellan lönegraderna			Stegring mellan löneklasserna		
grad	klass				A	B	C	A	B	C
1	1	480	552	576						
	2	570	654	684				90	102	108
	3	660	768	792				90	114	108
	4	750	870	900				90	102	108
2	5	660	768	792	180	216	216			
	6	750	870	900				90	102	108
	7	840	972	1 008				90	102	108
	8	930	1 086	1 116				90	114	108
3	9	780	912	936	120	144	144			
	10	870	1 014	1 044				90	102	108
	11	960	1 116	1 152				90	102	108
	12	1 050	1 218	1 260				90	102	108
4	13	900	1 044	1 080	120	132	144			
	14	990	1 146	1 188				90	102	108
	15	1 080	1 260	1 296				90	114	108
	16	1 170	1 362	1 404				90	102	108
5	17	1 050	1 218	1 260	150	174	180			
	18	1 170	1 362	1 404				120	144	144
	19	1 290	1 506	1 548				120	144	144
	20	1 410	1 638	1 692				120	132	144
6	21	1 170	1 362	1 404	120	144	144			
	22	1 290	1 506	1 548				120	144	144
	23	1 410	1 638	1 692				120	132	144
	24	1 530	1 782	1 836				120	144	144
7	25	1 290	1 506	1 548	120	144	144			
	26	1 410	1 638	1 692				120	132	144
	27	1 530	1 782	1 836				120	144	144
	28	1 650	1 926	1 980				120	144	144

Det förefaller, som om det ur ren expeditionssynpunkt skulle vara till fördel att uppställa löneplanen enligt samma system, som i allmänhet tillämpats. På grund av denna plans säregna konstruktion har det dock icke syntts lämpligt att numrera löneklasserna i löpande följd, utan numreringen har gjorts inom varje lönegrad för sig.

De nya regler i fråga om semester, som föreslagits för extra ordinarie tjänstemän, medföra förändring härutinnan även beträffande förevarande befattningshavare. Det har syntts lämpligt att i stort bibehålla samma gruppindelning för de sistnämnda, som nu gäller, och den första gruppen, omfattande lönegraderna 1—4, har ansetts böra likställas med lönegraderna 1—10 av löneplan Eo. För de fall, då semestertiden kommer att bli en dag kortare än vad den nu är, torde beaktas vad vid 12 § anförts.

För sjukvårdspersonal, tillhörande lönegraderna 5—7, är en semester om 30 dagar redan nu medgiven. Detta dagantal synes böra tillämpas be-

träffande samtliga befattningar i nämnda lönegrader, men någon ökning efter 40 års ålder av denna förhållandevis långa tid torde icke böra medgivas.

I en underdånig skrivelse den 15 maj 1931, vilken överlämnats till de sakkunniga, hava arméförvaltningens intendents- och civila departement samt sjukvårdsstyrelse med anledning av en framställning från chefläkaren vid garnisonssjukhuset i Boden uttalat sig för, att semestern för viss vid sagda sjukhus och vid truppförbanden i Boden anställd personal måtte bestämmas enligt nedanstående, nämligen:

för husmoder, översköterska och köksförestånderska vid garnisonssjukhuset samt för sjuksköterska vid truppförband till 6 veckor,

för undersköterska till 15 dagar under de 3 första åren av anställningen och därefter till 30 dagar.

Såsom skäl för en sålunda utvidgad semesterrätt för ifrågavarande personal åberopas huvudsakligen det förhållandet att nämnda garnisonssjukhus intager en särskild ställning, i det att sjukhuset, ändock det är en till försvarsväsendet hörande anstalt, närmast är att jämställa med ett av staten och Norrbottens läns landsting gemensamt drivet lasarett. Patienterna äro till övervägande del civila personer, tillhörande Norrbottens län. Det kunde enligt ämbetsverkets åsikt därför icke bestridas, att fog förefunnes för sådana ändrade semesterbestämmelser, att åtminstone viss personal vid sjukhuset medgäves samma semesterledighet, som vore tillförsäkrad motsvarande personal vid övriga sjukhus i länet. Det vore även värt beaktande, att en sådan åtgärd skulle vara ägnad att underlätta rekryteringen av personalen i fråga.

Chefläkarens förslag upptog även tvättförestånderska med 30 dagars semester samt kokerska med samma antal semesterdagar som undersköterska, men departementen och sjukvårdsstyrelsen ansågo, att av sjukhusets personal den särskilda förmånen endast borde tillkomma de ovan nämnda befattningshavarna. Däremot höllo sagda myndigheter före, att de vid truppförbanden i Boden anställda sjuksköterskorna borde i semesteravseende likställas med översköterskor vid garnisonssjukhuset därstädes.

Jämlikt 12 § 2 mom. av förslaget till militärt avlöningsreglemente skulle beställningshavare, som har sin förläggningssort (ordinarie tjänstgöringsort) å plats, där kallortstillägg utgår, därest särskilda skäl så föranleda, kunna åtnjuta i följd icke blott honom för löpande år tillkommande semester utan jämväl semester för näst föregående år, i den mån sådan icke redan åtnjutits. Berörda föreskrift skulle enligt föreliggande förslag bliva tillämplig även i fråga om den i kungörelsen avsedda kvinnliga sjukvårds- och ekonomipersonalen. Att därutöver medgiva särskilda förmåner i detta avseende för viss personalgrupp skulle innebära ett avsteg från de ensartade principer i ämnet, som iakttagits av såväl 1928 års kommitté som av de sakkunniga. Önskvärd likställighet med viss kommunalanställd personal skulle jämväl i andra fall kunna anföras såsom stöd för anspråk på förbättrade avlöningsförmåner.

Det må erinras om, att den rätt till nedsatta biljettavgifter vid resa på

statens järnvägar, som i överensstämmelse med beslut av innevarande års riksdag medgivits för den i Boden placerade icke-ordinarie personalen, är ägnad att underlätta ett utnyttjande av semestern till rekreation i sydligare trakter.

Något stadgande av nu avsett innehåll har därför icke syntts lämpligt att intaga.

I anslutning till förslaget om utsträckt semestertid har det framhållits, att även kostpenningarna under semester borde för nu avsedd personal höjas från 2 kronor till 2 kronor 50 öre för dag, på det att även härutinnan överensstämmelse skulle vinnas med vad som gäller vid Norrbottens landstings sjukhus. För att kunna bedöma, i vad mån en höjning av semesterkostpenningarna nu borde sättas i fråga, hava de sakkunniga från svenska landstingsförbundet införskaffat en uppgift över de belopp, varmed motsvarande ersättning utgår till personalen vid sjukhus under landstingens förvaltning. Härav framgår, att kostpenningarna bestämts till olika belopp och efter växlande grunder, samt att de i en del fall överstiga den vid försvarsväsendet gällande summan av 2 kronor. Någon ortsdifferentiering av ifrågavarande förmån för försvarets del synes emellertid icke lämplig, och en allmän förhöjning hava de sakkunniga icke ansett sig böra förorda, så mycket mindre som dyrtidstillägg icke utgår å ersättningen i fråga.

Beträffande tjänstledighetsavdraget har det legat nära till hands att söka anknytning till de för manskapet föreslagna reglerna. Med hänsyn bl. a. till den avsättning till bankkonto, som i regel åligger det ogifta manskapet, har det syntts rimligt, att dagsbeloppen i förevarande fall sättas något högre. Någon annan differentiering av avdraget har icke heller härvidlag ifrågasatts.

35 §.

Det har övervägts, huruvida den egentliga sjukvårdspersonalen borde tillerkännas en mera vidgad rätt att bibehålla avlöning under sjukdom, som föranletts av tjänstgöringen, än som föreslagits för övriga befattningshavare. Då emellertid enligt 15 § svårare smittsam sjukdom, ådragen i tjänsten, skulle medföra rätt till avlöningens bibehållande liksom vid olycksfall, har någon längre gående föreskrift icke ansetts erforderlig.

Enligt gällande bestämmelser är kvinnlig befattningshavares skyldighet att vid tjänstledighet avstå — förutom hela lönen — samtliga naturaförmåner begränsad till sådan ledighet för enskilda angelägenheter, som icke finnas vara av särskilt ömmande beskaffenhet. I alla andra fall må följaktligen nämnda förmåner behållas. Huru berörda föreskrift vid andra fall än semester skall tillämpas, då den på tjänstgöringsstället tillhandahållna kosten eller bostaden icke kan tillgodogöras, lär vara föremål för tvekan. En tolkning, som i sist berörda fall utesluter rätt till kontant ersättning för sagda förmåner, medför i verkligheten en mera kännbar löneminskning än det egentliga löneavdraget. Den behållna löneinkomsten blir i åtskilliga fall så låg, att den näppeligen är tillräcklig för uppehållet. Så till exempel utgör den reducerade månadslönen för en kokerska i 2. lönegraden högst 70 kronor 50 öre och blir för en sjuksköterska (5. lönegraden) högst 103 kronor 50 öre. Såsom också från personalhåll anförts, kan det ekonomiska läget bliva

36 §.

ganska bekymmersamt för en dylik befattningshavare, som vid sjukdom måste vidkännas löneavdrag och därjämte själv får bestrida utgifterna för sjukhusvård eller för kost och bostad.

Då naturaförmånerna utgöra en väsentlig del av den befattningshavarna tillförsäkrade avlöningen, kommer ett avstående av desamma att innebära en relativt sett kraftigare beskärning än vad A- och B-avdragen medföra. Ett sådant förhållande lär icke vara avsett, och det synes därför erforderligt, att tydliga bestämmelser finnas meddelade, huru vid nu berörda tillfällen skall förfaras.

Det har då syntts lämpligt, att naturaförmånernas värden bestämmas av den centrala förvaltningsmyndigheten, och hava de sakkunniga tänkt, att så kan ske för en viss period varje gång. Då fritt underhåll lämnas i samband med sjukhusvård, synes någon ersättning icke böra utgå, och i anslutning härtill har det ansetts, att ersättningen bör nedsättas till hälften i de fall, då vårdkostnaden enligt kungörelseförslaget skall halveras mellan staten och befattningshavaren.

Den bestämmelsen att samtliga naturaförmåner skola avstås vid sådan ledighet för enskilda angelägenheter, som icke är föranledd av särskilt ömande skäl, torde stundom, vad bostaden angår, kunna drabba väl hårt, och det har därför ansetts skäligt att lämna möjlighet till att denna, därest så låter sig göra, må vara orubbad. Skyldigheten att upplåta utrymme åt vikarie kvarstår givetvis även för dylika fall.

37 §. Då det lär inträffa, att exempelvis en sjuksköterska vid ett sjukhus kan förordnas att tillfälligtvis uppehålla en befattning inom högre lönegrad, och då de i 2 kap. för vikariatsersättning meddelade bestämmelserna icke äro tillämpliga, torde särskild föreskrift vara erforderlig. Det har härvid syntts vara till fyllest att bestämma ersättningen till visst belopp — 50 öre för dag — vid varje förekommande vikariat.

38 §. Det har syntts erforderligt att även för denna personal meddela närmare bestämmelser rörande ersättning vid vård å allmänt sjukhus.

Beträffande övriga särskilda ersättningar har behov i detta sammanhang av detaljerade föreskrifter utöver vad i 2 kap. stadgas icke syntts föreligga.

39 §. Liksom i fråga om det fast anställda manskapet föreslagits, har det med hänsyn till den kontanta lönens ofta låga belopp syntts riktigt att tillförsäkra vederbörande ett visst belopp såsom begravningshjälp, oberoende av den avlöning, som vid tiden för dödsfallet kan utgå.

40 §. Denna paragraf motsvarar i princip bestämmelserna rörande tjänstebostad och är i sak lika med vad som nu gäller.

41 §. Här återfinnas vissa bestämmelser rörande grunderna för naturaförmånens förvandling i kontant. Det har visserligen syntts de sakkunniga, som om hithörande förhållanden skulle kunna regleras av de centrala förvaltningsmyndigheterna utan så detaljerade anvisningar, som nu lämnas, men å andra sidan torde det vara av intresse för de anställda, att generella stadganden finnas utfärdade.

Vad angår den i kungörelsen till 2 kronor för dag fastställda ersättningen för kost torde få erinras om, att kosthållet för sjuksköterskor vid armén avsetts att ordnas för en kostnad, icke överstigande det vid vederbörande truppförband och garnisonssjukhus gällande normalportionspriset utökat med ett belopp, motsvarande 100 % av nämnda pris. Då emellertid ett flertal truppförband och skolor saknade lämpliga lokaler och i övrigt erforderliga anordningar för sjuksköterskornas utspisning, medgavs genom nådigt brev den 12 januari 1929, att i dylika fall utspisningen finge ordnas enligt de närmare bestämmelser arméförvaltningens intendentsdepartement och sjukvårdsstyrelse ägde meddela. Sagda myndigheter hava därefter genom skrivelse den 19 januari 1929 meddelat vissa föreskrifter, som innebära, att kosthållningen för sjuksköterskor kan komma att ordnas enligt arméfördelningschefs bestämmande, till pris, som kan överstiga 2 kronor för dag. Då berörda anordning synes tyda på, att nämnda belopp stundom visat sig otillräckligt för bestridande av måltidsinackordering, har det ifrågasatts, huruvida icke i kungörelsen borde lämnas ett medgivande till att sagda belopp, därest så vore nödvändigt, finge efter högre myndighets prövning höjas. Då emellertid den rådande anordningen förefaller ur ekonomisk synpunkt mera fördelaktig, har ingen ändring föreslagits.

Övergångsbestämmelserna hava avfattats i huvudsaklig överensstämmelse med dem, som förekomma i 1928 års kungörelse. Härmed har avsetts, att bestämmelserna i fråga skulle bliva tillämpliga såväl på de nytillkommande befattningshavare, för vilka kungörelsen icke förut gällt, som på dem, vilka genom de nu föreslagna stadgandena kunna komma att lida minskning i fråga om semesterförmån.

5 kap.
42 §.

I sin förbemälda skrivelse den 24 februari 1931 har marinens civila tjänstemannaförbund erinrat om, att månadslönare vid flottan, före ikraftträdandet av 1928 års kungörelse, ägde vid sjukdom bibehålla full avlöning. De icke-ordinarie befattningshavare, som före berörda tidpunkt voro anställda såsom tim- eller daglönare, ägde vid sjukdom uppbära halv daglön.

Genom övergången till de nya avlöningsbestämmelserna hade den förut dag- och timavlönade personalen, oaktat den i åtskilliga fall tilldelats personliga lönetillägg, på grund av dyrtidstilläggets nedgång fått vidkännas löneminskning. Enligt tjänstemannaföreningens åsikt vore det icke i överensstämmelse med det allmänna syftet med övergångsbestämmelserna till nämnda kungörelse att minskning i lön skulle ske i fråga om personal, som vore anställd, innan kungörelsen trädde i kraft. Förbundet föreslår därför, att kungörelsen förtydligas i den riktning att den tidigare anställda personalen må fortfarande komma i åtnjutande av enahanda förmåner i berörda avseende som förut.

De sakkunniga få framhålla, att jämväl antagandet av 1921 års officersavlöningsreglemente medförde förändrade, delvis mindre förmånliga bestämmelser rörande avlöning under sjukdom, vilka omedelbart trädde i kraft be-

träffande av reglementet berörda beställningshavare. Det förhållandet, att ifrågavarande icke-ordinarie personal icke lämnats valfrihet mellan att antingen kvarstå vid äldre avlöningsvillkor eller att övergå på de nya bestämmelserna, kan visserligen anföras såsom skäl för att för deras del bibehålla de mera fördelaktiga, äldre reglerna, men de sakkunniga hava dock icke ansett det lämpligt att i detta sammanhang föreslå någon omläggning av de grunder, som fastställts vid övergången till nu gällande lönesystem.

Det må beaktas, att de *extra befattningshavarna* i fråga om sjukavlönning föreslagits att likställas med arbetarpersonalen. Härigenom sker för denna kategori en återgång till vad som gällde före ikraftträdandet av 1928 års kungörelse.

Tjänsteförteckningarna.

För de allmänna principer, efter vilka tjänsteförteckningarna uppgjorts, har redogjorts under rubriken »Kungörelsens omfattning».

VII. Föreskrifter för vissa befattningshavare, vilka icke omfattas av de allmänna avlöningsbestämmelserna.

Utanför den gällande icke-ordinariekungörelsens tillämplighetsområde stå nu åtskilliga grupper av befattningshavare, och enligt de sakkunnigas förslag kommer så fortfarande att bli förhållandet.

Bland de här avsedda befattningshavarna märkas civila lärare vid militärläroverken, vissa läkare och innehavare av andra uppdrag av skiftande art, som visserligen äro av förhållandevis stadigvarande natur, men likväl icke utgöra vederbörandes huvudsakliga sysselsättning. Dylika uppdrag kunna icke betraktas såsom befattningar i egentlig mening, utan medföra snarare en ställning liknande den, som råder mellan en arbetsgivare och entreprenör. I den mån den bestämda prestationen fullgöres, utgår betalning för densamma. Några detaljerade bestämmelser rörande sättet för ersättningens uppbärande m. m. torde därför icke vara erforderliga, utöver vad som kan inrymmas i det individuella avtalet.

En fristående ställning intages även av vissa befattningshavare vid de centrala ämbetsverken, såsom värmeingenjören å arméförvaltningens fortifikationsdepartement, ävensom den tekniskt utbildade personal m. fl., som icke erhåller ställning såsom extra ordinarie tjänstemän. Till samma grupp kunna föras bl. a. underläkare vid garnisonssjukhuset i Stockholm samt de befattningar vid flottan, eldare m. fl., för vilka avlöningen i arvodesförteckningen anges till vissa belopp.

För nu berörda kategorier hava förut gällt de summariska bestämmelserna i 13 kap. av tilläggsbestämmelserna till officersavlöningsreglementet, vilka i de sakkunnigas förslag till militärt avlöningsreglemente uteslutits. Det synes icke lämpligt eller erforderligt att till icke-ordinarie kungörelsen överflytta några stadganden av motsvarande allmänt innehåll.

Villkoren för avlönings åtnjutande m. m. torde i stället kunna bestämmas i samband med antagandet i tjänsten och böra i tillämpliga delar ansluta sig till vad som eljest gäller för annan jämförlig icke-ordinarie personal.

I de fall då avlöningen upptages i viss stat, synas här avsedda bestämmelser, på sätt för apotekarna vid garnisonssjukhuset i Stockholm föreslagits, kunna meddelas i en anmärkning till staten.

Den grupp befattningshavare, som tillhör eller räknas till flottans eklestistikstat, utgöres av amiralitetspastorer, amiralitetspredikanter, klockare och kyrkvaktare. Av dessa innehava de båda förstnämnda kategorierna prästerliga tjänster vid amiralitetsförsamlingen i Karlskrona eller vid Skeppsholms församling i Stockholm. Befattningarna, i den mån de höra under fjärde huvudtiteln, äro på visst sätt att anse såsom bisysslor, men äga såsom sådana ett intimt samband med annan ordinarie tjänst. Rörande arvodets åtnjutande gälla nu samma regler som i fråga om avlöning till medlemmarna av flottans lärarstat.

Enligt de sakkunnigas uppfattning synes för denna personal i förevarande ämne böra tillämpas föreskrifter, motsvarande dem, som meddelats eller bliva meddelade för innehavare av liknande befattningar inom statsförvaltningen i övrigt. Något utformat förslag i dylikt hänseende hava de sakkunniga icke ansett sig böra framlägga.

VIII. Kostnadsberäkningar.

I sitt betänkande med förslag till militärt avlöningsreglemente m. m. hava de sakkunniga lämnat en detaljerad översikt över försvarsväsendets huvudsakliga avlöningskostnader.

Då de sakkunniga i den nu föreliggande utredningen, med undantag för den personal, till vilken lön utgår efter löneplan, icke direkt föreslå några avlöningsbelopp, har det icke syntts erforderligt att verkställa någon ny kostnadsberäkning för alla icke-ordinarie befattningshavare. Endast för den ovan berörda personalgruppen har en dylik beräkning utförts, varvid befattningarna fördelats på ortsgrupper, dels efter nu gällande och dels efter den föreslagna ortsindelningen. Lönerna hava uträknats efter näst högsta löneklassen inom varje lönegrad, men hänsyn har icke tagits till de personliga lönetillägg, vilka, jämlikt övergångsbestämmelserna till icke-ordinarie kungörelsen, utgår till den personal, som genom antagande av sagda kungörelses löneplaner fått vidkännas minskning i avlöningen. Summan av dylika tillägg uppgår särskilt vid flottan till betydande belopp.

Slutsummorna för de befattningar, å vilka nu gällande icke-ordinarie kungörelse tillämpas, angivas här nedan:

A. Lantförsvaret.

	Årlig lönekostnad enligt gällande bestämmelser med 15 % dyrtidstillägg. Kronor	Årlig lönekostnad enligt förslaget. Kronor
Extra ordinarie tjänstemän	824 000	859 000
Kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal	190 000	199 000
Summa	1 014 000	1 058 000
B. Sjöförsvaret.		
Extra ordinarie tjänstemän	1 720 000	1 772 000
Kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal	24 000	25 000
Summa	1 744 000	1 797 000
C. Flygvapnet.		
Extra ordinarie tjänstemän	93 600	95 000
Kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal	6 300	6 600
Summa	99 900	101 600

Sedan man till summorna i andra kolumnen lagt kostnaden för barntilllägg, beräknad till respektive omkring 8 000, 13 000 och 600 kronor för de olika försvarsgrenarna, kan den ungefärliga kostnadsökningen angivas med följande tal:

lantförsvaret.....	36 000
sjöförsvaret	40 000
flygvapnet	1 000
Summa	77 000

Dessa belopp torde icke oväsentligt nedbringas på den grund, att nu utgående personliga lönetillägg i åtskilliga fall kunna väntas bortfalla.

Då avlöningen till den icke-ordinarie personalen i ganska stor utsträckning utgår från andra anslag än vederbörande avlöningsanslag, har en uträkning gjorts i syfte att påvisa kostnadernas fördelning å de olika anslagsgrupperna. Härvid framkomna siffror återgivas nedan:

A. Lantförsvaret.

Anslag, varifrån avlöning utgår	Kostnader enligt gällande bestämmelser.	Kostnader enligt förslaget.
	Kronor	Kronor
Avlönings(dyrtidstilläggs-)anslaget	743 000	775 000
Anskaffnings- och underhållsanslag under artilleri- departementets förvaltning	253 000	264 000
Anskaffnings- och underhållsanslag under inten- dentsdepartementets förvaltning	18 000	19 000
Säger	1 014 000	1 058 000

B. Sjöförsvaret.

Avlönings(dyrtidstilläggs-)anslaget	108 000	112 000
Diverse anskaffnings- och underhållsanslag	1 636 000	1 685 000
Säger	1 744 000	1 797 000

C. Flygvapnet.

Avlönings(dyrtidstilläggs-)anslaget	9 300	9 600
Diverse anskaffnings- och underhållsanslag	90 600	92 000
Säger	99 900	101 600

I fråga om de nya befattningar, vilka föreslagits att kunna avlönas enligt kungörelsens löneplaner, har någon beräkning icke verkställts, enär det, såsom förut anförts, icke nu låter sig avgöra, vilka befattningar komma att upptagas såsom extra ordinarie. Det må därjämte beaktas, att avlöningen i dessa fall i regel förutsättes utgå från olika anskaffnings- och underhållsanslag, vilka icke av denna anledning torde böra i någon avsevärd mån höjas.

För gruppen »extra befattningshavare» har ingen löneberäkning utförts enär antalet anställda i denna grupp måste anpassas efter behovet av arbetskraft och tillgängliga anslagsmedel.

Beträffande kostnaderna för de nya eller utvidgade förmåner, som i olika avseenden föreslås, möter det svårighet att framlägga några tillförlitliga siffror. Vad först *de militära arvodesbefattningarna* angår, avse berörda förmåner följande förhållanden, nämligen:

- 1) semester,
- 2) bibehållande av lön vid tjänstledighet och sjukdom,
- 3) vikariatsersättning,
- 4) flyttningskostnadsersättning,
- 5) sjukvård.

Semesterrätten lär, enligt de sakkunnigas förslag, icke komma att medföra några ökade utgifter, något som däremot kan väntas bliva fallet vid de under punkterna 2)—4) angivna fallen. Den kostnadsökning, som därav kan föranledas, låter sig svårigen beräkna, men med hänsyn till det förhållandevis lilla antalet befattningshavare, varom nu är fråga, ävensom till

arvodenas låga belopp, synes den icke kunna öva något mera avsevärt inflytande på avlöningsanslagens storlek.

Därest man för den fria sjukvården utgår från samma medelkostnad — 15 kronor för person och år — som antagits i fråga om den aktiva personalen, skulle kostnaden härför för arméns del uppgå till omkring 7 000 kronor. Vid marinen och flygvapnet skulle motsvarande utgifter komma att representera värden om cirka 1 000 resp. 300 kronor.

Förhöjningen av kallortstillägget är icke av den betydelse, att det behöver särskilt beaktas.

I fråga om den *civila icke-ordinarie* personalen medför förslaget i förvarande avseenden inga egentliga nyheter men väl förändringar i följande punkter:

- 1) semester,
- 2) tjänstledighetsavdrag,
- 3) vikariatsersättning,
- 4) sjukvård,
- 5) begravningshjälp.

I samtliga nu berörda hänseenden föranleda de nya bestämmelserna ökade kostnader, för vilka det är svårt att åstadkomma ett siffermässigt uttryck. Å andra sidan komme borttagandet av nu medgivna, avdragsfria sjukdagar vid sjukdom, som ej sammanhänger med olycksfall, att medföra någon utgiftsminskning.

Uteslutandet av gällande begränsning i fråga om kvinnlig tjänstemans rätt till löneklassuppflyttning torde lika litet som ökningen av kallortstillägget öva något mera märkbart inflytande på lönekostnaderna.

IX. De sakkunnigas hemställan.

Under åberopande av vad förut i detta betänkande anförts hemställa 1930 års militäravlönings-sakkunniga, att Kungl. Maj:t måtte

dels godkänna av de sakkunniga föreslagna grunder för inräknande av dyrtidstillägg i de till icke-ordinarie befattningshavare utgående arvoden;

dels i överensstämmelse med här bifogade förslag utfärda:

a) *kungörelse med avlöningsbestämmelser för innehavare av vissa arvodesbefattningar vid försvarsväsendet i fredstid; samt*

b) *kungörelse med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet;*

dels ock vidtagna åtgärder i syfte att provisoriskt dyrtidstillägg, därest dylik förmån kommer att utgå till personal på aktiv stat, jämväl må tillerkännas officer eller underofficer, vilken innehar sådan med arvode förenad icke-ordinarie befattning vid försvarsväsendet, som för vederbörande medför full tjänstgöringskyldighet.

Förslag till

KUNGL. MAJ:TS KUNGÖRELSE

med avlöningsbestämmelser för innehavare av vissa arvodesbefattningar vid försvarsväsendet i fredstid.

Kungl. Maj:t har funnit gott meddela följande bestämmelser att i fredstid gälla för innehavare av vissa med arvode förenade befattningar vid försvarsväsendet.

1 KAP.

Innehavare av sådana för pensionerad personal avsedda befattningar, vilka hava karaktär av huvudsaklig sysselsättning.

1 §.

Bestämmelserna i detta kap. skola, därest icke beträffande viss tjänst i något avseende annorlunda stadgats, gälla:

- a) rullförings-(sjö)rullförings-)befälhavare och rullförings-(sjö)rullförings-)biträden, vilka äro officerare eller underofficerare i reserven, samt
- b) pensionerade officerare och underofficerare, vilka innehava annan med arvode förenad befattning vid försvarsväsendet, som för vederbörande medför full tjänstgöringsskyldighet.

2 §.

I detta kap. avsedd befattningshavare åtnjuter *arvode* med belopp, som anges antingen i vederbörande stat eller i särskild »förteckning över vissa i stat icke uppförda löner och arvoden m. fl. ersättningar». Beträffande utbetalande av arvode gäller vad om lön i militära avlöningsreglementet med dess tillämpningsbestämmelser stadgas.

3 §.

Befattningshavare äger årligen, såvida hänsyn till tjänstens behöriga upprätthållande så medgiver, och ingen särskild kostnad för statsverket därav föranledes, åtnjuta *semester*: innehavare av befattning, avsedd för officer, i 45 dagar och innehavare av befattning, avsedd för underofficer, i 35 dagar.

I fråga om semesters åtnjutande skola i övrigt de för aktiv personal meddelade föreskrifter lända till efterrättelse.

4 §.

Därest befattningshavare av särskilt tjänsteuppdrag eller annat offentligt uppdrag är hindrad att bestrida sin tjänst, är det i varje särskilt fall beroende på Kungl. Maj:ts prövning, huruvida och i vad mån arvodet därunder må bibehållas.

5 §.

1. Har befattningshavare i tjänsten blivit skadad till följd av olycksfall, eller har i 1 § punkten b) omnämnd befattningshavare vid annan tjänsteutövning än expeditjonsarbete ådragit sig sjukdom, beträffande vilken skälig anledning ej finnes att antaga, att den föranletts av annan orsak än tjänstgöringen, eller att denna icke väsentligen bidragit till densamma, skall han under den tid han därigenom blivit hindrad tjänstgöra

a) uppbära oavkortad avlöning intill dess sex månader förflutit från dagen för olycksfallet eller insjuknandet;

b) vidkännas avdrag å arvodet för tid därutöver, så framt ej särskilda skäl föranleda, att sådant avdrag icke skall äga rum.

2. I 1 mom. omnämnt avdrag utgör följande belopp för dag räknat, nämligen:

då arvodet icke överstiger 3 000 kronor: 1 krona 50 öre;

då arvodet överstiger 3 000 men icke 4 000 kronor: 2 kronor;

då arvodet överstiger 4 000 kronor: 2 kronor 50 öre.

3. Vad i 1 mom. stadgas äger motsvarande tillämpning, därest befattningshavare antingen på grund av sin tjänst eller av den anledning att han tillhör krigsmakten blivit utsatt för våld eller annan misshandel och därigenom hindrats att bestrida sin tjänst, så ock därest han till förekommande av smittsam sjukdoms spridande förbjudits att tjänstgöra.

6 §.

Därest befattningshavare av behörigen styrkt sjukdom i andra fall än som avses i 5 §, hindras att tjänstgöra, skall han för den tiden vidkännas avdrag å arvodet med i nämnda paragraf angivet belopp.

7 §.

Har befattningshavare erhållit tjänstledighet för enskild angelägenhet, skall han för den tid ledigheten omfattar avstå sitt arvode; dock att befattningshavare må kunna under högst 10 dagar av ett och samma kalenderår medgivas ledighet för uppgiven enskild angelägenhet av vikt mot dubbelt så stort avdrag för dag, som i 5 § anges.

8 §.

1. Undergår befattningshavare arreststraff med förbud att göra tjänst, skall han därunder vidkännas avdrag å sitt arvode med dubbelt så stort belopp för dag, som i 5 § sägs.

2. Varder befattningshavare avstängd från tjänstgöring eller tagen i häkte, skall han under tiden avstå sitt arvode, så framt ej finnes skäligt låta honom uppbära någon del därav.

3. Prövas undergånget arreststraff icke böra räknas vederbörande till last, eller finnes avstängningsåtgärd hava varit obefogad, eller blir för brott häktad frikänd, skall vad av hans avlöning innehållits till honom utbetalas.

4. Avhåller sig befattningshavare från tjänstgöring utan att hava i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall, må han för den tiden icke uppbära avlöning.

9 §.

Befattningshavare äger uppbära *kallortstillägg* jämlikt för beställningshavare på aktiv stat gällande grunder.

10 §.

1. Innehavare av för underofficer avsedd befattning, vilken kommanderas eller förordnas att, i andra fall än i 3 § avses, under längre tid än sju dagar såsom vikarie uppehålla arvodesbefattning, avsedd för officer, eller att bestrida göromål, som eljest ankomma på innehavare av dylik befattning, äger uppbära *vikariatsersättning* med 1 krona 50 öre för dag.

2. Befattningshavare, som förordnas att såsom vikarie uppehålla intendents- eller förrådsförvaltarebefattning, äger åtnjuta *dagarvode* enligt de för personal på aktiv stat gällande grunder.

3. Huruvida och efter vilka grunder vikariatsersättning i andra fall må utgå avgöres av Kungl. Maj:t.

11 §.

Den, som förordnats i befattning, som i denna kungörelse avses, utan att förut hava innehaft sådan befattning, och på den grund måst företaga flyttning till den nya tjänstgöringsorten, må, därest särskilda omständigheter därtill föranleda, efter Kungl. Maj:ts prövning kunna erhålla skäligen *ersättning för flyttningskostnad*.

12 §.

Befattningshavare må mot ersättning från kronans vederbörande matinrättningar, förråd och dylika anstalter utbekomma tillagad portion, proviant, beklädnads- och utrustningspersedlar samt bränsle- och lyseförnödenheter ävensom vid kronans verkstäder låta tillverka och reparera uniformspersedlar och övrig tjänsteutrustning, allt i den utsträckning och i den ordning särskilt bestämmes.

13 §.

1. Befattningshavare, som avses i 1 § punkten b), är berättigad till *läkarevård* och *läkemedel* på statens bekostnad enligt de bestämmelser, som gälla för personal på aktiv stat.

2. I fråga om ersättning för sjukhusvård skall innehavare av befattning, avsedd för officer, hänföras till lönegrad O 3 och innehavare av befattning, avsedd för underofficer, till lönegrad U o 3.

14 §.

För befattningshavare, vilken såsom *tjänstebostad* fått sig anvisad lägenhet, som disponeras av statsverket, skola de i sådant avseende för beställningshavare på aktiv stat gällande bestämmelser lända till efterrättelse.

15 §.

1. Vid *resa i tjänsten*, under *tjänsteutövning å annan ort än förlägningsorten*, under *sjötjänstgöring* och *flygtjänstgöring*, äger befattningshavare rätt till ersättning enligt de för aktiv personal gällande grunder.

2. I de fall, då ersättningen bestämts till olika belopp för varje lönegrad, skall innehavare av befattning, avsedd för officer, hänföras till lönegrad O 3 och innehavare av befattning, avsedd för underofficer, till lönegrad Uo 3; dock att i fråga om ersättning till rullförings-(sjöruddförings-)befalet under förrättningar i värnpliktsärenden gäller vad därom särskilt stadgas.

2 KAP.

Innehavare av sådana för pensionerad personal avsedda befattningar, vilka hava karaktär av bisyssla.

16 §.

Bestämmelserna i detta kap. skola, där Kungl. Maj:t beträffande viss befattning icke annorlunda förordnat, gälla:

- a) landstomsområdesbefälhavare och landstomsförrådsförvaltare,
- b) innehavare av annan för pensionerad militär eller civilmilitär person avsedd befattning, som icke för vederbörande medför full tjänstgörings-skyldighet.

17 §.

Avlöningen för i detta kap. avsedd personal utgöres av *arvode* och utbetalas i den ordning, som om lön är stadgat i militära avlöningsreglementet med dess tillämpningsbestämmelser.

18 §.

1. Därest befattningshavare, som avses i detta kap., beviljats tjänstledighet eller är förhindrad att bestrida sin tjänst, och på den grund annan person beordras att uppehålla befattningen, skall arvodet avstås för den tid dylikt vikariat varar.

2. Därest hinder, som i 1 mom. sägs, föranletts av olycksfall i tjänsten, må, även om vikarie förordnas att uppehålla befattningen, arvodet bibehållas under en tid av sex månader från dagen för olycksfallet.

19 §.

Befattningshavare, som blivit tagen i häkte eller som undergår arreststraff med förbud att göra tjänst, må under tiden icke uppbära någon avlöning.

20 §.

Befattningshavare äger rätt till ersättning för *tjänsteresa*, under *tjänsteutövning å annan plats än tjänstgöringsorten* samt under *sjötjänstgöring* och *flygtjänstgöring*, allt på sätt därom finnes särskilt stadgat.

21 §.

Därest i detta kap. avsedd befattningshavare under militär tjänstgöring varder skadad genom olycksfall, må ersättning kunna beredas honom efter Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall.

3 KAP.

Innehavare av befattningar, avsedda att bestridas av icke pensionerad personal.

22 §.

Bestämmelserna i detta kap. skola gälla:

- a) mariningenjör- och marinläkarstipendiater;
- b) innehavare av sådan civilmilitär icke-ordinarie befattning, för vilken arvodet utgår enligt viss löneklass inom någon av de i militära avlöningsreglementet upptagna löneplanerna.

23 §.

1. Angående villkor för uppbärande av de för mariningenjör- och marinläkarstipendiater bestämda *arvodena* gäller vad därom särskilt stadgas.

2. I 1 mom. nämnd befattningshavare är under militärtjänstgöring utöver den kontanta ersättningen berättigad till enahanda förmåner, som tillkomma personal på aktiv stat, skolande i fråga om skada, vållad av olycksfall i tjänsten, eller sjukdom, ådragen under tjänstgöring, vad i 35—39 §§ av militära avlöningsreglementet stadgas gälla även efter tjänstgörings slut, därest vederbörande kvarstår i befattningen. Härvid skall befattningshavare i förekommande fall anses tillhöra den lönegrad, som svarar emot den tjänstklass, till vilken han hänföres.

24 §.

För innehavare av i 22 § punkten b) avsedd befattning skola i fråga om avlöningsförmånens åtnjutande de i militära avlöningsreglementet meddelade bestämmelser i tillämpliga delar lända till efter rättelse.

4 KAP.

Tillämpningsföreskrifter.

25 §.

Beslutanderätten i frågor, som i denna kungörelse avses, skall, där ej annorlunda stadgas, tillkomma, beträffande rullförings-(sjö)rullförings-)befälet: vederbörande inskrivnings-(stations-)befälhavare och vad angår övriga befattningshavare: chefen för den expedition eller stab, det ämbetsverk eller truppförband o. s. v., där vederbörande är anställd.

Förslag till
KUNGL. MAJ:TS KUNGÖRELSE
med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära
icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet.

Kungl. Maj:t har funnit gott meddela följande avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet.

1 KAP.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

I denna kungörelse avsedda befattningshavare utgöras av extra ordinarie tjänstemän, extra befattningshavare samt kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal.

2 §.

Där ej annorlunda stadgas, tillkommer beslutanderätten i frågor, som i kungörelsen avses, chefen för det ämbetsverk (arméförvaltningens vederbörande departement), truppförband, verk eller anstalt m. m., där vederbörande befattningshavare är anställd.

2 KAP.

Extra ordinarie tjänstemän.

3 §.

I detta kap. avsedda befattningar finnas uppförda å den vid kungörelsen fogade tjänsteförteckningen A eller varda genom särskilda beslut dit hänfödda.

4 §.

Där i denna kungörelse stadgas, att vad för aktiv personal i visst fall gäller skall tillämpas i fråga om extra ordinarie tjänstemän, skall tjänsteman vid tillämpningen av dylik bestämmelse i ifrågakommande avseende anses likställd med beställningshavare, som nedan anges, nämligen:

Extra ordinarie tjänstemän i löne- graderna nr	Likställes med
1—6	manskap
7—8	beställningshavare i lönegrad C 1
9—12	" " " C 2
13—14	" " " C 4
15—16	" " " C 5
17—23	" " " C 6
24—28	" " " C 10
29—30	" " " C 14

5 §.

1. I befattning, som i tjänsteförteckning A avses, må den kunna antagas, som

- a) uppnått 19 års ålder,
- b) blivit av vederbörande tjänsteläkare i avseende å hälsotillstånd godkänd till anställning i avsedd befattning,
- c) uppfyller de kompetenskrav, som för den ifrågavarande befattningen äro eller kunna bliva särskilt fastställda.

2. För i detta kap. avsedd befattningshavare må tjänstgöringstiden icke understiga den, som vid vederbörande ämbetsverk, truppförband o. s. v. gäller för aktiv personal med närmast motsvarande arbete.

6 §.

1. För den, som anställes i extra ordinarie befattning, är det första året av anställningstiden att anse såsom prövningstid.

2. Efter ett års anställning skall för den, som anses lämplig att bibehållas i befattningen, utfärdas skriftligt antagningsbevis.

3. Beträffande extra ordinarie tjänsteman, som erhållit antagningsbevis, skall entledigande av annan anledning än tjänstefel ske efter skriftlig uppsägning, så vitt möjligt senast tre månader före anställningens upphörande.

4. Har order om mobilisering eller om färdighållning för sådan utgått, äger befattningshavare icke erhålla entledigande utom för styrkt sjukdom eller av annat giltigt skäl.

7 §.

Vad i 2 § 3 mom. av militära avlöningsreglementet stadgas angående skyldighet att göra anmälan om bisyssla skall jämväl gälla i fråga om extra ordinarie tjänsteman.

8 §.

Löneplan för extra ordinarie tjänstemän (Eo).

Lönegrad		Löne- klass	O r t s g r u p p				
Nr	Omfattar löne- klasserna nr		I	II	III	IV	V
å r s l ö n k r o n o r							
1	a, b, 1-4	a	1 560	1 680	1 800	1 920	2 040
2	b, 1-5	b	1 680	1 800	1 920	2 040	2 160
3	1-6	1	1 800	1 932	2 064	2 196	2 328
4	2-7	2	1 944	2 088	2 232	2 376	2 520
5	3-8	3	2 088	2 244	2 400	2 556	2 712
6	4-9	4	2 232	2 400	2 568	2 736	2 904
7	5-10	5	2 376	2 556	2 736	2 916	3 096
8	6-11	6	2 520	2 712	2 904	3 096	3 288
9	7-12	7	2 664	2 868	3 072	3 276	3 480
10	8-13	8	2 808	3 024	3 240	3 456	3 672
11	9-14	9	2 952	3 180	3 408	3 636	3 864
12	10-15	10	3 096	3 336	3 576	3 816	4 056
13	11-16	11	3 240	3 492	3 744	3 996	4 248
14	12-17	12	3 420	3 684	3 948	4 212	4 476
15	13-18	13	3 600	3 876	4 152	4 428	4 704

Lönegrad		Löne- klass	O r t s g r u p p				
Nr	Omfattar löne- klasserna nr		I	II	III	IV	V
å r s l ö n k r o n o r							
16	14—19	14	3 840	4 128	4 416	4 704	4 992
17	15—20	15	4 080	4 380	4 680	4 980	5 280
18	16—21	16	4 320	4 632	4 944	5 256	5 568
19	17—22	17	4 680	5 016	5 352	5 688	6 024
20	18—22	18	5 040	5 400	5 760	6 120	6 480
21	19—23	19	5 400	5 784	6 168	6 552	6 936
22	20—24	20	5 760	6 168	6 576	6 984	7 392
23	21—25	21	6 120	6 552	6 984	7 416	7 848
24	22—26	22	6 480	6 936	7 392	7 848	8 304
25	23—27	23	6 900	7 380	7 860	8 340	8 820
26	24—28	24	7 380	7 884	8 388	8 892	9 396
27	25—29	25	7 860	8 388	8 916	9 444	9 972
28	26—30	26	8 400	8 940	9 480	10 020	10 560
29	27—31	27	8 940	9 492	10 044	10 596	11 148
30	28—32	28	9 480	10 044	10 608	11 172	11 736
		29	10 020	10 596	11 172	11 748	12 324
		30	10 560	11 148	11 736	12 324	12 912
		31	11 100	11 700	12 300	12 900	13 500
		32	11 700	12 312	12 924	13 536	14 148

9 §.

1. Lön till extra ordinarie tjänsteman utgår enligt den under 8 § införda löneplanen och utbetalas månadsvis i efterskott.

I den i 3 § omförmälda tjänsteförteckningen anges, till vilken lönegrad varje särskild befattning är att hänföra.

2. Extra ordinarie tjänsteman utan fast stationeringsort åtnjuter lön enligt den ortsgрупп tjänstgöringsorten tillhör.

3. Därest särskilda skäl finnas därtill föranleda, må lönen i fråga om viss grupp bland extra ordinarie tjänstemän eller visst slag av befattning av den myndighet, vilken äger tillsätta befattningen, bestämmas enligt lägre lönegrad eller, där sådan icke upptagits i löneplanen, till lägre belopp än som eljest kunnat ifrågakomma för befattningen.

4. I fråga om extra ordinarie tjänsteman, vilken från staten uppbär livränta, pension eller annat dylikt understöd, skall, där vederbörande centrala förvaltningsmyndighet så prövar skäligt, från lönen avdragas ett belopp, motsvarande högst livräntans, pensionens eller understödets storlek.

5. Efter prövning i varje särskilt fall må extra ordinarie tjänsteman, vilken icke kunnat befordras till ordinarie befattning vare sig av den anledning att mot hans tjänstgöring svarande befattning icke finnes inrättad på ordinarie stat eller på grund därav att tjänstemannen vid inrättandet av sådan ordinarie befattning uppnått för hög levnadsålder, kunna, därest de av honom utförda göromålen anses fullt motsvara jämförlig ordinarie befattning, och antalet av hans tjänstår därtill berättiga, av vederbörande centrala förvaltningsmyndighet tilldelas lön enligt den högsta löneklass, befattningshavaren kunnat erhålla, därest han varit ordinarie tjänsteman i motsvarande lönegrad.

10 §.

1. Vid tillträddandet av extra ordinarie befattning erhåller tjänsteman lön enligt den för lönegraden fastställda lägsta löneklassen, där ej föreskrifterna i 9 eller 11 § giva anledning till avvikelse härutinnan.

2. Efter att hava tillhört en och samma löneklass under tre år uppflyttas tjänstemannen till närmast högre löneklass samt efter ytterligare tre år till den därpå följande högre löneklassen och så vidare, intill dess högsta löneklassen inom lönegraden uppnåtts, allt så framt ej annat följer av föreskrifterna i 9 eller 11 §.

3. Uppflyttning till högre löneklass sker vid ingången av kalenderkvar-talet näst efter det, under vilket den för sådan uppflyttning stadgade tiden i den lägre löneklassen tilländagått.

I övrigt gäller såsom villkor för tjänstemans uppflyttning till högre löne-klass:

a) att han under minst fyra femtedelar av den tid, som erfordras för vinnande av uppflyttning, skall hava bestritt sin egen eller på grund av förordnande annan statens tjänst; dock att härvid såsom tjänstetid skall räknas jämväl tid, under vilken han åtnjutit semester eller tjänstledighet av anledning, som omförmäles i 14 eller 15 §;

b) att uppskov med uppflyttning prövats icke böra äga rum med hänsyn till mindre väl vitsordad tjänstgöring under den tid tjänstemannen tillhört den lägre löneklassen; dock att härvid viss i tjänsten begången förseelse, för vilken tjänstemannen särskilt bestraffats, icke i och för sig må föras honom till last, utan hänsyn därtill tagas, endast då förseelsen kan sägas karakterisera arten av tjänstgöringen i dess helhet; samt

c) att tjänstemannen icke redan uppnått den levnadsålder, vid vilken innehavare av i löneavseende närmast likställd civilmilitär beställning är skyldig att avgå från tjänsten.

Beslut om uppskov av anledning, som i punkt b) sägs, må icke fattas, utan att befattningshavaren erhållit tillfälle att förklara sig, och skall sådant beslut avse viss tid, minst ett halvt och högst tre år. Vid uppskovstidens utgång skall uppflyttning ske, om ej tjänstgöringen under nämnda tid givit anledning till förnyat uppskov därmed.

11 §.

1. Extra ordinarie tjänsteman, som befordras till extra ordinarie befattning inom högre lönegrad, skall i den nya tjänsten placeras lägst i löneklass närmast högre än den han före befordringen tillhörde. Dessutom skall, för omedelbar eller framtida uppflyttning till högre löneklass, tillgodoräknas honom den tid, intill tre år, varunder han i den föregående tjänsten tillhört löne-klass, som är närmast lägre än den, till vilken han på grund av vad sålunda föreskrivits bör vid befordran hänföras.

2. Har extra ordinarie tjänsteman eljest i statens eller det allmännas tjänst utfört arbete eller fullgjort uppdrag, som finnes vara av beskaffenhet att skäligen böra tillgodoräknas honom vid bestämmande av hans placering

i löneklass i den erhållna extra ordinarie befattningen, äger vederbörande myndighet besluta, i vad mån dylikt tillgodoräknande må äga rum; dock må härvid icke samtidigt tillämpas bestämmelserna i 1 mom. samt ej heller i något fall tillgodoräknas honom mer än sex år.

3. Angående tillgodoräknande av tid, varunder vederbörande varit fast anställd vid krigsmakten, gäller vad därom särskilt stadgas eller i visst fall av Kungl. Maj:t bestämmes.

4. Extra ordinarie tjänsteman, som övergår till annan extra ordinarie befattning inom samma lönegrad eller som utan något sitt förvällande flyttas från extra ordinarie befattning inom högre till dylik befattning inom lägre lönegrad, äger bibehålla den placering i löneklass han i den föregående tjänsten innehade; dock må lönen icke i något fall utgå enligt högre löneklass än den högsta för den nya tjänsten fastställda.

12 §.

1. Extra ordinarie tjänsteman äger årligen, såvida ej hänsyn till tjänstens behöriga upprätthållande utgör hinder därför, åtnjuta *semester* under nedan angivna antal dagar:

	Intill det år, under vilket tjänstemannen fyller 40 år	Från och med det år, under vilket tjänste- mannen fyller 40 år
Tjänsteman tillhörande lönegraderna 1—10	15 dagar	25 dagar
” ” ” 11—23	20 ”	30 ”
” ” ” 24—28	30 ”	40 ”
” ” ” 29—30	40 ”	40 ”

2. I övrigt gälla i fråga om semester de särskilda villkor och bestämmelser, som meddelats i militära avlöningsreglementet.

13 §.

För tid, under vilken extra ordinarie tjänsteman åtnjuter tjänstledighet från sin befattning, eller är hindrad att tjänstgöra, skall med hans lön förhållas på sätt i 14—18 §§ stadgas, så framt icke Kungl. Maj:t finner skäl att för visst fall annorlunda bestämma.

Vid tjänstledighet förekommande avdrag å avlöningen, *tjänstledighetsavdrag*, äro av tre slag, A-, B- och C-avdrag. A- och B-avdragens storlek framgår av nedanstående tabell, C-avdraget utgör för dag en trettiondel av och för kalendermånad hela månadslönen. På vederbörande myndighet ankommer att besluta, huruvida tjänsteman, som har att vidkännas C-avdrag, skall avstå jämväl övriga med tjänsten förenade förmåner.

Avdragstabell.

Löneklass	A-avdrag		B-avdrag		Löneklass	A-avdrag		B-avdrag									
	för dag	för mån.	för dag	för mån.		för dag	för mån.	för dag	för mån.								
	kr.	kr.	kr.	kr.		kr.	kr.	kr.	kr.								
a.....	—	60	18	—	1	20	36	—	16.....	2	50	75	—	5	—	150	—
b.....	—	70	21	—	1	40	42	—	17.....	2	70	81	—	5	40	162	—
1.....	—	80	24	—	1	60	48	—	18.....	2	90	87	—	5	80	174	—
2.....	—	90	27	—	1	80	54	—	19.....	3	10	93	—	6	20	186	—
3.....	1	—	30	—	2	—	60	—	20.....	3	30	99	—	6	60	198	—
4.....	1	10	33	—	2	20	66	—	21.....	3	50	105	—	7	—	210	—
5.....	1	20	36	—	2	40	72	—	22.....	3	70	111	—	7	40	222	—
6.....	1	30	39	—	2	60	78	—	23.....	4	—	120	—	8	—	240	—
7.....	1	40	42	—	2	80	84	—	24.....	4	30	129	—	8	60	258	—
8.....	1	50	45	—	3	—	90	—	25.....	4	60	138	—	9	20	276	—
9.....	1	60	48	—	3	20	96	—	26.....	5	—	150	—	10	—	300	—
10.....	1	70	51	—	3	40	102	—	27.....	5	40	162	—	10	80	324	—
11.....	1	80	54	—	3	60	108	—	28.....	5	80	174	—	11	60	348	—
12.....	1	90	57	—	3	80	114	—	29.....	6	20	186	—	12	40	372	—
13.....	2	—	60	—	4	—	120	—	30.....	6	60	198	—	13	20	396	—
14.....	2	10	63	—	4	20	126	—	31.....	7	—	210	—	14	—	420	—
15.....	2	30	69	—	4	60	138	—	32.....	7	50	225	—	15	—	450	—

14 §.

Extra ordinarie tjänsteman, som av särskilt tjänsteuppdrag eller annat offentligt uppdrag eller militär tjänstgöring är hindrad att bestrida sin tjänst, skall:

1) uppbära oavkortad lön för tid, under vilken han fullgjort statligt uppdrag, så framt icke annat följer av vad i denna paragraf nedan stadgas eller ock Kungl. Maj:t eller den myndighet, som har att besluta angående tjänstledigheten, annorlunda bestämmer;

2) vidkännas A-avdrag för tid, under vilken han med vederbörligt medgivande fullgjort offentligt, icke statligt uppdrag, där ersättning icke utgår eller utgår allenast med visst belopp för sammanträdes- eller förrättningsdag eller med däremot svarande arvode;

3) vidkännas B-avdrag för tid,

a) under vilken han fullgjort uppdrag såsom ledamot av riksdagen eller kyrkomötet eller såsom riksdagens revisor,

b) under vilken han fullgjort honom i fredstid åliggande tjänstgöring såsom beställningshavare i reserven eller å reserv- eller övergångsstät;

4) vidkännas C-avdrag för tid,

a) under vilken han innehaft anställning hos riksdagen eller dess revisorer eller hos kyrkomötet,

b) under vilken han fullgjort värnpliktstjänstgöring i fredstid; dock med rätt för honom att därunder åtnjuta *dagersättning* med två kronor för dag.

Angående avlöning till extra ordinarie tjänsteman, som tjänstgör vid mobiliserad del av krigsmakten, gäller vad därom kan varda särskilt stadgat.

15 §.

1. Har extra ordinarie tjänsteman skadats till följd av olycksfall i tjänsten och därigenom blivit hindrad att tjänstgöra å egen eller annan befattning, skall han under tiden

1) åtnjuta oavkortad lön, intill dess sex månader förflutit från dagen för olycksfallet;

2) vidkännas A-avdrag för tid därutöver, så framt ej särskilda skäl föranleda, att sådant avdrag icke skall äga rum.

2. Vad i 1 mom. stadgas äger motsvarande tillämpning, därest tjänsteman på grund av sin tjänst blivit utsatt för våld eller annan misshandel eller i tjänsten ådragit sig svårare smittsam sjukdom och av sådan anledning hindrats att uppehålla sin befattning, så ock därest han förbjudits att tjänstgöra till förekommande av smittofara.

Med svårare smittsam sjukdom förstås härvid sådan smittsam sjukdom, vilken enligt bestämmelserna i gällande epidemilag skall föranleda anmälan till vederbörande myndighet.

16 §.

1. Därest extra ordinarie tjänsteman av behörigen styrkt sjukdom i andra fall, än som avses i 15 §, hindras att tjänstgöra, skall han för den tiden vidkännas A-avdrag. Betingar sjukdomen tjänstledighet under längre tid än sex månader, bestämmer vederbörande myndighet, om tjänstemannen för tid därutöver skall vidkännas större avdrag å lönen än förut sagts.

2. Vid ledighet för havandeskap eller barnsbörd skall kvinnlig tjänsteman

1) vidkännas B-avdrag under en tid av högst tre månader,

2) vidkännas C-avdrag för tid därutöver.

17 §.

1. Har extra ordinarie tjänsteman erhållit tjänstledighet av annan anledning än i 14—16 §§ omförmäles, skall han för den tid ledigheten omfattar vidkännas C-avdrag.

2. Såsom undantag från vad i 1 mom. stadgas gäller, att tjänsteman under högst 10 dagar av ett och samma kalenderår må kunna medgivas ledighet för uppgiven enskild angelägenhet av vikt mot allenast B-avdrag.

18 §.

1. Undergår extra ordinarie tjänsteman arreststraff med förbud att göra tjänst, skall han därunder vidkännas B-avdrag.

2. Extra ordinarie tjänsteman, som avstängts från tjänstgöring eller tagits i häkte, skall under tiden vidkännas C-avdrag, så framt ej finnes skälighet att låta honom uppbära någon del av avlöningen.

3. Prövas undergånget arreststraff icke böra räknas vederbörande till last, eller finnes avstängningsåtgärd hava varit obefogad, eller blir för brott häktad frikänd, skall vad av hans avlöning innehållits till honom utbetalas.

4. Avhåller sig extra ordinarie tjänsteman från tjänstgöring utan att hava i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall, må han för den tiden icke åtnjuta avlöning.

19 §.

Kallortstillägg utgår till extra ordinarie tjänsteman efter samma grunder som till personal på aktiv stat.

20 §.

1. Extra ordinarie tjänsteman, vilken förordnas att såsom vikarie bestrida extra ordinarie befattning inom högre lönegrad, äger uppbära *vikariatsersättning* med belopp, som framgår av nedanstående tabell:

Vid vikariat å befattning inom lönegraderna nr	Vikariatsersättning	
	för dag kr.	för månad kr.
2—10.....	—: 40	12: —
11—14.....	—: 70	21: —
15—20.....	1: —	30: —
21—24.....	1: 25	37: 50
25—30.....	1: 50	45: —

2. Till extra ordinarie tjänsteman, vilken förordnas att såsom vikarie uppehålla befattning, för vilken ordinarie beställningshavare är avsedd, utgår vikariatsersättning med i militära avlöningsreglementet angivet belopp.

3. Den, som för längre tid, minst sex månader, förordnas att uppehålla högre befattning, skall, så länge förordnandet fortfar, med avseende på semester, tjänstledighet och sjukvård anses tillhöra den högre lönegraden samt den löneklass inom denna, som är närmast högre än den han själv tillhör.

21 §.

1. I fråga om ersättning för *tjänsteresa*, för *flyttkostnad* och för *tjänstebostad* skall gälla vad för aktiva beställningshavare vid försvarsväsendet föreskrives.

2. Därest icke central förvaltningsmyndighet annorlunda beslutar, skall vad i 1 mom. stadgas äga tillämpning jämväl beträffande *ersättning vid tjänstgöring utom förlägningsorten*.

22 §.

Angående befattningshavares rätt att från kronans vederbörande matinrättningar, förråd och dylika anstalter utbetomma tillagad portion, proviant, beklädnadspersedlar samt bränsle och lyseförnödenheter ävensom angående rätt att betomma fria arbetskläder gäller vad därom särskilt stadgas.

23 §.

Därest anslag för sådant ändamål finnes anvisat, må extra ordinarie tjänsteman kunna tilldelas särskild *gratifikation* eller *belöning*.

24 §.

Extra ordinarie tjänsteman är berättigad till *läkarvård* och *läkemedel* på statens bekostnad enligt vad för beställningshavare på aktiv stat vid försvarsväsendet är stadgat; dock att kostnad för läkemedel ävensom sådan kostnad, som avses i 37—39 §§ av militära avlöningsreglementet, så framt icke Kungl. Maj:t för särskilt fall annorlunda medgiver, endast vid olycksfall i tjänsten må gäldas helt av statsmedel.

25 §.

Avlider extra ordinarie tjänsteman, skall till hans dödsbo såsom *begravningshjälp* utbetalas ett belopp motsvarande en tiondel av hans oavkortade årslön vid tiden för dödsfallet, dock lägst 300 och högst 600 kronor. I nämnda belopp skall den vid dödsfall till följd av olycksfall i arbete enligt lag och särskild författning utgående begravningshjälpen anses inbegripen.

3. KAP.

Extra befattningshavare.

26 §.

Icke-ordinarie befattningshavare, som antages för att fylla ett mera tillfälligt behov av sådan personal, som avses i 2 kap., benämnas extra befattningshavare.

27 §.

Avlöning till extra befattningshavare bestämmes, för så vitt icke vederbörande centrala förvaltningsmyndighet för visst fall fastställt avlöningsförmånerna, av den myndighet, som äger tillsätta befattningen. Härvid skall iakttagas, att avlöningen icke i något fall må överstiga vad som motsvarar begynnelselönen för jämförlig extra ordinarie tjänsteman.

28 §.

Förordnas extra befattningshavare att såsom vikarie bestrida extra ordinarie eller ordinarie tjänst, äger han åtnjuta de avlöningsförmåner, som vid dylikt förordnande skulle hava tillkommit honom, därest han varit extra ordinarie tjänsteman inom den lönegrad, som kan anses närmast motsvara hans befattning.

29 §.

Efter ett års fortlöpande anställning må extra befattningshavare kunna erhålla *semester* under 10 dagar för år; dock att i fråga om befattningshavare med avlöning till högre belopp än den för 10. lönegraden lägst fastställda lönen semestertiden må utsträckas till 15 dagar för år.

30 §.

Vid skada till följd av olycksfall i tjänsten liksom ock vid sjukdom äger extra befattningshavare uppbära *sjukavlöning* enligt de grunder, som gälla för vid försvarsgrenen anställd arbetarpersonal.

Därjämte erhåller han i dylika fall på statsverkets bekostnad *läkarvård* m. m. enligt de för extra ordinarie tjänstemän gällande bestämmelser.

31 §.

Avlider extra befattningshavare, skall till hans dödsbo såsom *begravningshjälp* utbetalas ett belopp, motsvarande en tiondel av den avlöning, som enligt de vid tidpunkten för dödsfallet gällande bestämmelser skulle hava utgått till honom under ett år, dock högst 600 kronor. I nämnda belopp skall den vid dödsfall till följd av olycksfall i arbete enligt lag och särskild författning utgående begravningshjälpen anses inbegripen.

4 KAP.

Kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal.

32 §.

Beträffande kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal skola de i fråga om extra ordinarie tjänstemän i 2 kap. meddelade bestämmelserna, där ej i detta kap. annat sägs, i tillämpliga delar lända till efter rättelse.

I detta kap. avsedda befattningar finnas uppförda å vid denna kungörelse fogade tjänsteförteckning B eller varda genom särskilda beslut dit hänförda.

33 §.

Befattningshavare, som här avses, äger enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av vederbörande centrala förvaltningsmyndighet, fritt erhålla *kost, bostad* i av statsverket disponerad lägenhet med möbler och sängservis ävensom *bränsle, lyse* och *tvätt* samt åtnjuter därutöver *kontant lön* enligt följande löneplan.

Löneplan för kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal (K).

Lönegrad nr	Löneklass nr	Årslön kr.	Lönegrad nr	Löneklass nr	Årslön kr.
1	1	576	5	3	1 296
	2	684		4	1 404
	3	792		1	1 260
	4	900		2	1 404
2	1	792	6	3	1 548
	2	900		4	1 692
	3	1 008		1	1 404
	4	1 116			2
3	1	936	7	3	1 692
	2	1 044		4	1 836
	3	1 152		1	1 548
	4	1 260			2
4	1	1 080	3	1 836	
	2	1 188		4	1 980

Av tjänsteförteckningen B framgår, till vilka lönegrader de olika befattningarna hänföras.

34 §.

1. Befattningshavare äger, därest hänsyn till tjänstens behöriga upprätthållande icke utgör hinder därför, årligen åtnjuta *semester* under nedan angivet antal dagar, nämligen:

	Intill det år, under vilket be- fattningshavaren fyller 40 år	Från och med det år, under vilket befattnings- havaren fyller 40 år
Befattningshavare tillhörande lönegraderna 1—4	15 dagar	25 dagar
Befattningshavare tillhörande lönegraderna 5—7	30 »	30 »

2. Under semester må befattningshavare såsom ersättning för eljest utgående förmåner av fri kost erhålla *kostpenningar* med ett belopp av 2 kronor för dag.

35 §.

Vid tillämpningen av 14—16 §§ samt 17 § 2 mom. skall tjänstledighetsavdraget i varje fall utgöra följande belopp, nämligen:

	För dag kr.	För månad kr.
Där lönen överstiger 1 500 kronor ...	1: 25	37: 50
» » » 600 men icke 1 500 kronor	—: 75	23: 50
» » icke överstiger 600 kronor	—: 50	15: —

36 §.

1. Därest vid ledighet eller förhinder, som i 14—16 §§ samt 17 § 2 mom. sägs, kost och bostad eller endera av dessa förmåner icke kunna erhållas på eljest vanligt sätt, och fri sjukhusvård icke åtnjutes, utgår ersättning för först nämnda förmåner med belopp, som vederbörande centrala förvaltningsmyndighet äger bestämma; skolandet, i de fall då sjukhusvård endast till hälften bekostas av statsmedel, nu avsedd ersättning nedsätts i samma förhållande.

2. Vid sådan tjänstledighet, som i 17 § 1 mom. sägs, skall befattningshavare avstå — förutom samtliga kontanta avlöningsförmåner — jämväl de med befattningen förenade naturaförmåner; dock att, därest så befinnes skäligt, bostadsförmån, med iakttagande av vad i 40 § stadgas, må bibehållas.

37 §.

Befattningshavare, vilken förordnas att såsom vikarie bestrida tjänst inom högre lönegrad, äger därunder uppbara *vikariatsersättning* med 50 öre för dag.

38 §.

Ersättning vid vård å allmänt sjukhus skall beräknas enligt följande grunder:

a) i fråga om egentlig sjukhusvård enligt den för sjukhuset fastställda legosängsavgiften för plats

å allmän sal beträffande befattningshavare, tillhörande 1.—4. lönegraderna, samt

i halvskilt rum eller, om sådant ej finnes tillgängligt, enskilt rum beträffande befattningshavare, tillhörande 5.—7. lönegraderna;

b) i fråga om sinnessjukhus enligt den för sjukhuset fastställda avgiften för vård å allmän avdelning.

39 §.

Avlider befattningshavare, som avses i detta kap., skall till dödsboet såsom *begravningshjälp* utbetalas ett belopp av 300 kronor. I nämnda belopp skall den vid dödsfall på grund av olycksfall i arbete utgående begravningshjälpen anses inbegripen.

40 §.

Fri bostad, som upplåtits åt befattningshavare, vilken avses i detta kap., skall, där den myndighet, vilken äger tillsätta befattningen, icke på grund av särskilda omständigheter finner skäl annat medgiva, frånträdas samtidigt med att befattningshavaren avgår från sin anställning. Avlider innehavare av dylik bostad, må dock, därest vederbörande varit familjeförsörjare, sterbhuset äga disponera bostaden under så lång tid, som myndigheten äger bestämma; dock mot skyldighet, där så lämpligen kan ske, att utan ersättning upplåta nödigt utrymme i bostaden åt den avlidnas efterträdare.

2. Vid semester och annan ledighet skall det, där så prövas erforderligt, åligga innehavare av fri bostad att utan ersättning avstå bostaden eller upplåta nödigt utrymme i densamma för vikarie.

41 §.

1. Därest hinder möter att tilldela befattningshavare fri bostad med möbler, bränsle och lyse m. m., ankommer det på vederbörande centrala förvaltningsmyndighet att efter framställning av den myndighet, som i 2 § avses, fastställa kontant ersättning att utgå i stället för dylik naturaförmån. Sådan ersättning må beräknas allenast för ett möblerat rum och vid bestämmandet av densamma skall hänsyn tagas till gängse hyrespris å befattningshavarens tjänstgöringsort.

2. Kan befattningshavare undantagsvis icke vid truppförbandet o. s. v. in natura tillhandahållas fri kost, skall såsom ersättning härför utbetalas *kostpenningar* med ett belopp av 2 kronor för dag.

5 KAP.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser.

42 §.

Denna kungörelse träder i kraft den

1. Med avseende å placering i löneklass eller uppflyttning i högre löneklass skola bestämmelserna i kungörelsen så tillämpas, som om de varit

gällande under hela den tid vederbörande i oavbruten följd innehaft anställning i statens tjänst.

2. En var, vilkens tjänstgöring efter denna kungörelses trädande i kraft är av minst samma omfattning som under tiden närmast dessförinnan, må icke i anledning av bestämmelserna i kungörelsen lida minskning i den avlöning, inberäknat dyrtidstillägg, eller i den förmån av semester, som förut tillkommit honom.

3. Gottgörelse för sådan minskning i avlöning, som avses i punkten 2, skall utgå i form av personligt lönetillägg att åtnjutas i den mån vederbörande icke genom avlöningsförhöjning — vunnit till följd av uppflyttning till högre löneklass inom samma eller högre lönegrad eller på grund av flyttning till annan ort — erhåller en avlöning, som uppgår till den, vartill han varit berättigad före kungörelsens trädande i kraft.

4. För bestämmande huruvida extra ordinarie tjänsteman, som för tiden efter denna kungörelses trädande i kraft icke kommer att bibehållas vid tidigare fritt åtnjutna förmåner in natura, skall anses lida sådan minskning i avlöning, som avses under punkten 2, skall värdet av nedannämnda förmåner uppskattas efter följande beräkningsgrunder, nämligen: a) hyresfri bostad till belopp, motsvarande den ersättning, som ordinarie beställningshavare, vilken fått liknande bostadslägenhet till sig upplåten såsom tjänstebostad, har att erlägga för sådan bostad, b) fritt bränsle, därest bostaden varit försedd med centraluppvärmning, med belopp, som härför erlägges av innehavare av liknande tjänstebostad, men eljest med ett i förhållande till anskaffningspriset vid vederbörligt truppförband (regemente, station, kår, anstalt m. m.) beräknat belopp, c) lyse efter sist angivna grund, d) manskapsportion till ett belopp, som motsvarar den enligt de vid vederbörlig gren av försvarsväsendet gällande bestämmelser utgående portionsgottgörelsen till manskap, vilket icke uttager portion in natura, samt e) fria beklädnads-persedlar till belopp av högst 120 kronor för år.

TJÄNSTEFÖRTECKNING A.

Utvisande de befattningar, för vilka lön utgår enligt den under 8 § intagna löneplan (Eo).

Lönegrad nr	Befattningar vid		
	armén	marinen	flygvapnet
1	—	—	—
2	Eldare vid vissa etablissem- ment. ¹ Förrådshandräckningskarl vid fortifikationsförvalt- ningen i Boden. Gårdsvaktmästare vid garni- sonssjukhuset i Stock- holm. Hästkötare (kärkarl). ¹ Manlig betjäning vid krigs- skolan. ¹ Portvakt tillika gårdskarl vid garnisonssjukhuset i Boden. Skrivbiträde. ¹ Stallbetjänt vid ridskolan. Vaktmästare vid högvakten i Stockholm.	Skrivbiträde. ¹ Vaktkarl tillika eldare å batterivärn Aspöberg.	Skrivbiträde. ¹
3	—	—	—
4	Eldare av 2. klass vid garni- sonssjukhus. ¹ Eldare och gårdskarl vid garnisonssjukhus. ¹ Kontorsbiträde. ¹ Kontorsvakt (telefonvakt). ¹ Ritarbiträde. ¹	Eldare av 2. klass vid flot- tans sjukhus i Karlskrona. Kontorsbiträde. ¹ Kontorsvakt. ¹ Ritarbiträde. ¹ Sjukbesökare. ¹	Kontorsbiträde. ¹ Portvakt vid Hesslö flygfält. Ritarbiträde. ¹
5	Eldare av 2. klass vid rege- mente (kår). ¹ Eldare vid militärstabs- byggnaden i Stockholm. Fodermarsk vid remontdepå. Förman vid krigsskolan. ¹ Förrådsman vid regemente (kår). ¹ Stallförman vid ridskolan. Vaktmästare vid artilleri- stabens lokaler vid artil- lerigården. Vaktmästare vid militär- förvaltningskursen.	Eldare vid regemente. ¹ Förman av 2. klass vid för- råd samt vid matinrätt- ningar och kaserner. ¹	—
6	Automobilförare vid garni- sonssjukhus. ¹ Eldare av 1. klass vid garni- sonssjukhus. ¹ Fodermarsk vid general- stabens stall. Vallmästare å Karlsborg.	—	—

¹ Vilka befattningar, som skola finnas vid de särskilda ämbetsverken, truppförbanden, anstalterna o. s. v., fastställes i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer.

Lönegrad nr	Befattningar vid		
	armén	marinen	flygvapnet
7	Biträdande montör vid Bodens fästning. Förrådsvaktmästare vid fortifikations-(fastighets-)förvaltning. ¹ Kanslibitråde. ¹ Laboratoriebiträde. ¹ Maskinist vid arméförvaltningens ämbetshus.	Förman av 1. klass vid förråd samt vid matinrättningar och kaserner. ¹ Kanslibitråde. ¹ Laboratoriebiträde. ¹	Kanslibitråde. ¹
8	Kontorist. ¹ Skogvaktare vid skogsförvaltningen å Järvafältet, vid Tingstäde, Karlsborg och i Boden. Trädgårdsmästare vid garnisonssjukhuset i Boden.	Kontorist. ¹	Kontorist. ¹
9	Extra poliskonstapel. ¹ Portvakt vid militärstabsbyggnaden i Stockholm.	Extra poliskonstapel. ¹	—
10	Arbetsförman av 2. klass. ¹ Förste kontorist. ¹ Maskinist vid garnisonssjukhuset i Stockholm. ¹	Arbetsförman av 2. klass. ¹ Förste kontorist. ¹	Förste kontorist. ¹
11	Ritare av 2. klass. ¹	Ritare av 2. klass. ¹	Ritare av 2. klass. ¹
12	Arbetsförman av 1. klass. ¹	Arbetsförman av 1. klass. ¹	—
13	Kontorsskrivare av 2. klass. ¹ Mästare vid verkstad. ¹ Stallföreståndare vid generalstabens stall.	Kontorsskrivare av 2. klass. ¹	Kontorsskrivare av 2. klass. ¹
14	Mästare vid verkstad. ¹	Mästare vid örlogsvarv eller verkstad (kronobageri). ¹	Mästare vid central flygverkstad. ¹
15	Kontorsskrivare av 1. klass. ¹ Laborant. ¹ Ritare av 1. klass. ¹	Kontorsskrivare av 1. klass. ¹ Laborant. ¹ Ritare av 1. klass. ¹	Kontorsskrivare av 1. klass. ¹ Ritare av 1. klass. ¹
16	—	Verkmästare av 2. klass. ¹	—
17	—	Kontorsföreståndare vid ingenjördepartementet vid örlogsvarvet i Stockholm. ¹	—
18	Konstruktör. ¹	Konstruktör. ¹ Kontorsföreståndare vid ingenjördepartementet vid örlogsvarvet i Karlskrona. ¹ Verkmästare av 1. klass. ¹	Konstruktör. ¹
19	—	—	—
20	—	—	—
21	—	—	—
22	—	—	—

¹ Vilka befattningar, som skola finnas vid de särskilda ämbetsverken, truppförbanden, anstalterna o. s. v., fastställes i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer.

Lönegrad nr	B e f a t t n i n g a r v i d		
	armén	marinen	flygvapnet
23	—	Experimentingenjör vid torped- och mindeparte- mentet vid örlogsvarvet i Karlskrona.	—
24	—	—	—
25	—	—	—
26	—	Ritkontorsföreståndare vid ingenjördepartementet vid örlogsvarvet i Karlskrona. Verkstadsföreståndare vid artilleridepartementet vid örlogsvarvet i Karlskrona. Verkstadsingenjör vid tor- ped- och mindepartemen- tet vid örlogsvarvet i Stockholm.	—
27	—	—	—
28	—	—	—
29	—	—	—
30	—	—	—

T J Ä N S T E F Ö R T E C K N I N G B.

Utvisande de befattningar, för vilka lön utgår enligt den under 33 § intagna löneplan (K).

Lönegrad nr	B e f a t t n i n g a r v i d		
	armén	marinen	flygvapnet
1	Undersköterska vid garnisonssjukhus. ¹	—	—
2	Kokerska. ¹	Kokerska. ¹	Kokerska. ¹
3	Kokerska. ¹	Kokerska. ¹	—
4	Biträdande husmoder vid regemente (kår, skola). ¹ Hushållerska vid krigsskolan. Tvättförestånderska vid garnisonssjukhus. ¹	Kokerska (köksförestånderska). ¹ Tvättförestånderska vid sjukhus. ¹	—
5	Husmoder av 2. klass vid regemente (kår). ¹ Köksförestånderska vid garnisonssjukhus. ¹ Sjuksköterska. ¹ Översköterska (avdelningssköterska) vid garnisonssjukhuset i Boden. ¹ Översköterska (laboratorisköterska) vid garnisonssjukhuset i Boden.	Avdelningssköterska (nattsköterska). ¹ Sjuksköterska. ¹	Husmoder vid kår. ¹ Sjuksköterska. ¹
6	Översköterska (operations- eller röntgensköterska) vid garnisonssjukhuset i Boden.	Operationssköterska. ¹	—
7	Husmoder vid garnisonssjukhus. ¹ Husmoder av 1. klass vid regemente (kår, skola). ¹	Översköterska (husmoder). ¹	—

¹ Vilka befattningar, som skola finnas vid de särskilda ämbetsverken, truppförbanden, anstalterna o. s. v., fastställes i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer.

X. Särskilda yttranden.

A. Vissa av de sakkunniga.

Herr Carlström har anfört:

I tillämpliga delar hänvisande till den reservation, som av mig fogats till det betänkande, vilket den 21 juli 1930 framlagts av 1928 års lönekommitté med förslag till allmänt avlöningsreglemente för ordinarie tjänstemän, tillhörande den civila statsförvaltningen, samt med understrykande av de synpunkter jag framhållit med avseende på extraordinariefrågan i ett särskilt yttrande till samma kommittés betänkande av den 27 maj 1931 med förslag till avlöningsreglemente för extra ordinarie och extra tjänstemän vid den civila statsförvaltningen får jag angående här föreliggande förslag såsom min enskilda mening endast uttala den uppfattningen, att de sakkunniga i fråga om avlöningsbestämmelserna för innehavare av vissa arvodesbefattningar vid försvarsväsendet i fredstid allt för ivrigt sökt utplåna den gräns, som nu finnes i avlöningsförmåner mellan dessa och beställningshavare på stat.

Särskilt i motiveringen hava de sakkunniga gång efter annan återkommit till frågan om dessa arvodesbefattningars likvärdighet med beställningar i aktiv tjänst och understrukit denna likvärdighet. Utan att vilja förneka, att vissa arvodestjänster kunna vara lika krävande som en del tjänster på stat, anser jag likväl, att den förvärvsmöjlighet, som en redan pensionerad beställningshavare erhåller genom fortsatt anställning med en icke oväsentlig inkomst i statens tjänst, är i och för sig så värdefull, att den ej kan anses vara för arvodestagaren otillfredsställande, även om den ej i allo ger samma förmåner som tjänst på stat. Den »förtjänst», som staten anses göra genom användandet av pensionerad personal för vissa befattningar, kan i själva verket sägas vara ömsesidig, ty endast i ett fåtal fall torde det vara möjligt för den, som inträtt i pensionsåldern, att i fria marknaden erhålla motsvarande inkomster.

Herrar Curtman, Hedengren och Sandström hava anfört:

De av de sakkunniga utarbetade förslagen till avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie personal vid försvarsväsendet kunna ur personalsynpunkt icke anses tillfredsställande, ty denna personal har lika väl som den aktiva militära personalen förväntat en verklig lönereglering.

De nu föreslagna arvodes- och lönebeloppen bereda nämligen i många fall icke personalen full rättvisa, och liksom vi beträffande den aktiva personalen anfört, anse vi även beträffande de civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavarna, att den föreslagna nya ortsgrupering kan vara ägnad att försämra löneläget för vissa befattningshavare, varför det kan

ifrågasättas, om icke med genomförandet av det nya ortsgrupeeringsystemet bör anstå, tills en verklig lönereglering kommer till stånd. De i Stockholm placerade befattningshavare, på vilka de nu förevarande avlöningsbestämmelserna äro tillämpliga, böra dock i avvaktan på löneregleringen och den därmed följande nya ortsgrupeerings genomförande beredas särskild kompensation med hänsyn till de särskilt höga levnadskostnaderna å denna ort.

För arvodisternas vidkommande vilja vi understryka den av sakkunnigemajoriteten hävdade principiella uppfattningen, att arvodena böra sättas till sådana belopp, att den sammanlagda ersättningen motsvarar den lön, som utgår till aktiv befattningshavare med närmast motsvarande tjänst. Ehuru en dylik förändring icke nu kunnat föreslås, få vi framhålla önskvärdenheten av att arvodena i detta sammanhang ändock blivit omräknade med hänsyn till ortsgrupeeringen. Till stöd härför få vi åberopa, att det tidigare uttryckligen uttalats, att en dylik omreglering borde ske i samband med dyrtidstilläggens inkludering i arvodena.

Beträffande de civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavarna hava åtskilliga förslag från såväl myndigheterna som personalen avvisats med hänvisning till innebörden i det åt de sakkunniga givna uppdraget. Denna personals ställning är dock så säregen inom statsförvaltningen, och så befogade erinringar hava i vissa fall gjorts emot bl. a. den för vissa befattningshavare nu gällande löneställningen, att en prövning av deras lönefråga i hela dess vidd icke längre borde undanskjutas. På grund av begränsningen i uppdraget hava de sakkunniga icke heller i den utsträckning, som borde varit fallet, kunnat taga hänsyn till att denna personal icke är rekryteringspersonal såsom motsvarande befattningshavare inom den civila statsförvaltningen utan kan anses vara anställd i innehavande befattningar, såsom om de i praktiken vore ordinarie tjänster.

Då vi trots detta likväl i här berörda avseenden avstå från att framlägga direkta från de sakkunnigas majoritet avvikande förslag, så beror detta därpå, att vi förutsätta, att den av de sakkunniga beträffande den aktiva militära personalen förordade utredningen av de militära lönespörsmålen snarast skall komma till stånd, och att därvid också alla frågor berörande den nu förevarande personalens löneställning m. m. komma att upptagas till ingående behandling.

I fråga om förslaget till kungörelse med avlöningsbestämmelser för innehavare av vissa arvodesbefattningar vid försvarsväsendet i fredstid kunna vi dock icke biträda sakkunnigemajoritetens mening i vad rör avfattningen av 13 §.

Under det att de sakkunnigas beslut innebär, att rullförings-(sjörullförings-) befälhavare och rullförings-(sjörullförings-)biträden icke skulle vara berättigade till läkarvård och läkemedel lika som övriga arvodestagare, hava vi såsom vår mening framhållit, att samma förmåner i dessa fall böra tillkomma all den personal, som beröres av kungörelsen. En olikhet härutinnan synes

oss omotiverad särskilt för dem, som blivit skadade i tjänsten till följd av olycksfall, eller som på grund av sin tjänst eller av den anledningen, att de tillhöra krigsmakten, bliva utsatta för våld eller annan misshandel, ävensom för dem, som till förekommande av smittsam sjukdoms spridande förbjudits att tjänstgöra.

Vi anse därför konsekvensen bjuda, att åtminstone i nämnda fall rullförings-(sjöruullförings-)befälet får åtnjuta samma förmåner som de befattningshavare, vilka avses i 1 § punkten b).

Även vid sjukdom under andra förhållanden anse vi emellertid att all arvodespersonal bör åtnjuta samma förmåner.

I motiveringen till 13 § (sid. 24) framhålles också, att det nog kan låta sig göra att genom samråd med annan statsinstitution ordna läkarvården för rullföringspersonalen även på ort, som icke är förläggningssort för något truppförband.

Vi hemställa därför, att första momentet av nämnda paragraf måtte erhålla följande lydelse:

»Befattningshavare är berättigad till läkarvård och läkemedel på statens bekostnad enligt de bestämmelser, som gälla för personal på aktiv stat.»

Herr Nilsson har anfört:

Den anmärkning av mera allmän innebörd, som jag fann mig föranlåten att bifoga sakkunniges förra betänkande — att sakkunnige tillerkänt de ordinarie militära befattningshavarna förmåner utöver dem, som tillkomma eller enligt 1928 års lönekommittés förslag skulle tillkomma motsvarande eller jämförbara civila tjänstemän — synes mig vara påkallad jämväl beträffande de avlöningsbestämmelser med åtföljande motivering, som sakkunnige här framlägga för den icke-ordinarie personalens vidkommande. Jag finner det dock ej nödigt att nu åter påvisa de olika fallen, där en onödig avvikelse från den önskvärda likställigheten förefinnes.

Vidare önskar jag här tillkännagiva, att jag ställer mig tvivlande och åtminstone i vissa fall avvisande mot det betraktelsesätt, som sakkunnige anlägga på innehavarna av de för pensionerad personal avsedda befattningarna. Jag finner det icke utan vidare klart, att summan av pension och arvode skall motsvara slutlönen för vederbörande befattningshavare på aktiv stat. Avlöningen bör här som eljes rätta sig efter tjänstens art, dess möda och ansvar, och icke syfta till att bereda den tidigt pensionerade officeren eller underofficeren en oförminskad årsinkomst. Jag anser — för att nu anföra ett konkret exempel — det vara en överdrift, då man som regel vill avlöna rullföringsbefälhavaren med högsta kaptenslön och stundom ännu högre. Det enkla arbetet på en rullföringsexpedition torde närmast kunna jämföras med vanligt registratorsarbete. Registratorn avlöndades i många år enligt gamla första normalgraden eller efter 21. lönegraden, tills man en vacker dag upptäckte, att det förslog med den 14. Kaptenslönen betyder nu ungefär 22. lönegraden.

Slutligen ber jag få anteckna, att jag icke biträtt sakkunniges förslag att

utsträcka den i år träffade anordningen med provisoriskt dyrortstillägg att omfatta även vissa arvodister. Sakkunnige hava eljes fattat sin uppgift i snävaste laget. Här åter synas de rent opåkallat hava tagit sig före att rubba en gränslinje, som Kungl. Maj:t och riksdagen nyss uppdragit.

B. Särskilt tillkallade personalrepresentanter.

Herrar Adamsson och Lind hava anfört:

Lönereglering.

Det är med beklagande vi måste konstatera, att de sakkunniga på grund av givna direktiv icke ansett sig kunna gå in på sådana spörsmål som en förbättring av lönerna i de lägre lönegraderna eller en omarbetning av tjänsteförteckningen.

Vad beträffar den förra frågan, så äro ju lönerna i de lägsta lönegraderna sådana, att man med skäl måste fråga sig, hur det kan vara möjligt för en självförsörjande och i ännu högre grad en familjeförsörjare att över huvud taget existera på dessa inkomster. Att göra det i en stad som Stockholm med sina våldsamt höga hyror torde helt enkelt vara ogörligt, om icke genom extra arbete på fritid eller genom hustruns medverkan i förvärvsarbete den tröstlösa situationen i någon mån kan bättras upp.

I vad det gäller frågan om tjänsteförteckningen, må här erinras om, att särskilt beträffande ritkontorsbefattningarna mycket starka klagomål hava anförts av personalen. Då nu gällande lönekungörelse tillkom år 1928, voro i tjänsteförteckningen nämnda befattningar inplacerade på ett sätt, som vid jämförelse med motsvarande befattningar vid kommunikationsverken betecknade en avsevärd försämring. Medan nämnda tjänster vid kommunikationsverken börja i 11. och sluta i 22. lönegraden — chefsbefattningar oräknade — röra de sig för den personal det här gäller från och med 4. till och med 18. lönegraden. Då arbetets art är av samma karaktär och kompetensfordringarna torde vara fullt jämförbara, synes ingen anledning förefinnas att bibehålla denna skillnad. Det hade varit synnerligen angeläget, att en justering på dessa punkter kunnat ske nu, då de sakkunniga i alla fall funnit sig kunna vidtaga vissa andra ändringar i tjänsteförteckningen.

Ordinariefrågan.

Såsom de sakkunniga i sitt betänkande framhållit har Marinens Civila Tjänstemannaförbund i skrivelser till 1928 års lönekommitte den 21 november 1928 samt till sakkunniga den 24 februari 1931 framfört önskemål om uppförande av vissa icke-ordinarie befattningar vid marinen å ordinarie stat. Som skäl för dessa sina framställningar har Marinens Civila Tjänstemannaförbund bl. a. åberopat vad som i enahanda syfte framförts i underdåniga skrivelser, av Kungl. Marinförvaltningen den 30 maj 1927

D.N:r 270—F
naut. 1068/25'

samt av Chefen för Marinstaben den 31 maj 1928 D.N:r 306. I Marinens Civila Tjänstemannaförbunds ovannämnda skrivelse till sakkunniga ha även hänvisats till, att Försvarsväsendets lönenämnd så tidigt som den 29 juni 1926 uttalat lämpligheten av att personalen uppfördes å ordinarie stat.

Då emellertid sakkunniga ansett sig på grund av begränsningen av sitt uppdrag icke kunna upptaga detta spörsmål under behandling, få vi, då denna fråga är av stor betydelse för såväl personalen som även, såsom av ovan åberopade skrivelser framgår, för försvarsväsendet, uttala önskvärdheten av att denna personals uppförande å ordinarie stat snarast göres till föremål för utredning. Därest detta icke kan ske i samband med fastställandet av nu ifrågavarande avlöningsreglemente, torde lämpligen denna fråga kunna upptagas till realbehandling vid den av sakkunniga förutsatta utredningen beträffande avlöningsförhållandena för såväl den aktiva som den icke-ordinarie personalen.

Denna realbehandling bör också omfatta förhållandet inom armén och den där befintliga civila icke-ordinarie personalen. Härvid bör även ägnas uppmärksamhet åt den frågan, huruvida icke viss del av denna personal redan inom ramen av nuvarande organisation skulle kunna beredas möjligheter till befordran till ordinarie tjänster. Detta skulle nämligen kunna ernås genom en ändring av föreskrifterna i Svensk Författningssamling av den 8 oktober 1915, nr 511, 3 § 4 mom., vari stadgas bl. a., att vid tillsättande av tyg- och fabrikksskrivarebefattningar, företräde bör lämnas den, som har eller innehaft anställning vid artilleriet, till att företräde bör givas åt den, som är anställd såsom extra ordinarie tjänsteman och i övrigt besitter för beställningen erforderliga insikter och egenskaper.

Avlöningsanslag.

De sakkunniga hava icke uttalat sig över frågan huruvida lönerna till de extra ordinarie tjänstemännen inom försvarsverken skola utgå av särskilda löneanslag eller bestridas ur anskaffnings- och underhållsanslag, vilket senare för närvarande är i alldeles övertvägande grad fallet. 1928 års lönekommitté har beträffande civilförvaltningens extra ordinarie tjänstemän upptagit detta spörsmål till behandling å sid. 34 o. f. i betänkande nr 12 1931. Kommittén har där föreslagit, att lönerna till nämnda tjänstemän skulle bestridas från särskilda anslagsposter av förslagsanslags natur samt att Kungl. Maj:t skulle fastställa befattningarnas antal och lönegradsplacering. Någon anledning att anlägga ett annat betraktelsesätt, då det gäller försvarsverkens extra ordinarie tjänstemän, torde icke förefinnas. Man invänder måhända, att det i förevarande fall är riktigare, att lönerna som omkostnader få belasta de anskaffnings- och underhållsanslag, under vilkas område de arbetsuppgifter falla, som handhavas av respektive löntagare. Det bör då anmärkas, att denna utslagning av administrationskostnaderna på respektive anslag ingalunda blir fullständig, då ju de ordinarie befattningshavare — militära och civilmilitära — som även syssla med nyanskaffningar och underhållsarbeten, åtnjuta löner ur särskilda löneanslag, vilka löner således icke komma till synes bland administrationskostnaderna.

De fördelar, vilka 1928 års lönekommitté funnit med sitt förslag i här berörda del förknippade, och vilka fördelar vi anse skulle komma fullt ut till sin rätt även i förevarande fall, har kommittén sammanfört på följande sätt: »För Kungl. Maj:t möjlighet att säkrare bedöma verkens medelsbehov samt att öva kontroll över att enhetliga principer följas vid den extra ordinarie personalens inplacering i lönegrad; för riksdagen möjlighet till ökad kontroll över ämbetsverkens medelsförvaltning; för ämbetsverken bättre översikt över anslagstillgångarna och betydligt förenklad avlöningsbokföring; samt slutligen för den icke-ordinarie personalen rättvisare och mera betryggande anställnings- och avlöningsvillkor.»

Övertidsersättning.

De sakkunniga hava icke i sitt förslag upptagit någon paragraf med bestämmelser angående ersättning för övertidsarbete. Dylika bestämmelser saknas även i nu gällande kungörelse. Innan denna tillkom, utgick emellertid övertidsersättning till större delen av berörda personal. Vid sedermera förekommande övertidsarbete har dylik ersättning icke utbetalats, då kungörelsen har ansetts lägga hinder i vägen härför. Varför berörda personal i detta hänseende skall stå i sämre ställning än den extra ordinarie personalen inom civilförvaltningen, torde vara svårt att inse. I förslaget till nytt reglemente för denna personal stadgas nämligen i 19 §, att övertidsersättning skall utgå enligt samma grunder som för ordinarie personal, därest icke vederbörande myndighet annorlunda beslutar. Det bör även framhållas, att tillvaron av bestämmelse om övertidsersättning bidrager att stimulera vederbörande chefstjänstemän till ett sådant planläggande av arbetet, att övertidsarbete i regel icke skall behöva ifrågakomma, vilket ju måste vara till båtnad för båda parterna. Det faktum, att dylik bestämmelse ej förekommer i det militära reglementet, vilket ju huvudsakligen är avsett för befattningshavare med militär tjänstgöring, torde icke vara något avgörande skäl för bestämmelsens uteslutning ur reglementet för de extra ordinarie tjänstemännen, vilkas tjänstgöring i allt väsentligt är likartad med motsvarande tjänstemäns inom civilförvaltningen.

Lönenämnd.

I sitt förslag till *militärt avlöningsreglemente* hava de sakkunniga berört viss personals representationsrätt inom försvarsväsendets lönenämnd och därvid påvisat, att nämnden handlägger även frågor, som röra den icke-ordinarie civila personalen.

Då den stora personalgrupp, som utgöres av extra ordinarie tjänstemän vid försvarsväsendet, icke är företrädd inom nämnden, och de sakkunniga i sitt betänkande rörande denna personal icke tyckes hava förutsatt någon representationsrätt, få vi framhålla betydelsen av att så bliver fallet, under de former 1928 års lönekommitté föreslagit för omorganisation av lönenämnderna.

Kungörelsen.

Nu gällande kungörelse innehåller i 2 § en, om också vagt formulerad, regel för vederbörande myndigheter vid bedömandet av vilka befattningshavare som skola betraktas som extra ordinarie tjänstemän. Där stadgas nämligen, att den, som anställts i *stadigvarande* tjänst antingen i syfte att framdeles befordras till ordinarie tjänst eller ock på grund av olika anledningar är förhindrad att erhålla dylik tjänst, skall vara att betrakta som extra ordinarie tjänsteman. Stadigvarande anställning ger alltså enligt detta stadgande åt tjänstemannen hans karaktär av extra ordinarie.

3 §.

I det föreliggande förslaget saknas fullständigt en normerande bestämmelse i berörda hänseende. Huruvida och i så fall vilka direktiv myndigheterna komma att erhålla som vägledning vid bedömande av vilka tjänstemän som böra erhålla extra ordinarie ställning, vet man inte. Det kan emellertid befaras, att en stor del av den personal det här gäller kommer att lämnas utanför, därest icke någon regel angives omedelbart i lönebestämmelserna. Redan med nuvarande bestämmelser ha dessa farhågor visat sig vara i viss utsträckning berättigade.

I stället för att helt slopas borde alltså den definition på extra ordinarie tjänstemän, som för närvarande finnes, givas en tydligare formulering. Uttrycket »stadigvarande» borde utbytas mot ett angivande av den anställningstid — förslagsvis 2 år — efter vilken den anställde vore att betrakta som extra ordinarie, *därest ej särskilda skäl kunde annat föranleda*. En för ett uppenbarligen övergående behov anställd skulle sålunda icke erhålla extra ordinarie anställning, även om hans anställningstid sträckte sig över 2 år. Till 3 § borde alltså ha fogats ett moment av förslagsvis följande lydelse:

»Därest ej särskilda skäl annat föranleda, skall anställning som extra-ordinarie tjänsteman tillkomma den extra befattningshavare, som innehaft 2 års anställning samt i övrigt uppfyller de villkor, som äro stadgade.»

När nu gällande avlöningsbestämmelser tillkommo år 1928, hade de ingen föregångare, med undantag av den provisoriska löneplanen för marinens månadslönare. Det var alltså en helt ny kår av extra ordinarie tjänstemän, som då skapades. De befattningshavare kungörelsen avsåg att giva normerande bestämmelser för funnos visserligen redan, men löner och andra anställningsvillkor varierade avsevärt mellan i övrigt lika tjänster, enär inga enhetliga lönebestämmelser funnos. När kungörelsen tillkom, fingo myndigheterna en hel mängd tjänstebenämningar att välja på, då förslag till de nya tjänsterna skulle upprättas. Benämningarna voro för vederbörande i stort sett nya, då ju som bekant i de flesta fall inga ordinarie befattningar med motsvarande benämningar finnas inom försvarsverken. För kontors- och ritkontorsbefattningar hade i huvudsak benämningarna vid kommunikationsverken legat till grund. Emellertid hade ändringar här och där företagits, vilket givetvis ytterligare försvårade ett rätt bedömande av benämningarnas

5 § mom. 1 c.

valör. Inga som helst direktiv utfärdades heller som vägledning för myndigheterna vid bedömande av vad som borde fordras av en tjänsteman i den eller den lönegraden. Följden blev, att myndigheterna i stort sett gingo efter den enkla regeln att placera vederbörande i den befattning och lönegrad, som högst passade in på den lön, han för tillfället åtnjöt. De olikheter, som alltså förefunnos, konserverades på detta sätt för framtiden.

Utan att ett lönereglemente åtföljes av enhetligt utarbetade kvalifikationskrav kommer det hela att bliva ganska obestämt och svävande. Löneplan, tjänsteförteckning och *kvalifikationsfordringar* äro de tre faktorer, som gemensamt bygga upp de olika tjänstebefattningarna. Kvalifikationsfordringarna äro alltså av den vikt, att de böra upptagas i lönereglementet eller i varje fall uppgöras samtidigt och av dem, som utarbete lönereglementet. I synnerhet bör detta gälla i föreliggande fall, där man inom reglementets giltighetsområde ofta saknar jämförbara ordinarie tjänster eller en enhetlig praxis icke har kunnat utbilda sig.

6 § 3 mom. Orden »såvitt möjligt», som göra hela denna bestämmelse om uppsägningstiden illusorisk, böra utgå ur förslaget. Den känsla av osäkerhet, som personalen beredes genom den av de sakkunniga föreslagna formuleringen, torde väl knappast uppvägas av de fördelar staten skulle vinna, då så plötsliga förändringar i behovet av personal icke torde behöva befaras.

Tjänsteman, som avskedras av annan anledning än tjänstefel, bör erhålla skriftlig uppgift om anledningen till avskedandet.

7 §. Från anmälningsplikt böra undantagas alla icke avlönade förtroendeuppdrag inom personalsammanslutningar, ideella och politiska föreningar samt sådana offentliga uppdrag, för vilka särskild ersättning icke utgår.

9 § 3 mom. En sådan bestämmelse som detta moment ger åt hela avlöningsreglementet en karaktär av osäkerhet och ger möjlighet till allsköns godtycke i tillämpningen. Den stadga, som borde finnas i ett avlöningsreglemente, som av staten utgives till efterrättelse, är härmed fullkomligt äventyrad. De enda skäl, som kunna anföras för en lägre lön än den enligt reglementet gällande, återfinnas i paragrafens 4:de moment.

Skall momentet behållas, bör det i varje fall överlätas på den *centrala* förvaltningsmyndigheten att besluta enligt densamma, i likhet med vad som avses i mom. 4.

12 §. Varför skulle icke samma semesterbestämmelser kunna tillämpas för de extra ordinarie som för motsvarande ordinarie tjänstemän? Semestern bör icke betraktas som en gåva eller en löneförmån utan såsom ett tillfälle till den rekreation tjänstemannen behöver för att kunna hålla sig vid högsta arbetsvigör. Detta behov torde vara lika, vare sig den ena eller andra anställningsformen är gällande.

Med hänsyn tagen till, att denna personal på grund av organisationen icke kan erhålla ordinarie anställning, men då behovet av densammans bibehållande i stadigvarande befattningar är fullt klarlagt av respektive myndigheter och den sålunda icke är att betrakta som rekryteringspersonal, såsom fallet i viss utsträckning är vid civila statsförvaltningen, synes rättvisa och billig-

het tala för att de extra ordinarie tjänstemännen vid försvarsväsendet tillerkännas förmånligare semester än vad sakkunniga föreslagit. Vi få därför föreslå, att semester måtte utgå med samma antal dagar, som är föreslaget för ordinarie tjänstemän vid civila statsförvaltningen.

Vikariatsersättningen för extra ordinarie tjänstemän, vilken såsom vikarie bestrider extra ordinarie befattning inom högre lönegrad, är av de sakkunniga föreslagen att utgå efter en tabell, som väsentligt avviker från den, vilken är föreslagen för civilförvaltningens extra ordinarie personal. Lönegraderna äro sammanförda i ett mindre antal grupper, och vikariatsersättningen är genomgående betydligt lägre. Motiveringen härtill lär vara den, att de militära och civilmilitära befattningshavarna åtnjuta lägre vikariatsersättningar än civilförvaltningens. Det torde emellertid vara ganska svårt att göra en exakt jämförelse härvidlag, då ju helt olika löneplaner tillämpas. Då vidare de extra ordinarie tjänstemän det här är fråga om i förhållande till de militära och civilmilitära utgöra en kår utan organisatoriskt sammanhang med dessa, synes det ganska omotiverat att taga de senares vikariatsersättningar som utgångspunkt vid uppgörandet av sådana för de förra. Tabellen över vikariatsersättningar bör alltså hava samma utseende som den för civilstatsförvaltningens extra ordinarie föreslagna.

20 §.

Tjänsteförteckningen.

Som förut nämnts hava de sakkunniga företagit vissa ändringar i den föreslagna tjänsteförteckningen gent emot nu gällande. Dessa ändringar hava av de sakkunniga icke ansetts stå i strid med givna direktiv, vilka bland annat innebure, att någon ändring i löneplacering icke fick ske. I regel synes detta också vara fallet, men beträffande den vid armén föreslagna nya befattningen, mästare vid verkstad, uppförd i 13. lönegraden, torde dock en sådan ändring i löneplacering få anses hava ägt rum.

På sid. 48 framhålla de sakkunniga beträffande frågan om inrättande av nya tjänster i *högre* lönegrader, att dylika frågor icke kunde upptagas, när de vore av ren löneregleringsnatur. Man torde dock med fog kunna säga, att även inrättandet av nya tjänster i *lägre* lönegrader utgöra frågor av ren löneregleringsnatur och att dylika frågor följaktligen ej heller bort av de sakkunniga upptagas till behandling. Vi få därför föreslå, att ovan angivna nyinrättade tjänst måtte utgå.

Fröken Wangström har anfört:

Lönereglering.

I likhet med herrar Adamsson och Lind måste jag beklaga, att de sakkunnige icke ansett sig kunna gå in på spörsmålet om en förbättring av lönerna samt, beträffande den personalkategori jag företräder, frångå en undervärdering av kvinnlig arbetsprestation, som borde tillhöra en förgången tid.

Jämför man lönerna med avlöningsförmånerna för manliga befattnings-

havare i samma kungörelse eller för underordnad betjäningpersonal eller för motsvarande personalkategorier vid Serafimerlasarettet och Stockholms stads sjukhus, framstår undervärderingen klart och tydligt.

Om man för detta ändamål till den kontanta lönen lägger naturaförmånera värderade i runt tal till 1 200 kronor, komma lönerna, icke en gång för de högsta lönegraderna, att överstiga dem, som utgå till med manskap jämställda. Det är att beklaga, att anledning ej förefunnits att för kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal upprätta en jämförande tabell i likhet med vad som är gjort för e. o. tjänstemän i § 4. En dylik tabell borde väckt uppmärksamheten på den uppenbara orättvisa, som vederfares kvinnlig personal i överordnad ställning.

En undersköterska, även om hon ej är elev, har en kontant begynnelse-lön, som med 11 kronor i månaden understiger motsvarande lön för ett köksbiträde. Båda hava motsvarande naturaförmåner.

Lönerna vid Serafimerlasarettet och Stockholms stads sjukhus överstiga förslaget med 35—100 %.

Det är vidare att beklaga, att de sakkunnige ej ansett sig kunna underlätta och bereda väg för en kommande löneförbättring genom utökning av löneplanen med tills vidare ej använda lönegrader på sätt, som för e. o. tjänstemännen är verkställt.

Ävenledes är att beklaga, att den kvinnliga sjukvårds- och ekonomipersonalen ålagts uppoffringar, som icke äga motsvarighet beträffande manlig personal, samt att hänsyn icke tagits till sjukvårdspersonalens speciella arbetsförhållanden och därmed förenade sjukdomsrisker.

33 §. Löneplan.

Chefäkaren för garnisonssjukhuset i Stockholm har i ärende rörande de garnisonssjukhusets medelsbehov, som böra underställas 1931 års riksdag, föreslagit, att löneplan K utökas med två nya lönegrader 8. och 9. med begynnelse-lön om respektive 1 500 och 1 710 kronor samt med tre lönetillägg om vardera 300 kronor. Till grund för detta förslag ligger strävan att nå löneparitet med Serafimerlasarettets löner. Det är ju uppenbart, att en skillnad på 35—100 % i avlöning för i stort sett samma arbete vid sjukhus i samma stad och med personal rekryterad från samma kår måste skapa misstämning, som trots all lojalitet sänker arbetsglädjen och kompetensnivån. Vad i detta fall gäller för sjuksköterskekåren och Stockholms stad i högsta grad gäller även, fast kanske icke i lika iögonfallande grad, för andra personalkategorier och å andra orter. Det synes mig, som om konsekvensen bort bjuda, att de sakkunniga utökat den kvinnliga sjukvårds- och ekonomipersonalens löneplan i likhet med e. o. tjänstemännens, och vore det därvid önskvärt, att detta kunde ske enligt ovanstående förslag.

34 §.

Vid semester och annan ledighet skall bostadsinnehavare utan ersättning avstå bostaden eller upplåta nödvändigt utrymme.

Den av kronan upplåtna bostaden är för många befattningshavare deras enda hem.

Kravet att avstå från detta hem med inrymda egna tillhörigheter är i och för sig hårt men tyvärr i många fall ofrånkomligt. Kravet däremot att avståendet eller upplåtandet skall ske utan ersättning är orimligt. Den naturaförmån bostaden utgör är en del av lönen. Vilken personalkategori måste eljest avstå från en del av lönen under semestern? Det synes mig, som om de sakkunniga här förbisett en bestämmelse, som bottnar i en föråldrad uppfattning om att kvinnlig personal kan ställas i missgynnad särställning. De sakkunniga hava reagerat mot ett utslag av samma uppfattning i 2 kap. 9 § av gällande reglemente (att kvinnlig befattningshavare icke äger rätt att åtnjuta lön enligt högsta löneklass). Det vore i konsekvens härmed naturligt, att de sakkunniga även reagerat mot här påtalade bestämmelse, som är till skada för den stora grupp kvinnliga befattningsinnehavare, som jag företräder.

Vid Stockholms stads sjukhus utgår ersättning för avstått rum med 30 kronor i månaden. Skulle denna värderingsgrund godtagas, borde paragrafen få tillägget »och av rum med ett belopp av 1 krona per dag».

35 §.

Med hänsyn till den sjukdomsrisk, som är förenad med den militära tjänstgöringen, hava de sakkunniga icke föreslagit avdrag å lönen för sjukdom, förorsakad av tjänsten. Skulle samma hänsyn iakttagits beträffande kvinnlig sjukvårdspersonal, borde nu behandlade paragraf i jämförelse med samma paragraf i avlöningsreglementet för officerare m. fl. fått en för sjukvårdspersonalens intresse fördelaktigare formulering i stället för en mera rigorös avfattning. Det är visserligen sant, att personalen befrias från avdrag vid smittosam sjukdom av svårare art, men för sjukdomar, såsom tuberkulos, halsfluss, influensa, varbildning, förorsakad av infektion från patienter, göras avdrag, såvida icke läkaren avstänger från tjänstgöring på grund av smittofara, eller sjukdomsfallet kan rubriceras som olycksfall.

På grund av sjukvårdspersonalens uppenbara sjukdomsrisker och för att utesluta möjligheten av alltför ekonomiskt betonad tolkning av denna paragraf anser jag, att sagda personal bör befrias från avdrag å lönen vid förhinder på grund av sjukdom under högst 30 dagar per år.

Samma regler, som gälla för Stockholms stads sjukhus, komme då att tillämpas.

40 §.

Enligt motiveringen för ändring av 34 § 2 mom., borde i 40 § 2 mom. orden »utan ersättning» utbytas mot »mot ersättning».

Den av franska republikanerna bestämda ...

Just nu är det inte bara ...

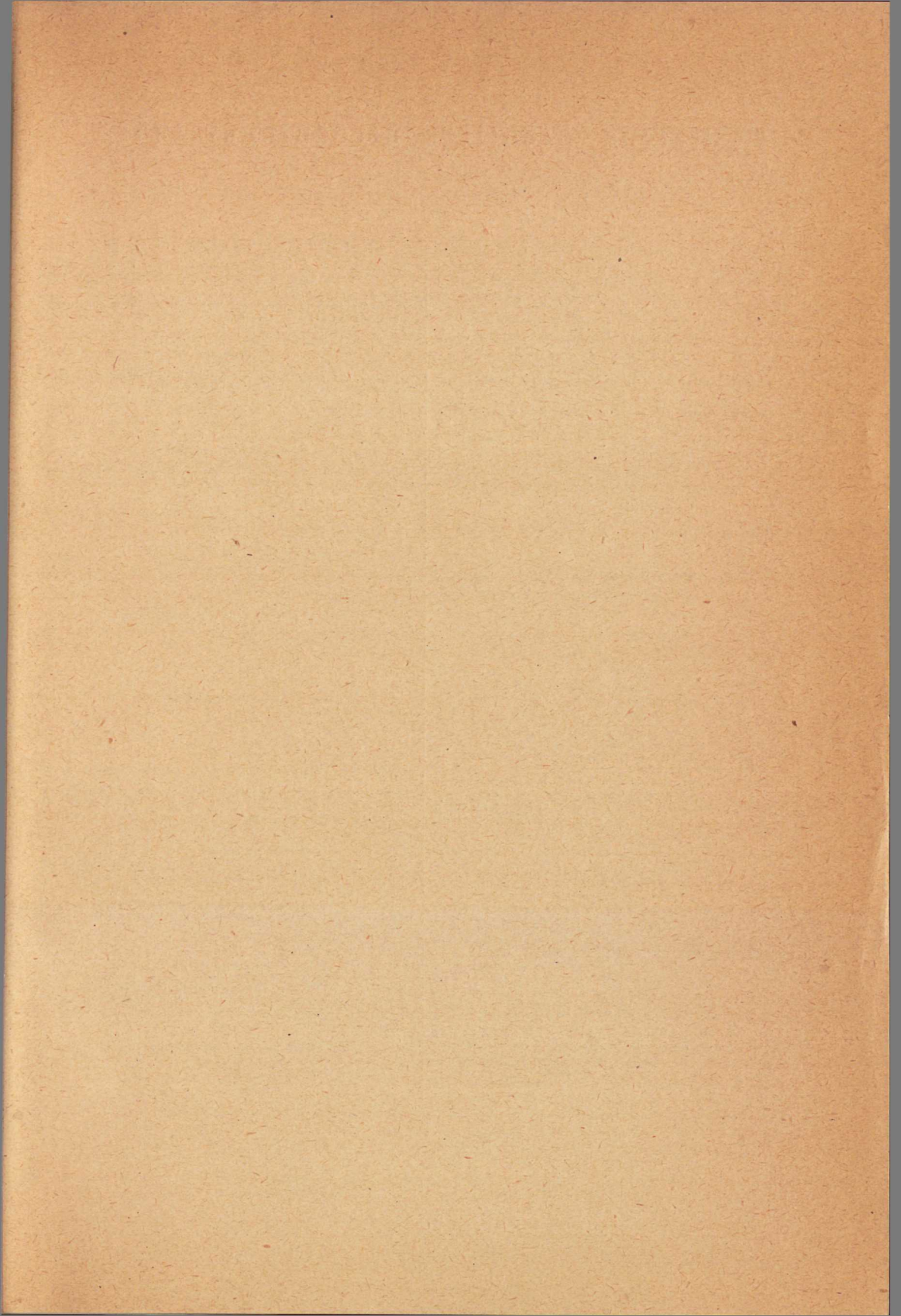
Vid Stockholms stad ...

23 §

Med hänsyn till den ...

24 §

För att ...

Statens offentliga utredningar 1931

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättskipning. Fångvård.

Lagberedningens förslag ang. vissa internationella rättsförhållanden. 3. Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge om erkännande och verkställighet av domar, m. m. [9]
Riktlinjer för vinnande av viss koncentration inom det svenska fångvårdsväsendet. [16]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

1928 års lönekommitté. Betänkande med förslag till avlösningsreglemente för extra ordinarie och extra tjänstemän, tillhörande den civila statsförvaltningen m. m. [12]
1928 års lönekommitté. Betänkande med förslag till löne reglering för landsfogdar, lappfogdar och landsfiskaler m. m. [18]

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

Utlåtande ang. utförselbevissystemets verkningar m. m. [5]

Politi.

Socialpolitik.

Betänkande med förslag ang. arbetslöshetens motverkande genom beredskapsarbeten. [3]
Arbetslöshetsutredningens betänkande. 1. Arbetslöshetens omfattning, karaktär och orsaker. [20]
Arbetslöshetsutredningens betänkande. 1. Bilagor, band 1. Orsaker till arbetslöshet. P. M. ang. arbetsmarknaden och de faktorer, som bestämma dess utveckling. [21]

Hälsa- och sjukvård.

Allmänt näringsväsen.

Utlåtande över utkast till näringslag m. m. [13]

Fast egendom. Jordbruk med binäringar.

Jordbruksutredningens betänkanden. 4. Betänkande ang. åtgärder för fjäderfäskötseins främjande. [6]. 5. Statistisk översikt över det svenska jordbrukets utveckling och läge. [7]
Betänkande med förslag till lag med särskilda bestämmelser om delning av jord å landet inom vissa delar av Kopparbergs län m. m. [19]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Betänkande med förslag till lag om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker m. fl. områden. [10]
Utredning med förslag ang. premiering av välskötta mindre skogsbruk. [11]

Industri.

Ny värmeledning samt elektrisk belysningsanläggning i Nationalmuseumbyggnaden i Stockholm. [8]

Handel och sjöfart.

Provdebitering av fyr- och båkavgift samt sjömanshusavgift. [15]

Kommunikationsväsen.

Bank-, kredit- och penningväsen.

Förslag till växellag m. m. [14]

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Sammandrag av yttranden över 1927 års prästlöne regleringssakkunnigas betänkande rörande nya grunder för lagstiftningen om prästerskapets avlöning och förvaltningen av den därtill anslagna egendomen. [1]
Utredning och förslag rörande läroböcker vid de allmänna läroverken och med den jämförliga läroanstalter. [2]
Utredning och förslag av frågorna om ytterligare inskränkningar i den nuvarande folkskoleseminarieorganisationen samt om statens övertagande av de utav landstingen och vissa städer upprätthållna småskoleseminarierna m. m. [4]
Utredning och förslag rörande fortsättningsskolans organisation. [17]

Försvarsväsen.

1930 års militäravlöningssakkunniga. Betänkande med förslag till avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie personal vid försvarsväsendet. [22]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.